

ЖОЛИТОВНИК

Війська Українського

Благодійна місія
«ПРАВОСЛАВНЕ ДІЛО»

Рівне-2023

УДК 243
ББК 86.372
М - 751

Молитовник Війська Українського.
– Рівне: Благодійна місія «Православне діло», 2023. – **272** с. Видання 2 -ге, доповнене.

© Благодійна місія
«Православне діло», 2023

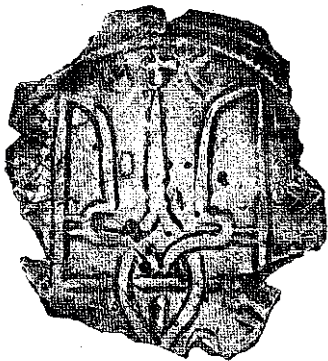
*«Питали в нього також і воїни:
а що нам робити? І сказав
їм: нікого не кривдіть, не
обмовляйте і задовольняйтеся
платнею своєю»*

Із розмови Іоана Хрестителя з
воїнами на річці Йордан (Лк.
3, 14)

ПЛАСТ

Українські пластуни – Українським воїнам.
З повагою і любов'ю.

Срібник київського князя
Володимира Святославовича
Великого, X ст.

Боже Великий, Єдиний,
Нам Україну храни.

Псалом 126

¹ Коли не Господь буде дім, даремно трудяться будівничі; коли не Господь береже місто, даремно пильнує сторожа.

² Даремно встаєте ви рано і лягаєте пізно, їсте хліб, тяжко здобутий, тоді як Господь дає улюбленим Своїм спокійний сон.

³ Ось і діти — насліддя від Господа; нагорода від Нього — плід утроби.

⁴ Як стріли в руках сильного, так і сини молоді.

⁵ Блаженний, хто здобув таку поміч собі. Не осоромляться вони, коли біля брами міста свого говоритимуть з ворогами.

Зміст

Вступне слово	15
---------------------	----

I. ПРИВАТНА МОЛИТВА

(особиста молитва)

1.1 Молитви, котрими починають і закінчують кожне молитовне правило

Початкові молитви	20
Кінцеві молитви	22

1.2 Молитви впродовж доби:

Вечірні молитви	23
Ранкові молитви	35
Пасхальні часи	48
Молитовне правило перед їжею ..	52
Молитовне правило після їжі	52
Ісусова молитва	53
Ангельське привітання	
Богородиці	54

1.3 Молитви на всяку потребу:

Молитви за Україну в мирний час:

Духовний гімн України «Боже великий, єдиний...»	55
Молитва за Україну	56
Молитва за спасіння держави і втихомирення в ній розбрату та ворожнечі	57

Молитва військовослужбовця:

Молитва воїна	59
Молитва воїна	61
Молитва офіцера	62

Молитви за Україну в передвоєнний період та в час війни:

Молитва у дні нашествия ворогів ...	63
Коротка молитва в час біди	65
Молитви в той час, коли Вітчизна в небезпеці	65
Молитва за Вітчизну про перемогу над ворогом, запосівшим Рідну Землю	67

Молитва за ворогів України	72
----------------------------------	----

Молитви в період бойових дій:

Молитва під час бойових дій	72
Молитви перед боєм	72
Молитва Господня про чашу	74
Молитва до св. Архистратига Михаїла	74
Молитви під час бою	75
Молитва подяки після бою	78

Молитви полоненого та за тих, хто в полоні

Молитва при загрозі полону	79
Молитва полоненого	80
Молитва полоненого за ворогів своїх	81
Молитва за тих, хто в полоні	81

Молитви при пораненні чи хворобі:

Молитви пораненого чи хворого воїна	82
--	----

Молитва за медичних працівників.....	85
Молитва в час скорботи, глибокого розчарування та відчаю.....	86
Молитва про зцілення від недуги пияцтва.....	89
Молитва подяки після видужання	89
Молитви за пораненого чи хворого.....	91
Молитва над багатьма хворими та пораненими.....	94
Молитва за пораненого чи хворого перед операцією	94
Молитва за того, хто з відчаю страждає від недуги пияцтва	95
Молитва про те, щоб доглядати з любов'ю за недужими	96

Молитви за потребою:

Молитва про визволення від страху	98
--	----

Молитви в час прийняття важливих рішень	98
Поховання та поминання загиблих:	
Молитва при тих, хто помирає	98
Молитва під час відходу душі від тіла	99
Коротка молитва за померлого ...	100
Молитва за всякого померлого християнина	100
Молитва за побратимів (християн), що впали в бою (перед відправкою тіл з місця бойових дій)	101
Молитва за побратимів (нехристиян), що впали в бою	102
Поминання жертв голодоморів, репресій і воєн	104
Поминання православних воїнів, що поклали життя своє за віру та Батьківщину	104
Молитва за тих, що творили нам добро	107

II. СВЯТІ ТАЇНСТВА

2.1 Таїнство хрещення:

Вказівки до чину таїнства хрещення	112
Як терміново охрестити немовля при загрозі його життю, коли поряд немає священика	117
Як охрестити дорослу людину (дитину) при загрозі її життю, коли поряд немає священика	118

2.2 Таїнство покаяння (сповідь):

Приготування до сповіді	123
Іспит совісті за десятьма заповідями	123
Молитви перед сповіддю	128
Молитви після сповіді	130
Як прийняти останню сповідь вмираючого, якщо поряд немає священика	131

2.3 Таїнство євхаристії (причастя):

Молитви перед причастям 133

Подячні молитви після причастя . 146

ІІІ. БОГОСЛУЖІННЯ*(громадська молитва)***3.1 Божественна літургія**

свт. Іоана Золотоустого 152

3.2 Загальний молебень 202**3.3 Літія за спочилих 224****ІV. КАТЕХИЗИС***(основні принципи православної віри)***4.1 Заповіді Божі та побожні**

навчання..... 230

4.2 Повчання про молитву 243**4.3 Церковні свята та пости 248****4.4 Настанови та поради воїнам 254****4.5 Християнські притчі 269**

ВСТУПНЕ

СЛОВО

Дорогий брате, дорога сестро, українські воїни!

Нехай Господь Бог благословить Вас і збереже на тернистому шляху боротьби за Правду.

Ви захищаєте віру Христову, Русь-Україну, наші святині і наші родини від московських ординців.

Дякуємо Вам за все, любимо Вас і молимося за Вас. Моліться і Ви за нас, за Україну, один за одного. Молитва, праведне життя і переповнене любов'ю серце – велика сила, що не одного воїна рятувала на війні.

У цьому молитовнику вміщені молитви на різні випадки життя як рядового солдата, так і офіцера. Невеликий розмір дає можливість мати його завжди при собі у різних життєвих обставинах.

Зміст молитовника розділений для зруч-

ності використання на **чотири розділи** - **приватна (особиста) молитва, святі таїнства, громадська молитва (богослужіння) та катехізис (основні принципи православної віри).**

Молитовник допоможе військовим не лише самим молитися, достойно готуватися та приймати Таїнства Церкви, але й духовно допомогти іншим в різних складних обставинах на території, де нормальний стрій життя порушений бойовими діями. Наприклад, прийняти останню сповідь вмираючого, поховати загиблих або охрестити немовля, дитину чи дорослу людину при загрозі їх життю, якщо поряд немає священика.

У молитовнику містяться тексти основних богослужінь, які можуть звершуватись військовим священиком (капеланом) в стаціонарному храмі при військовій частині чи польовій каплиці в зоні бойових дій. Серед них **божественна літургія (за живих) та літія (за спочилих).** Насамперед, текст богослужінь в руках молільника сприяє його активній участі у богослужінні. До того ж, відсут-

ність кліриків та церковнослужителів (диякона, читців, прислужників, хору) вимагає від військових елементарних знань та вмінь самим орієнтуватися в цих богослужіннях Православної Церкви.

В останньому розділі розміщені основи православного віровчення, духовні поради та християнські притчі.

ПРИВАТНА
МОЛІТВА

I. ПРИВАТНА МОЛИТВА **(особиста молитва)**

Навчи мене, Господи, усердно молитися до Тебе з увагою і любов'ю, без яких молитва не буває почутою! Нехай не буде в мене недбалої молитви, яка приводить до гріха. Амінь.

1.1 МОЛИТВИ, КОТРИМ И ПОЧИНАЮТЬ І ЗАКІНЧУЮТЬ КОЖНЕ МОЛИТОВНЕ ПРАВИЛО

Початкові молитви

Читаються на початку кожного молитовного правила.

Стань побожно перед святою іконою лицем на схід сонця і, уявляючи себе перед Всевишнім Богом, поклади на себе тричі знак хреста, промовляючи:

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

Спинившись, заспокой свої почуття, щоб твої думки лишили все земне, тоді сотвори три поклони, промовляючи:

Боже, будь милостивим до мене, грішного, і помилуй мене.

І далі читай такі молитви без поспіху і з увагою.

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

Слава Тобі, Боже наш, слава Тобі.

Молитва до Святого Духа

Царю Небесний, Утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, Скарбе добра і життя Подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Милосердний, душі наші.¹

Трисвяте

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас (*тричі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

1 *Від Пасхи до Вознесіння замість "Царю Небесний..." читають: "Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував" (тричі). Від Вознесіння до П'ятдесятниці (Трійці) починають молитви з Трисвятого "Святий Боже..."*

Молитва до Пресвятої Тройці

Пресвятая Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, зглянься і зціли немочі наші імені Твого ради.

Господи, помилуй (*тричі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва Господня

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє; нехай прийде Царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

(Якщо є священник, то він виголошує: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.) Амінь.

Кінцеві молитви

Читаються наприкінці кожного молитовного правила.

Достойно є і це є істина славити Тебе, Богородицю, завжди Славну і Пренепорочну і Матір Бога нашого. Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без істління Бога Слово породила, дійсну Богородицю, Тебе величаємо.²

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, помилуй (*тричі*). Благослови.

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

1.2 МОЛИТВИ ВПРОДОВЖ ДОБИ

Вечірні молитви³

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

Боже, будь милостивим до мене, грішного, і помилуй мене.

2 *Від Великодня до Вознесіння замість "Достойно є..." читаємо:* "Ангел взивав Благодатній: Чиста Діво, радуйся, і знову мовлю: Радуйся! Твій Син воскрес на третій день із гробу і мертвих воскресив; люди, веселіться!

Світися, світися, Новий Єрусалиме, слава бо Господня над тобою зійшла. Радій нині і веселися, Сионе, а Ти, Чиста, красуйся, Богородице, воскресінням Сина Твого."

3 *У Світлий тиждень (тиждень після Пасхи) замість вечірніх молитов читаються Пасхальні часи (стор. 48).*

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

Слава Тобі, Боже наш, слава Тобі.

Молитва до Святого Духа

Царю Небесний, Утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, Скарбе добра і життя Подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Милосердний, душі наші.⁴

Трисвяте

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас (*тричі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва до Пресвятої Тройці

Пресвятая Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, зглянься і зціли немочі наші імені Твого ради.

⁴ У пасхальний час - "Христос воскрес ..." (*тричі*) (стор. 21). Від Вознесіння до П'ятдесятниці (Трійці) починають молитви з Трисвятого "Святий Боже..."

Господи, помилуй (*трисичі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині,
і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва Господня

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє; нехай прийде Царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

(Якщо є священник, то він виголошує: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.) Амінь.

Тропарі покаянні

Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо, жодного виправдання не маючи, ми, грішні, Тобі, як Владиці, цю молитву приносимо: помилуй нас.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Господи, помилуй нас, бо на Тебе ми

надіємось; не прогнівайся дуже на нас і не пам'ятай беззаконь наших, але зглянься і нині, як Благоутробний, і визволи нас від ворогів наших. Бо Ти Бог наш, а ми, люди Твої, всі творіння рук Твоїх і ім'я Твоє призиваємо.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Милосердя двері відкрий нам, Благословенна Богородице, щоб ми, на Тебе надіючись, не загинули, а від усякого лиха Тобою визволилися. Бо Ти єси спасіння роду християнського.

Господи, помилуй *(12 разів)*.

Молитва св. Макарія Великого

Що Тобі принесу? Або чим Тобі віддячу, Великодаровитий, Безсмертний Царю, Щедрий і Чоловіколюбний Господи, за те, що мене, який (яка) лінується на Твоє служіння і нічого доброго не зробив (-била). Ти довів до кінця цього минулого дня, направляючи до покірності і спасіння мою душу. Будь же милостивий до мене грішного (-ної), бо я не маю ніякого доброго діла. Віднови пропащу мою

душу, що осквернилася безліччю гріхів, і відкинь від мене помисел лукавий видимого цього життя. Єдиний Ти Безгрішний, прости провини мої, вчинені перед Тобою в цей день свідомо і несвідомо, словом, ділом і думкою й всіма моїми почуттями. Ти Сам, покриваючи, охорони мене від усякого ворожого нападу, захищаючи Божественною Твоєю владою і невимовним чоловіколюбством і силою. Очисти, Боже, очисти безліч моїх гріхів. Благоволи, Господи, звільнити мене від тенет диявольських, спаси мою стражденну душу і осіни мене світлом лиця Твого, коли прийдеш у славі. І нині дай мені заснути сном неосужденим, і охорони думки раба (-би) Твого (Твоєї) від мрій і стурбованости. Віджени від мене всю сатанинську дію, просвіти мисленні очі мого серця, щоб не заснути мені смертним сном. Пошли ангела миру, охоронця і наставника душі і тілу моєму, щоб він позбавляв мене від моїх ворогів, щоб, вставши з моєї постелі, я приніс (-несла) би Тобі подячні молитви. О Господи, почув мене, грішного (-ну) й убогого (-гу)

раба (-бу) Твого (Твою). Даруй мені після пробудження з чистим сумлінням навчатися закону Твого, віджени подалі від мене через Твоїх ангелів сатанинську зневіру, щоб благословляти ім'я Твоє святе і прославляти, і славити Пречисту Богородицю Марію, дану нам, грішним, в захист, і прийми її, що молиться за нас. Бо знаю, що Вона, наслідуючи Твоє чоловіколюбство, не перестає молитися за нас. Її заступництвом і Чесного Хреста знаменням, і всіх святих Твоїх заради збережи мою убогу душу, Ісусе Христе, Боже наш, бо Ти Святий еси і Найславніший повіки. Амінь.

Молитва св. Іоана Золотоустого на всяку годину дня й ночі

Господи, не позбав мене небесних Твоїх благ. Господи, визволи мене від вічних мук. Господи, розумом чи думкою, словом чи ділом згрішив (-шила) я, прости мені. Господи, визволи мене від усякого незнання, забуття, легкодухости і закам'янілої нечутливості. Господи, визволи мене від усякої спокуси. Господи,

просвіти моє серце, затьмарене злою похитттю. Господи, я як людина згрішив (-шила), Ти ж, як Бог щедрий, помилуй мене, знаючи неміч моєї душі. Господи, пошли благодать Твою на поміч мені, щоб я прославив (-вила) ім'я Твоє святе. Господи, Ісусе Христе, запиши мене, раба (-бу) Твого (Твою), в книзі життя, подай мені кінець благий. Господи Боже мій, хоч я і нічого доброго не вчинив (-нила) перед Тобою, але дай мені з благодаті Твоїєї покласти добре починання. Господи, зроби моє серце росю Твоєю благодаті. Господи неба і землі, пом'яни мене, грішного (-ну), мерзенного (-ну) і нечистого (-ту) раба (-бу) Твого (Твою), в Царстві Твоїм. Амінь.

Господи, прийми мене в покаянні. Господи, не залишай мене. Господи, не заведи мене в напасть. Господи, дай мені благі помисли. Господи, дай мені сльози, пам'ять про смерть і розчулення серця. Господи, дай мені намір сповідання гріхів моїх. Господи, дай мені смирення, цнотливість і послух. Господи, дай мені терпіння, великодушність і лагідність.

Господи, вкорени страх Твій благий в серце моє. Господи, сподоби мене любити Тебе від усієї душі моєї і в усьому виконувати волю Твою. Господи, захисти мене від злих людей, і бісів, і пристрастей, і від усього, шкідливого для мене. Господи, твори за Твоїм бажанням все, що Ти хочеш, і нехай буде воля Твоя у мені, грішнім (-ній), бо Ти благословенний еси навіки. Амінь.

Молитва до Пресвятої Богородиці

Благого Царя Блага Мати, Пречиста і Благословенна Богородице Маріє, милість Сина Твого і Бога нашого вилий на мою грішну душу і Твоїми молитвами настав мене на діяння благі, щоб останок мого життя я прожив (-жила) без гріха і через Тебе рай знайшов (-шла), Богородице Діво, єдина чиста і благословенна. Амінь.

Молитва до св. Ангела-Охоронителя

Ангеле Христів, Охоронителю мій святий, покровителю душі і тіла мого, все мені прости, чим я згрішив (-шила) сьо-

годні, і від усякої спокуси мого ворога-супротивника звільни мене, щоб я ніяким гріхом не прогнівив (-вила) Бога мого, але молися за мене, грішного (-ну) й недостойного (-ну) раба (-бу), щоб стати мені достойним (-ною) благоді й милости Всесвятої Тройці, і Матері Господа мого Ісуса Христа, і всіх святих. Амінь.

Кондак Богородиці, глас 8

Непереможній Воєводі — переможній ми, звільнившись від бід, вдячні пісні підносимо Тобі, раби Твої, Богородице. Але Ти, що маєш державу непереможну, від всяких нас бід визволи, щоб до Тебе взивати: «Радуйся, Невісто Неневісная».

Преславна Приснодіво, Мати Христа Бога, принеси нашу молитву Синові Твоєму і Богові нашому, щоб Він спас через Тебе душі наші.

Все уповання моє на Тебе покладаю, Мати Божа, збережи мене під покровом Твоїм.

Богородице Діво, не погордуй мною, грішним (-ною), що потребує Твоєї по-

мочі й Твого захисту, бо на Тебе уповає душа моя, і помилуй мене.

Уповання моє — Отець, пристановище моє — Син, захист мій — Дух Святий: Тройце Свята, слава Тобі.

Кінцеві молитви⁵

Достойно є і це є істина славити Тебе, Богородицю, завжди Славну і Пренепорочну і Матір Бога нашого. Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без істління Бога Слово породила, дійсну Богородицю, Тебе величаємо.⁶

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, помилуй (*тричі*). Благослови.

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

Перед тим, як ляжеш у постіль, промовляй ще:

5 Під час Великого посту перед кінцевими молитвами промовляємо молитву св. Єфрема Сиріна (стор. 34).

6 Від Великодня до Вознесіння замість "Достойно є..." читаємо: "Ангел взивав Благодатній..." (стор. 23).

Просвіти очі мої, Христе Боже, щоб я не заснув (-нула) на смерть, щоб не сказав ворог мій: я подолав його (її).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Боже, будь заступником душі моєї, бо я ходжу серед багатьох тенет; визволи мене від них і спаси мене, Благий, як Чоловіколюбний.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Преславну Божу Матір, святішу від святих ангелів, невмовкно оспівуємо серцем і устами, визнаючи її Богородицею, що істинно народила нам Бога втіленого й безперестанно молиться за душі наші.

Також, поцілувавши хрест свій, осіняй себе хрестом і постіль свою від голови до ніг, читаючи:

Молитва до Чесного Хреста

Нехай воскресне Бог і розвіються вороги Його, і нехай біжать від лиця Його всі ненависники Його. Як щезає дим, нехай щезнуть, як тане віск від лиця вогню, так нехай загинуть біси від лиця тих, хто любить Бога і хто осіняє себе хрес-

ним знаменням і в радості промовляє: радуйся, Пречесний і Животворчий Хресте Господній що проганяєш бісів силою розп'ятого на тобі Господа нашого Ісуса Христа, що до пекла зійшов, й подолав силу диявола, й дарував нам тебе, Хрест Свій Чесний, на прогнання всякого супротивника.

О Пречесний і Животворчий Хресте Господній, допомагай мені зі Святою Дівою Богородицею й зо всіма святими Небесними Силами завжди, нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва

Захисти мене, Господи, силою Чесного і Животворчого Твого Хреста і ним охорони мене від усякого зла.

В руки Твої, Господи Ісусе Хресте, Боже мій, передаю дух мій. Ти ж мене благослови, Ти мене помилуй і життя вічне даруй мені. Амінь.

Молитва святого Єфрема Сиріна

Господи і Владико життя мого, духа лінивства, безнадійности, владолюбства й марнослів'я не дай мені *(доземний поклін)*.

Духа же доброчесности, смиренномудрости, терпіння й любови даруй мені, рабу (-бі) Твоєму (Твоїй) *(доземний поклін)*.

Так, Господи Царю, даруй мені бачити провини мої і не осуджувати брата мого, бо Ти благословен єси на віки віків. Амінь *(доземний поклін)*.

Після цього 12 малих поклонів, молячись:

Боже, будь милостивий до мене, грішного (-ної) *(поклін)*.

Боже, очисти мої гріхи і помилуй мене *(поклін)*.

Без числа нагрішив (-ла) я, Господи, прости мені *(поклін)*.

Після цього всю молитву:

«Господи і Владико життя мого... *(доземний поклін)*.

Ранкові молитви⁷

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.
Боже, будь милостивим до мене, грішного, і помилуй мене.

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

Слава Тобі, Боже наш, слава Тобі.

Молитва до Святого Духа

Царю Небесний, Утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, Скарбе добра і життя Подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Милосердний, душі наші.⁸

Трисвяте

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас (*тричі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

7 У Світлий тиждень (тиждень після Пасхи) замість ранкових молитов читаються Пасхальні часи (стор. 48).

8 У пасхальний час - "Христос воскрес ..." (*тричі*) (стор. 21). Від Вознесіння до П'ятдесятниці (Трійці) починають молитви з Трисвятого "Святий Боже...".

Молитва до Пресвятої Тройці

Пресвятая Троице, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святый, зглянься і зціли немочі наші імені Твого ради.

Господи, помилуй (*тричі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва Господня

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє; нехай прийде Царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

(*Якщо є священик, то він виголошує: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.*) Амінь.

Тропарі Троїчні

Вставши після сну, припадаємо до Тебе,

Благий, і Ангельську пісню співаємо Тобі,
Всемогутній: Свят, Свят, Свят єси, Боже,
молитвами Богородиці помилуй нас.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Ти, Господи, що від сну підняв мене, про-
світи розум і серце і уста мої відкрий,
щоб піснею прославляти Тебе, Свята
Тройце: Свят, Свят, Свят єси, Боже, мо-
литвами Богородиці помилуй нас.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Несподівано Суддя прийде, і вчинки
кожного виявляться; тому зо страхом
взиваймо опівночі: Свят, Свят, Свят єси,
Боже, молитвами Богородиці помилуй
нас.

Господи, помилуй *(12 разів)*.

Молитва св.Макарія до Пресвятої Тройці

Вставши після сну, подяку приношу Тобі,
Пресвята Тройце, Боже наш, що Ти з ве-
ликої милости Твоєї і довготерпіння не
прогнівався на мене, лінивого (-ниву)
та грішного (-ну), і не дав мені загинути
з моїми гріхами, але, з властивим Тобі

чоловіколюбством, підняв мене від сну, щоб зранку прославляти державу Твою. І нині просвіти мої очі мисленні, відкрий мої уста, щоб навчатися слова Твого, і розуміти заповіді Твої, і чинити волю Твою, і вихваляти Тебе в сердечному прославленні, і в піснях славити всесвятиє ім'я Твоє, — Отця, і Сина, і Святого Духа, — нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Поклоніння Ісусу Христу

Прийдіть, поклонімся Цареві нашому, Богу.

Прийдіть, поклонімся і припадимо до Христа, Царя і Бога нашого.

Прийдіть, поклонімся і припадимо до Самого Христа, Царя і Бога нашого.

Псалом 50

¹⁻³Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоєї і з великого милосердя Твого прости провини мої. ⁴Особливо омий мене від беззаконня мого і від гріха мого очисти мене. ⁵Бо беззаконня моє я знаю, і гріх мій повсякчас переді мною. ⁶Проти Тебе Єдиного я згрішив і лукаве

перед Тобою вчинив, отже праведний Ти в слові Твоїм і справедливий у присуді Твоїм. ⁷Ось бо в беззаконні зачатий я, і в гріхах породила мене мати моя. ⁸Бо Ти істину полюбив єси, невідоме й таємне мудрости Твоєї явив Ти мені. ⁹Окропи мене ісопом — і очищуся, омий мене — і стану біліший від снігу. ¹⁰Дай мені почути радість і веселість — і зрадіють кістки мої упокорені. ¹¹Відверни лице Твоє від гріхів моїх і прости всі беззаконня мої. ¹²Серце чисте створи в мені, Боже, і духа праведного віднови в нутрі моєму. ¹³Не відкинь мене від лиця Твого і Духа Твого Святого не відними від мене. ¹⁴Поверни мені радість спасіння Твого і духом могутнім укріпи мене. ¹⁵Навчатиму беззаконників шляхів Твоїх, і нечестиві навернуться до Тебе. ¹⁶Визволи мене від вини кривавої, Боже, Боже спасіння мого, і язик мій радісно славитиме правду Твою. ¹⁷Господи, відкрий уста мої, і язик мій сповістить хвалу Твою. ¹⁸Бо коли б Ти жертви забажав, приніс би я: всепалення Ти не бажаєш. ¹⁹Жертва Богові — це дух упокорений, серцем скорботним і

смиреним Ти не погордуєш. ²⁰Ущаслив, Господи, благоволінням Твоїм Сион, і хай збудуються стіни Єрусалимські. ²¹Тоді буде угодна Тобі жертва правди, приношення і всепалення: тоді покладуть на Жертовник Твій тельців.

Символ віри

Вірую в Єдиного Бога Отця, Вседержителя, Творця неба і землі, всього видимого і невидимого. І в Єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, Єдинородного, що від Отця народився перше всіх віків.

Світло від Світла, Бога Істинного від Бога Істинного, рожденного, несотвореного, єдиносущного з Отцем, що через Нього все сталося.

Він для нас, людей, і ради нашого спасіння зійшов з небес, і воплотився від Духа Святого і Марії Діви, і став чоловіком. І розп'ятий був за нас при Понтії Пилаті, і страждав, і був похований.

І воскрес на третій день, як було написано.

І вознісся на небо, і сидить праворуч Отця.

І знову прийде у славі судити живих і мертвих, і Царству Його не буде кінця.

І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, що Йому з Отцем і Сином однакове поклоніння і однакова слава, що говорив через пророків.

В Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву.

Визнаю одне хрещення на відпущення гріхів.

Чекаю воскресіння мертвих.

І життя будучого віку. Амінь.

Молитва святого Макарія Великого

Від сну вставши, ранішню приношу Тобі, Спасе, пісню і припадаючи, прошу Тебе: не дай мені заснути в гріховній смерті, але пожалій мене, Ти, що добровільно розп'явся; і мене, який (-ка) лежить у лінощах, підніми швидко і спаси мене в предстоянні і молитві. І по сні нічним пошли мені світлий і безгрішний день, Христе Боже, і спаси мене.

Молитва 2-а того ж святого

До Тебе, Владико Чоловіколюбче, вставши після сну, вдаюся і до праці Твоєї стаю з Твоєї милости, і молюся Тобі: допомагай мені повсякчасно і в усякому ділі, і захисти мене від усього лихого, що є в світі, і від диявольської спокуси, і спаси мене, і введи в Царство Твоє вічне, бо Ти мене створив і дбаєш про мене, щоб обдарувати мене всяким добром; на Тебе вся моя надія, і Тебе я щиро славлю нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва до Ангела-Охоронителя

Святий ангеле, приставлений до моєї грішної душі і до пристрасного мого життя, не покидай мене, грішного (-ну), і не відступи від мене за нестриманість мою. Не попусти злomu духові володіти мною через пристрасті мого смертного тіла. Зміцни мої немічні сили в боротьбі з гріхами і наставляй мене на спасенну дорогу. О святий ангеле Божий, охоронителю й захиснику моєї нерозкаяної душі і тіла, прости мені все, чим образив (-зила) я тебе за всі дні життя мого, і коли чим

погрішив (-шила) минулої ночі, захисти мене в нинішній день, і охороняй мене від усякої спокуси диявольської, щоб я ніякими гріхами не гнівив (-вила) Бога мого, і молися за мене до Господа, щоб Він утвердив мене у страху Своїм і показав мене достойним (-ною) рабом (-бою) Своєї безмірної благоді. Амінь.

Молитва до Пресвятої Богородиці

О Пречиста Діво, Богородице, надіє всіх християн, що живуть на землі! Не відвертайся від мене, грішного (-ної), бо я непохитно надіюся на Твоє милосердя. Погаси в мені полум'я багатьох пристрастей моїх; запали моє жорстоке серце і мій холодний розум любов'ю до виконання заповідей Сина Твого і Бога нашого. Викорени, Пречиста, з мого затьмареного розуму і з мого жорстокого серця безнадійність, недбалість, лінощі та безглуздя і всі темні і брудні думки та наміри. Зціли, Владичице, мої тяжкі духовні й тілесні рани, не попусти, щоб зло перемагало мене, і Твоїми материнськими молитвами прихили до мене милість

Сина Твого, Господа нашого Ісуса Христа, бо Ти благословенна від усіх родів, і славиться пречисте ім'я Твоє на віки віків. Амінь.

Молитва Оптинських старців

Отче, дай мені з душевним спокоєм зустріти все, що принесе мені цей день. Дай мені цілком віддатися волі Твоїй святій, в усякий час цього дня, в усьому настав і підтримай мене. Якби я не одержав (-жала) звістки протягом дня, навчи мене сприйняти їх із спокійною душею і твердим упевненням, що на все свята воля Твоя. В усіх словах і справах моїх керуй моїми думками й почуттями. В усіх несподіваних випадках не дай мені забути, що все Ти послав. Навчи мене щиро й розумно обходитися з кожною людиною, нікого не соромлячи й не засмучуючи. Отче, дай мені сили знести втому прийдешого дня та всі події сьогодення. Керуй моєю волею і навчи мене молитися, вірити, надіятись, терпіти, прощати й любити. Амінь.

Молитва до святого, ім'я якого носиш

Моли Бога за мене, святий угоднику Божий (*ім'я святого*), бо я щиро до тебе звертаюся, скорого помічника й молитвеника за душу мою.

Пісня до Пресвятої Богородиці

Богородице Діво, радуйся, Благодатна Маріє, Господь з Тобою. Благословенна Ти в жонах, і благословен плід утроби Твоєї, бо Ти породила Спаса душ наших.

Тропар до Хреста і молитва за Батьківщину

Спаси, Господи, людей Твоїх і благослови насліддя Твоє, перемогу побожному народові нашому на супротивників подай і Хрестом Твоїм охороняй нас, оселю Твою.

Коротка молитва- поминання живих

Спаси, Господи, і помилуй рабів Твоїх: отця мого духовного... (*ім'я*), батьків моїх ... (*імена*), рідних моїх ... (*імена бра-*

тів, сестер, дружини, чоловіка, дітей),
 хрещених дітей моїх ... (імена), родичів ...
 (імена), друзів ... (імена), побратимів по
 службі ... (імена), навчителів і добродій-
 ників, прихильників і ненависників моїх
 ... (імена), всіх тих, що борються за волю
 України, всіх православних християн, і
 всяку живу душу, що твоєї ласки і допо-
 моги потребує.

Коротка молитва- поминання померлих

Упокой, Господи, душі спочилих рабів
 Твоїх: батьків моїх ... (імена), родичів ...
 (імена), добродійників моїх ... (імена),
 побратимів по службі, що полягли в бою
 ... (імена) і всіх тих, що положили життя
 своє за волю України і за Церкву Твою
 Святу, і всіх православних християн, вся-
 ку душу, що спочила і Твоєї ласки й ми-
 лосердя потребує, і прости їм усі гріхи їх
 вільні й невольні, і даруй їм Царство Не-
 бесне, і сотвори їм вічну пам'ять.

Кінцеві молитви⁹

Достойно є, і це є істина, славити Тебе, Богородицю, завжди Славну і Пренепорочну і Матір Бога нашого. Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без істління Бога Слово породила, дійсну Богородицю, Тебе величаємо.¹⁰

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, помилуй (*тричі*). Благослови.

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

Пасхальні часи

На Великдень (Пасху) і протягом усього Світлого тижня замість ранішніх та вечірніх молитов читаємо так звані Великодні (Пасхальні) часи.

9 Під час Великого посту перед кінцевими молитвами промовляємо молитву св. Єфрема Сиріна (стор. 34).

10 Від Великодня до Вознесіння замість "Достойно є..." читаємо: "Ангел взивав Благодатній..." (стор. 23).

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, молитвами Пречистої Твоєї Матері, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, помилуй нас. Амінь.

Тропар Пасхи

Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував (*тричі*).

Воскресна пісня

Воскресіння Христове побачивши, поклонімся святому Господеві Ісусу, Єдиному Безгрішному. Хресту Твоєму поклоняємось, Христе, і святе Воскресіння Твоє оспівуємо і славимо. Бо Ти Бог наш, крім Тебе іншого не знаємо, ім'я Твоє призиваємо. Прийдіть, усі вірні, поклонімся святому Христовому Воскресінню, бо через Хрест прийшла радість усьому світові. Повсякчас благословляючи Господа, оспівуємо Воскресіння Його, бо, потерпівши розп'яття, Він смертю смерть переміг (*тричі*).

Іпакой

Світання попередивши, ті, що були з Марією, прийшли до гробу і побачили, що камінь від гробу відвалено, і почули від ангела: «Чому шукаєте між мертвими, як людину, Того, Хто в сяйві вічнім перебуває? Погляньте на похоронні пелени, що у гробі, та біжіть і проповідуйте світові, що воскрес Господь, подолавши смерть, бо Він є Син Бога, що спасає рід людський.

Кондак

Хоч і до гробу зійшов Ти, Безсмертний, але зруйнував пекельну силу, і воскрес як переможець, Христе Боже, промовивши до жінок-мироносиць: «Радуйтеся!» І даючи Твоїм апостолам мир, даруєш грішним воскресіння.

Тропарі

У гробі тілом, у пеклі душею, як Бог, в раю з розбійником і на престолі був Ти, Христе, з Отцем і Духом все наповняючи, як Необмежений.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Як живоносний, як кращий від раю, і ясніший від усякої царської світлиці, стався для нас Твій гріб, Христе, джерелом нашого воскресіння.

І нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Свята Божественна оселе Всевишнього, радуйся, бо через Тебе, Богородице, дано радість тим, що виголошують: «Благословенна Ти між жонами, Пренепорочна Владичице».

Господи, помилуй *(40 разів)*.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Чеснішу від Херувимів, і незрівнянно славнішу від Серафимів, що без істління Бога Слово породила, дійсну Богородицю Тебе величаємо.

Тропар Пасхи

Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував *(тричі)*.

МОЛИТВИ ПРОТЯГОМ ДНЯ

Молитовне правило перед їжею

Молитва Господня «Отче наш...» (стор. 22) або *молитва*: Очі всіх на Тебе, Господи, зведені з надією: Ти даєш поживу всім своєчасно, простягаєш Свою щедрю руку й усіх задовольняєш ласкою Своєю.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, помилуй (*тричі*). Благослови.

Якщо є священик, благословляє трапезу він. Якщо ж ні, тоді промовляємо:

Господи Ісусе Христе, Сину Божий, Ти благословив страви Своїм ученикам, благослови ж і нам поживу цю (*осіняємо страви хресним знаменням*), бо і ми в Тебе віруємо, надіємось на Тебе, Тобі молимось і Тебе прославляємо на віки віків. Амінь.

Молитовне правило після їжі

Дякуємо Тобі, Христе Боже наш, що Ти наситив нас земними Твоїми дарами, не позбав нас і Небесного Твого Царства,

але, як прийшов і став посеред учнів Твоїх, і мир їм подав, так і нині прийди до нас, Спасе, і спаси нас.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, помилуй *(тричі)*. Благослови.

Якщо є священник, благословляє він. Якщо ж ні - промовляємо:

Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй нас. Амінь.

Ісусова молитва

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене грішного (-ну).

Або скорочений варіант цієї молитви: Господи, Ісусе Христе, помилуй мене.

Святі Отці Церкви навчають, що треба уважно промовляти цю молитву з покайним почуттям, і так молитися якнайчастіше, де б ми не були. Вона найсвятішим іменем Спасителя і Бога Ісуса Христа перемагає всяке зло — і зовнішнє, і внутрішнє.

Ангельське привітання Богородиці

Богородице Діво, радуйся, Благодатна Маріє, Господь з Тобою. Благословенна Ти в жонах і благословен плід утроби Твоїєї, бо Ти породила Спаса душ наших.

Це одна з найважливіших молитов, яку поряд з Ісусовою молитвою можна постійно промовляти впродовж дня в будь-якому місці при будь-яких обставинах.

Ці короткі молитви до Бога чи Пресвятої Богородиці, здійснювані протягом дня, допоможуть тримати розум в постійній пам'яті про Бога, а відтак, відчувати Його постійну присутність у всіх обставинах, труднощах та повсякденних справах вашого життя.

1.3 МОЛИТВИ НА ВСЯКУ ПОТРЕБУ

Молитви військовослужбовця
у мирний час

Духовний гімн України

Слова О. Кониського

Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світу промінням
Ти її осіни.

Світлом науки і знання
Нас, дітей, просвіти,
В чистій любові до краю
Ти нас, Боже, зрости.

Молимоь, Боже єдиний,
Нам Україну храни,
Всі Свої ласки, щедроти
Ти на люд наш зверни.

Дай йому волю, дай йому долю,
Дай доброго світу,
Щастя дай, Боже, народу
На многая, многая літа.

Молитва за Україну

Боже Великий, Боже Всесильний! Ми, грішні діти Твої, у покорі сердець наших приходимо до Тебе і схиляємо голови наші. Отче! Прости провини наші та провини батьків, дідів і прадідів наших. Прийми нині, благаємо Тебе, щиру молитву нашу і подяку нашу за безмежне милосердя Твоє до нас. Вислухай наші молитви і прийми благання сердець наших. Благослови нашу Батьківщину Україну, долю та щастя їй дай.

Премилосердний Господи, усім, хто вдається до Тебе з благанням, милість Твою подай.

Благаємо Тебе, Боже, за братів і сестер наших, за вдовиць, за сиріт, за покалічених і немічних, і за тих, хто Твого милосердя та допомоги Твоїї потребують.

З'єднай нас усіх в єдину велику Христову сім'ю, щоб усі люди, як брати, славили величне ім'я Твоє завжди, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва за спасіння держави і втихомирення в ній розбрату та ворожнечі

Господи Боже, Ісусе Христе, Спасителю наш! До Тебе припадаємо зі скорботним серцем і сповідаємося у гріхах і беззаконнях наших, що ними зранили Твоє милосердя і зачинили від себе щедроти Твої. Бо відступили від Тебе, Владико, і законів Твоїх не дотримуємося, і не робимо того, що Ти заповідав нам. Тому й уразив Ти нас безладдям і віддав на потоптання й зневаження ворогам нашим, і принижені ми більше інших народів, і зневагу й наругу терпимо від сусідів наших.

Боже Великий і Дивний, що вболіваєш за злобу людську, підводиш повалених і підіймаєш тих, що впали! Небесну Твою силу з неба народіві нашому пошли, зціли рани душ наших і підійми нас із постелі немочі, бо вражені розслабленням стегна наші, бо хворі на неправду і породжуємо беззаконня. Вгамуй ворожнечу і розбрат у землі Українській, віддали від нас заздрощі, чвари, зарозумілість, злочинність, пияцтво, лихослів'я, розпален-

ня пристрастей та тілесний блуд, попали в серцях наших терня нечистоти, непримирності й озлоблення, щоб полюбили ми один одного і, як одне ціле, перебували в Тобі, Господі і Владиці нашому, як і вчив і заповідав Ти нам. Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо сповнилися ми приниження і не гідні очей своїх на небо звести. Згадай милості, що їх явив Ти отцям нашим, переміни гнів Твій на милість і дай нам поміч у скорботі. Молить бо Тебе Церква Твоя молитвами всіх святих землі Української, а особливо Пресвятої Богородиці і Вседіви Марії, Яка з древніх часів покривала і захищала Своім святим омофором країну нашу.

Врозуми народ український, а особливо тих, хто при владі стоїть, про нашу державу, військо, помісну Православну Церкву і весь народ добре дбати. Силою Хреста Твого зміцни державу і воїнство наше та захисти від підступів ворожих. Піднеси людей розуму й сили і постав на служіння Вітчизні нашій, а нам усім дай духа мудрости і страху Божого, духа міцности та благочестя і даруй кожному во-

гонь любови до матері нашої України — єдиної і неподільної.

Господи, до Тебе вдаємося, навчи нас чинити волю Твою, бо Ти Бог наш, бо в Тобі джерело життя, і в світлі Твоєму побачимо світло. Подай милості й щедроти Твої народові українському, щоб ми славили святе ім'я Твоє з Отцем і Святим Духом на віки віків. Амінь.

МОЛИТВА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ

Молитва воїна

Владико святий, Царю небесний, Вседержителю світу, яким премудро управляєш, Господи наш, що установив єси і стан військовий для оборони держави і Вітчизни, до тебе прибігаю і молю Тебе, допоможи мені добре сповняти мої обов'язки і всякі невігоди та прикρόсті мого стану терпеливо зносити. Дай мені безнастанну пам'ять про ту присягу на вірність Батьківщині, яку я склав (-лала), дай мені в моєму серці любов і щире прив'язання до нашого українського на-

роду, безумовний послух добрим і справедливим наказам командирів, який у кожній справі є так потрібний. Дай мені, Господи Ісусе Христе, ніколи не забувати про твій пресвітлий приклад служіння, покори, доброти й любові. Хай він завжди просвічує мене, щоб у душі твоєї науки я поведився (-дилася) з усіма, а передовсім із моїми товаришами. Якщо б коли, Господи, я дослужився (-жилося) до вищого чину, тоді охорони мене від гордості, нелюдності та невинуватості суворості супроти моїх підвладних. Пам'ять про Тебе, Господи, найбільшого мого Володаря, яким усім завдячую, пам'ять про марноту цього світу, про смерть, що її кожної хвилини можу зазнати, пам'ять про ту правду, що людина є порохом, але сотворена на Твій образ та подобу, нехай ніколи мене не покидає, а спонукає до життя чесного, побожного в моєму стані, до приязного ставлення до інших людей. Нехай найсвятішими будуть мені передовсім Твої накази, ангел-хоронитель нехай стереже мене, щоб не зійти з дороги Твого святого закону, нехай охороняє

мене від безбожного і розпусного життя, допомагає мені заслужити Твоєї святої ласки. Якби раптом наказ очільника моєї держави за Твоєю волею, Господи, покликав мене до справедливого бою проти ворогів України, тоді, о добрий Боже, запали моє серце відвагою і хоробрістю вірного (-ної) слуги Твого (Твоєї). Будь нам тоді заступником, охоронцем, визволителем і даруй перемогу. Нехай думка, що я борюся за дорогу Вітчизну, стою зі зброєю в обороні справедливості, кріпить мої сили і підтримує мій дух. А якщо б я життя своє мав (мала) віддати на полі бою, тоді, о Господи премилосердний, не залиши мене в годину смерті, подай мені ласку і прости мені всі відомі й невідомі гріхи мої. Прийми тоді мою душу і даруй мені Царство небесне. Амінь.

Молитва воїна

Святий Боже, я та мої побратими вступили у війну, щоб захистити нашу землю від російського загарбника. Дай нам сили та мужності виконувати свій обов'язок: відбити усі атаки ворога й звільнити

українську землю від окупантів. Допоможи мені бути рішучим на полі бою та зробити все, що від мене залежить, щоб перемогти. Прошу Тебе, щоб через цю війну моє серце не стало жорстоким і я не втратив здатності любити. Поки я несу службу, подбай про моїх рідних та дай повернутися до них живим і мати щасливе життя після війни. Молюся з вірою. Амінь.

Молитва офіцера

Боже і Отче Господа нашого Ісуса Христа, вислухай, благаю, молитву за всіх моїх підлеглих. Дозволь мені бути сповненим (-неною) Духом Твоїм Святим у всіх моїх зусиллях і в усіх наказах, з якими звертаюся до тих, кого мені довірено.

Просвіти мій розум присутністю Твого Святого Духа, щоб усі рішення, що їх я приймаю, відповідали Твоїй святій волі та загальному добру. Всемогутній і милостивий Боже, благослови мене на віддану службу моєму народові, бо Ти – Бог, що милує і спасає. Амінь.

МОЛИТВИ ЗА УКРАЇНУ У ПЕРЕДВОЄННИЙ ПЕРІОД ТА В ЧАС ВІЙНИ

Молитва у дні нашествия ворогів

Господи Боже сил, Боже спасіння нашого, Ти Єдиний твориш чудеса. Поглянь у милості та щедротах на смирення рабів Твоїх і чоловіколюбно вислухай і помилуй нас: бо вороги наші зібралися на нас, щоб погубити нас і знищити державу нашу та святині наші. Допоможи нам, Боже, Спасителю наш, і визволи нас заради слави імени Твого, і нехай справдяться на нас слова, сказані Мойсеєм: будьте сміливими, стійте і побачите спасіння від Господа, бо Господь переможе за нас.

Так, Господи Боже, Спасителю наш, не пом'яни беззаконь і неправд людей Твоїх і не відвертайся від нас гнівом Своїм, але в милості і щедротах Твоїх відвідай смиренних рабів Твоїх, що до Твоєї милости припадають: повстань на допомогу нам і подай воїнству нашому з ім'ям Твоїм перемогти. Зруйнуй неправедні наміри тих, хто йде на нас війною.

Молимося до Тебе, Владико миру і спокою нашого, щоб як щезає дим, так нехай щезнуть вороги наші, і як порох розсипається від лиця вітру, так нехай розвіються їхні злі задуми знищити державу нашу Українську. Господи, втихомир тих, хто противиться заповідям та постановам Твоїм. Поверни їм пам'ять Твоєї заповіді: блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться. А для тих, хто противиться цій Твоїй заповіді, пошли ангелів, які вселять у них страх і пам'ять про те, що й вони себе християнами називають.

Нехай же, Господи, буде воля Твоя над нами, і якщо Твоє Провидіння буде таким, щоб покласти воїнам нашим у битві за Віру і Україну душі свої, то прости їм гріхи їхні і в день праведного Твого Суду подай вінці нетління. Але віримо і молимося Тобі, Великодаровитий Господи, що Ти захистиш, утихомириш і напоумиш та до спокою приведеш усіх.

Бо Ти єси захист, і перемога, і спасіння для тих, хто надіється на Тебе, — і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Свято-

му Духу, нині і повсякчас, і на віки віків.
Амінь!

Коротка молитва в час біди

Господи Боже наш Ісусе Христе, не дай злим силам, що нас так мучать, опанувати нашу країну ані ззовні, ані зсередини. Господи, не допусти вторгнення з боку будь-якої іншої держави. Благаємо Тебе, Милосердний Боже, віджени ворожі сили, зміцни, просвіти та з'єднай наш народ, нехай в Україні панує любов, доброта, розум, щирість і побожність. У всьому хай виконується Твоя свята воля, а не наша. Амінь.

Коли Вітчизна у небезпеці

Господи Боже наш, Ти вислухав Мойсея, коли він простягав до Тебе руки, і народ ізраїльський зміцнів на амаликитян, озброїв Ісуса Навина на битву та повелів сонцю спинитися. Ти й нині, Владико, почуй нас, що молимося до Тебе. Зміцни силою Твоєю побожний народ наш, благослови його справи, примнож славу його перемогою над ворогом,

зміцни всемогутньою Твоєю правицею нашу державу, збережи військо, пошли ангела Твого на зміцнення захисників народу нашого, подай нам усе, що просимо для спасіння; примири ворожнечу і мир утверди. Простягни, Господи, невидиму правицю Твою, яка рабів Твоїх заступає в усьому. Тим же, кому судив Ти покласти душу свою на війні за віру православну, побожний народ наш і державу, прости їхні провини і в день праведної Твоєї відплати подай вінці нетління. Бо Твоя є влада, Царство і сила, від Тебе допомогу всі приймаємо, на Тебе надію покладаємо і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, Всемогутній Боже, Царю всіх царів і Володар усіх володарів! Ти сказав, що й волосина з голови нашої не впаде без волі Твоєї (*Лк.21:18*). Ти спиняєш війни до краю землі, ламаєш лук,

знищуєш меч і колісниці спалюєш вогнем *(Пс.45:10)*. Будь нам допомогою, захистом і силою, кам'яною горою та обороною від ворогів. Не покинь насліддя Твого, названого святим ім'ям Христовим. Нехай звеличиться слава Твоя у вишніх та в усьому світі, нехай буде на землі мир і благовоління. Не попусти розорити й спустошити церкви та школи, землі й народи, де перебуває слава Твоя. Даруй усім християнським властям і підлеглим стійкий мир і згоду. Озброй нас могутністю Твою, бо з Тобою можемо ми знищити полчища ворогів. Зодягни нас силою Твою і дай, щоб ми зміцнилися Тобою і могутністю сили Твоєї. Амінь.

Молитва за Вітчизну про перемогу над ворогом, запосівшим Рідну Землю.

Молитву ухвалено за Українською Церковною Радою.

Під час кожної Служби Божої священник серед Церкви голосно вчитує отцю молитву.

Священник: Ставши на коліна, от цілого серця Господу поклонімося!

Хор: Господи помилуй!

Священник: Господи Боже, Отче і Творче наш, Боже правди і милосердя! Ми віримо правді Твоїй і визнаємо, що все, що Ти посилаєш нам, Ти посилаєш по заслугах наших, бо Ти караєш грішних і милуєш праведних.

Вислухай теплу молитву нашу, Отче небесний, яку приносимо Тобі на колінах і з слізьми на очах!

Провинили Тобі ми багато вільно й не-вільно, словом і ділом, свідомо і несвідомо, і часто забували Тебе, Бога Єдиного...

Та не суди нас, Боже, по безмірних провинах наших, бо Ти Милосердний і ласці Твоїй немає кінця... Дозволь нам устами недостойними, як слугам вірним Твоїм, щиро благати Тебе: змилосярдися над нами, Добрий, і прости нам, Отче Небесний, всі провини наші! Бо все, що ми робимо, ми хочемо робити з серцем чистим і з Богом в думці... І у всіх ділах наших повсякчасно тільки єдиного ми бажаємо: щоби слава Твоя була безмежною, а Рідна Земля наша стала щасливою!...

Боже Праведний, зглянься над гіркими стражданнями нашими, бо страждання ці більше людських немічних сил наших! Ворог лютий посів Рідну Землю нашу і в господі чужій криваво справляє перемогу свою...

Там, в далекій Отчизні, тужать по нас в журбі повсякчасній Отець та Мати старі, брат та сестра беззахисні, – Всеблагий, покрій їх ласкою Своєю і борони од помсти кривавої!... І дружину безпомічну, і дітей безпризорих заступи, Милосердний, од напасти ворожої!... Край наш рідний зруйновано, а нарід хрещений помордовано, – Боже, зглянься над безмежним горем нашим і не попусти Землі Рідної до загибелі!

На Тебе одного, Милостивий, вся надія наша: страждання наші великі і горе наше безмежне: не попусти, Господи, померти на чужині (тричі, поклін) !

Боже Сильний, Ти Милосердний, і милость Твоя безмежна! Пошли ж нам ласку Заступниці скривджених Богородиці, і надією на милость Твою переповняться

наші серця! Ми віримо й визнаємо, що всі страждання наші стануть Тобі на славу, а Батьківщині нашої на користь...

Пошли нам, Господи Боже, Заступника Небесного, Твого мочного Ангела Охоронителя, щоб повсякчасно боронив нас, щоб у ім'я Твоє великеє водив наше Христолюбиве Славне Козацтво, щоб наповнив одвагою серця їхні, щоб заступив їх од всякої біди, напасти та лукавства неприятельського, і щоб силою Твоюю Святою переміг наших супротивників...

Сокруши ж, Боже Сильний, всіх ворогів наших і Край Рідний звільни від зухвалих чужинців і пошли нам, змученим, давнобажаний спокій!...

Пошли ж, Господи, сили та мудрости Голові Держави нашої і всьому Пресвітлому Урядові, а Христолюбивому Козацтву нашому подай щасливого повернення до Краю Рідного і повної перемоги над ворогом! Всім же братам нашим, на чужині і вдома сущим, пошли, Господи, щирої єдності і братерської любови!...

І омита кров'ю, слізми оплакана, вогнем

очищена Отчизна наша од повного серця дякуватиме Тобі, Богу Милостивому, і од-
нодушно славитиме Тебе, Бога Великого,
Отця і Сина і Святого Духа, нині і завжди
і на віки вічні.

Хор: Амінь.

І співає:

Спаси, Господи, люди Твої і благослови
Україну Твою, перемогу Христолюбиво-
му Козацтву нашому на ворогів подай і
борони Христом Твоїм землю Твою.

*Українське військо у новітній історичний час завжди сто-
яло на сторожі Христової віри та волі народу у боротьбі з
московським безбожним більшовизмом та нацистським то-
талітаризмом, усякою чужоземною навалою.*

*Плекаючи спадкоємність традиції і слави українського воя-
цтва, подаємо молитву, віднайдену з-поміж документів Міні-
стерства віросповідань Української Народної Республіки, яка
була поширена серед воїнів армії УНР, що боронила Україну у
1917-1920-х рр.*

*Молитва отримала добрі відгуки від всіх військових свяще-
ників Армії УНР, а у 1921 р. 50 примірників молитви було пе-
редано Начальникові Повстансько-Партизанського Штабу
генералові Тютюнникові для поширення в окупованій Україні.
[ЦДАВОУ, Ф.1072, Оп.2, Спр. 169, Арк. 19]. Особливо сподобалась
молитва генерал-хорунжому Удовиченку, який наказав всім
старшинам та козакам 3-ї Залізної дивізії носити її з собою.
[ЦДАВОУ, Ф.1072, Оп.2, Спр. 169, Арк. 18].*

*Щоб зберегти відчуття зв'язку поколінь та історичної спад-
коємності, подаємо цю молитву в редакції оригіналу.*

За відсутності священика, її можна читати самотійно.

Молитва за ворогів України

Господи, наверни до Себе серця ворогів наших. Якщо ж неможливо запеклим на-вернутися, то поклади межу їхньому злу і захисти від них обраних Твоїх. Амінь.

МОЛИТВИ В ПЕРІОД БОЙОВИХ ДІЙ

Молитва під час бойових дій

Преблагий Господи Ісусе Христе, образе згоди і спокою! У покорі припадаю перед тобою і молю тебе: відверни від нас нещастя та недолю теперішньої війни; утихомир незгоду і ненависть володарів, що нині супроти себе неприязно стоять. Поєднай їхні серця дружною любов'ю і бажанням справедливості, щоб за їх прикладом нині між собою ворожі народи, як твої діти, огорнули себе щирою любов'ю, жили мирно і в згоді на цій землі і стали достойними тебе тут і в Царстві небесному величати. Амінь.

Молитви перед боєм

Спасителю мій, Ти поклав за нас життя Своє, щоб спасти нас. Ти заповідав і нам

покладати життя своє за друзів наших і за ближніх наших. З радістю йду я виконати святую волю Твою та покласти життя моє за Батьківщину. Озброй мене силою та мужністю на подолання ворогів наших, а якщо належить мені вмерти — даруй мені мужність, віру та надію на вічне життя в Царстві Твоєму. Мати Божа, збережи мене під покровом Твоїм. Нехай буде воля Твоя, Господи! Амінь.

Боже, Володарю життя і смерті, ти від дитинства дотепер охороняв мене і зберігав від усякого зла. Твоя мудрість і доброта відлічили час мого життя. Ти моя надія і допомога, в твої руки віддаю життя своє.

Молю тебе! Дай мені сили в боротьбі, мужності й чесності, як належить доброму воїну. Дай нашим командирам мудрість військову, вінчай їхні наміри великим успіхом, дай моїм товаришам відвагу й хоробрість, а всьому нашому війську – славному перемогу!

Молитва Господня про чашу

Отче мій! Якщо можливо, нехай обійде мене чаша ця. Втім, не як я хочу, а як Ти *(Мт. 26, 39)*.

Молитва до св. Архистратига Михаїла

О грізний воєводо небесних сил, заступнику наш перед Престолом Владики Христа, міцний охоронителю всім людям і мудрий воїне, могутній воєводо небесного Царя! Помилуй мене грішного(-ну), що потребую твого заступництва, збережи мене від усіх видимих і невидимих ворогів, найбільше ж — від жаху смертного та збентеження диявольського, і сподоби мене гідно стати перед Творцем у час Його страшного і праведного Суду.

О всесвятий великий Михаїле Архистратиже, не відкинь мене грішного(-ну), що молю про твою допомогу й заступництво і в цьому віці, і в майбутньому, але сподоби мене там разом з тобою славити Отця, і Сина, і Святого Духа на віки віків. Амінь.

Молитви під час бою

Молитва в складних життєвих обставинах є чи не найпалкішою, яка виринає з серця сама собою. А тим більше в бою. Зазвичай, вона є короткою, змістовною, сповненою віри, надії і великого смирення перед Богом. А така молитва є кращим зразком моління. Тому тут є зайвим щось писати.

Проте, подаємо для зразка декілька коротких молитов, які мажна звершувати в бою.

Господи, Боже Милостивий, вбережи від усякої біди і напасті.

Господи, Ісусе Христе, помилуй мене.

Пресвята Богородице, спаси нас.

Святий Архистратиже Божий Михаїле, моли Бога за нас.

О Боже, рятуй мене, о Господи, мені на допомогу поспіши (Пс. 69, 1).

Господь – Просвічення моє і Спаситель мій, кого убоюся? Господь - Захисник життя мого, кого устрашуся? (Пс. 26)

Якщо є така можливість, можна цей псалом царя Давида прочитати повністю.

Псалом 26

¹ Господь — Просвічення моє і Спаситель мій, кого убоюся? Господь — Захисник життя мого, кого устрашуся?² Коли нападуть на мене противники й вороги мої, щоб пожерти тіло моє, то вони спотикаються і падають.³ Коли й військо проти мене стане, не злякається серце моє; коли й ціла війна стане проти мене, і тоді я буду надіятися на Нього. ⁴ Одного прошу я у Господа, одного бажаю, щоб жити мені в домі Господньому усі дні життя мого, дивитися на красу Господню, щоранку молитися у храмі Його. ⁵ Бо Він сховає мене в домі Своїм у день біди, сховає в оселі Своїй, на скелю піднесе мене. ⁶ Я піднесу голову мою вище за ворогів моїх, що оточують мене. Принесу в домі Його жертву хвали. Буду співати й прославляти Господа. ⁷ Почуй, Господи, голос мій, яким я взиваю до Тебе; зглянься на мене і помилуй мене. ⁸ Від Тебе говорить серце моє: «Шукайте Господа!» Я шукаю лиця Твого, Господи. ⁹ Не відвертай же від мене лиця Твого і не відкидай у гніві раба Твого. Ти — Поміч моя, не відкинь

мене і не покинь мене, Боже, Спасителю мій. ¹⁰ Бо коли батько й мати покинули мене, то Ти, Господи, прийняв мене. ¹¹ Навчи ж мене, Господи, путей Твоїх і настанови на стежку правди, задля ворогів моїх. ¹² Не віддавай мене в руки ворогам моїм, бо повстали проти мене лжесвідки і злобою палають на мене. ¹³ Але я вірю, що побачу милість Господню на землі живих. ¹⁴ Надійся ж на Господа і будь мужнім. Нехай кріпиться серце твоє. Чекай допомоги від Господа.

Або ж інший псалом.

Псалом 90

¹Хто живе надією на Всевишнього, той під покровою Бога Небесного спочиває. ²Каже він до Господа: «Ти моє пристановище і захист мій, Бог мій, і я надіюся на Нього». ³Він спасе тебе від сітки ловця і від пошести згубної. ⁴Плечима Своїми Він захистить тебе, і під тінню крил Його ти надійно спочиватимеш. Оборonoю тобі буде правда Його. ⁵Не побоїшся страху вночі, ані стріли, що летить удень. ⁶Ані пошести, що діє в темряві, ані напа-

сти духа зла опівдні. ⁷Впаде біля тебе тисяча, і десять тисяч праворуч тебе, але до тебе не наблизиться. ⁸Тільки очима твоїми будеш дивитися і помсту над беззаконними бачити. ⁹Бо ти сказав: «Господь — надія моя», і Всевишнього ти обрав за оборонця собі. ¹⁰Отже, не прийде до тебе лихо, і пошесть не наблизиться до оселі твоєї. ¹¹Бо Він ангелам Своїм звелить, щоб охороняли тебе на всіх стежках твоїх. ¹²На руках вони понесуть тебе, щоб нога твоя не спіткнулася об камінь. ¹³На гаспида й василиска ти наступатимеш і потопчеш лева й змія. ¹⁴Бо скаже Господь: «За те, що він надію поклав на Мене, Я визволю його і захищу його, бо він знає ім'я Моє. ¹⁵Буде кликати Мене, Я почую його; буду з ним у скрутний час, визволю його і прославлю його. ¹⁶Довгим життям обдарую його і дам йому спасіння Моє».

Бажано ці псалми знати напам'ять.

Молитва подяки після бою

Слава Тобі, Боже! Слава Тобі!

Дякую Тобі, Христе, Боже, що вберіг мене

від смерти наглої і поклав кінець цьому бою, як на те була свята Твоя воля. Зміцни дух мій, аби не впасти мені ані в гординю, ані у відчай. Застережи мене від звеличування та легковажної безпечності, аби не бути мені зненацька заскоченим та справедливо переможеним ворогом (*1 Кор. 10, 12*). Очисти й серце моє від ненависти та жаги помсти, бо Ти сказав, Господи: «Мені помста належить, Я відплачу» (*Рим. 12, 19*). Зміцни суглоби душі моєї на подальшу боротьбу, аби непохитно стояти мені на сторожі правди та на захисті народу Твого. Амінь.

МОЛИТВИ ПОЛОНЕНОГО ТА ЗА ТИХ, ХТО В ПОЛОНІ

Молитва при загрозі полону

Скоро поспіши до нас, Христе Боже наш, доки не поневолив ворог, який ганьбить Тебе та погрожує нам. Здолай Хрестом Твоїм тих, хто бореться проти нас, нехай зрозуміють, що може віра православних, молитвами Богородиці, єдиний Чоловіколюбче.

Молитва полоненого

Боже всемогутній! Ти у Своєму промислі встановив, щоб я зазнав(-ла) неволі. Оце я позбавлений(-на) свободи, далеко від нашого війська та моєї Вітчизни. Знаю, все, що діється, є з волі Твоєї, тому хочу бути терпеливим(-вою) і визволення від тебе чекаю. У цей час прошу Тебе: облегши ярмо моєї неволі, охорони мене від усякого зла, дай сили вистояти і пізнати краще, де добро, а де зло, щоб я з гідністю зумів(-ла) зберегти свою військовою присягу, а ворог мій не переслідував мене.

О, як я часто на волі відвертався(-лась) від Тебе, мій Боже, і заповідей Твоїх не сповняв(-ла), тож з кайданів неволі моєї, як юдейський цар Манасія, взиваю: «Прости нам, Господи, прости нам. Бо ти, Боже, Бог тих, що каються, і на нас ти виявив благодать Свою; з великої милості Твоєї спаси нас, недостойних, і будемо Тебе завжди прославляти за днів життя нашого» (2Хр. 36). Амінь.

Молитви полоненого за ворогів своїх

Взиваю до Тебе, Милостивий Господи: не постав гріха ворогам моїм, що ненавидять і кривдять мене, але з великого милосердя Твого наверни їх до покаяння і помилуй їх. Мене ж від усякого зла захисти і спаси від намірів ради їх лукавих та підступів — всесильною Твоюю правицею, молюся Тобі, Всесильний Царю, скоро вислухай і милостиво помилуй.

Молитва за тих, хто в полоні

Всещедрий Боже, Ти, що Манасію за його молитвами визволив від кайданів і важкого ув'язнення (2Хр. 33), Ти, що апостола Твого Петра за молитвами Церкви вивів з в'язниці (Дії 12, 1-11), і рабів Твоїх ... (імена), що за них ми сьогодні молимося, з полону визволи, і від усякого лиха порятуй, бо Ти Єдиний Чоловіколюбець.

МОЛИТВИ ПРИ ПОРАНЕННІ ЧИ ХВОРОБИ

Молитви пораненого чи хворого воїна

Всемогутній і милосердний Боже, Отче мій! До Тебе звертаюся в цій великій біді, в якій я тепер перебуваю. Я поранений(-на) *(хворий)(-ра)* і до ліжка мого прикутий(-та). То до кого ж маю звернутися, в кого допомоги шукати, як не в тебе, лікарю недужих, утішителю засмучених, допомого потребуючих? Мучуся в недузі моїй і нікого не маю тут, окрім Тебе, Бога мого. Тому до Тебе припадаю і черпаю від Тебе надію і силу та молю Тебе: втихомир мої болі, вилікуй мої рани і вирятуй мене із недуги моєї. Дай мені з постелі смутку краще пізнати себе, відвернутися від своїх гріхів і в здоров'ї кращим(-щою) встати із ложа болізни моєї.

Прошу Тебе і за всіх хворих та поранених, споглянь милостиво на них. Просвіти розумом Своїм тих, що нас лікують, додай терпеливості тим, що нас доглядають, при-

веди до нас добрих друзів, які словом втіхи зціляють духовні рани. Поверни мене до здоров'я, бо хочу Тобі служити і свій військовий обов'язок сповняти. Амінь.

Господи Боже, Владико життя мого! Ти з Милості Своєї сказав: «Я не хочу смерті грішника, але щоб він навернувся і живим був» (Єз. 33, 11). Я знаю, що ця хвороба, яку я терплю, це кара за мої гріхи та беззаконня, знаю, що ділами своїми я заслужив найважчої кари, але, Чоловіколюбче, чини зі мною не за злобою моєю, а за безмежним Милосердям Твоїм. Не побажай смерті моєї, але дай мені сили, щоб я терпляче переносив біль (*хворобу*), як заслужене мною випробовування, після якого щоб я навернувся(-нулася) всім серцем, усією душею і всіма моїми почуттями до Тебе, Господа Бога і Творця мого, і жив(-ла) для виконання Святих Твоїх Заповітів, для спокою моїх рідних і для мого спасіння. Амінь.

Господи Ісусе, Сину Божий, Милосердний Зцілителю душ і тіл наших, зглянься на мене, негідного(-ну), немічного(-ну) і грішного(-ну) раба(-у) Твого(-ю). Ти уздоровлював покалічених і немічних по вірі їх у Божество Твоє, кажучи: «По вірі твоїй нехай буде тобі» *(Мт. 8, 5-13)*. Я знаю, Господи, що віра моя слабка, але благаю Тебе, Джерело життя, і взиваю: «Вірую, Господи, поможи мені в моєму невірстві» *(Мк. 9, 24)*. Ти, Господи, приймав малу віру сліпих, покалічених і всяких немічних і давав їм зцілення. Не відкинь, Милосердний, і мене немічного(-ну). Я знаю, я грішний(-на) і негідний(-на) ласки Твоєї, але Ти Сам сказав, що для грішників прийшов, і це дає мені надію звернутися до Тебе, Милосердний Господи. Піднеси мене, Спасителю мій, з постелі немочі моєї, продовж дні життя мого, щоб я міг(могла) в покайнанні закінчити його і сподобитися вічного Твого

Царства, де в сяйві слави лица Твого вже не буде ні недуги, ні журби, ні зітхання. Помилуй мене, Господи, з великої милости Твоїї, зглянься наді мною, немічним(-ною), дай мені силу славити Тебе, Єдиного і Милосердного, з Отцем і Святим і Животворчим Духом нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва за медичних працівників

Господи, Ісусе Христе, Ти на землі перебував й добро усім чинив. Ти зцілював хворих, щоб зміцнити нашу віру. Вчини так, щоб кожен лікар своєю дбайливістю і щирістю пробуджував у хворих надію на одужання. Вчини, щоб кожен лікар пам'ятав, що його праця є служінням Тобі. Обдаруй кожного лікаря здоров'ям, терпеливістю, добротою, щоб через його допомогу хворі пізнавали Твою доброту.

Господи, Ти похвалив милосердного самарянина за те, що він не обминув потерпілого. Вчини так, щоб усі медичні сестри та санітарки з турботою дбали про хворих. Нехай у кожному хворому вони

зуміють побачити страждаючого Христа. Обдаруй їх Своїм Милосердям, щоб вони вкладали душу в свою працю.

Бо тоді хворі менше страждатимуть і матимуть надію на одужання. Нехай їхні слова будуть лагідними і добрими. Нехай вони зносять усі труднощі з усмішкою на обличчі. Вчини так, щоб, несучи милосердя хворим, вони доступили й Твого Милосердя. Амінь.

**В час скорботи, глибокого
розчарування та відчаю
Молитва святителя
Димитрія Ростовського.**

Спаси мене, Спасе мій, з милості Твоєї, а не за вчинки мої! Ти хочеш спасти мене - Ти знаєш, яким чином мене спасти. Спаси ж мене, як Ти хочеш, як можеш, як знаєш. Як Той, що знає долю всіх людей, спаси мене! Я на Тебе, Господа мого, надіюся, і Твоїй волі святій себе доручаю. Роби зі мною, що хочеш! Якщо хочеш, щоб я був у світлі - благословенний будь. Якщо хочеш, щоб я був у темряві - ще більш

благословенний будь. Якщо відкриєш мені Милосердя Твого двері — добро це і благо. Якщо закриєш для мене двері Милосердя Твого, то благословенний Ти, Господи, що вчинив зі мною по правді. Якщо не погубиш мене з беззаконнями моїми - слава безмірному Милосердю Твоєму. Якщо погубиш мене з беззаконнями моїми - слава праведному суду Твоєму. І як бажаєш, так зі мною чини. Амінь.

Святе Писання про деякі життєві труднощі.

Особиста пожертва: «Немає більше від тієї любови, як хто душу свою покладе за друзів своїх» (Ін. 15, 13).

«Для всіх я став усім, щоб спасти хоч деяких» (більше про це читай тут: 1 Кор. 9, 20-22).

«Благаю вас, браття: милосердям Божим, представте ваші тіла в жертву живу, святу, благоугодну Богові, для розумного служіння вашого» (більше про це читай тут: Рим. 12, 1-8).

Відчай: «Ми в безвихідних обставинах, але не втрачаємо надії» (більше про це читай тут: 2 Кор. 4, 8-18).

Зрада: «Нехай не зарахується їм! Господь же став переді мною і зміцнив мене» (більше про це читай тут: 2 Тим. 4, 16-18).

Помста та прощення: «Не мститься за себе, улюблені, а дайте місце гніву Божому» (більше про це читай тут: Рим. 12, 9-21).

«Любіть ворогів ваших» (більше про це читай тут: Мт. 5,43-48).

Слово від Бога

Коли вам сумно - Івана 14

Коли ви згрішили - Псалом 50

Коли ви хвилюєтесь - Матвія 6:19-34

Коли ви у небезпеці - Псалом 90 (91)

Коли здається що Бог далеко - Псалом 138 (139)

Коли ви далеко від своєї домівки - Псалом 120 (121)

Коли потрібна сміливість - Ісуса Навина 1

**Якщо ви втратили впевненість у людях -
1 до Коринтян 13**

**Коли хвороба - Якова 5:14-15, 2 до Ко-
ринтян 12:9-10**

Якщо хочете подякувати - Псалом 100

Молитва про зцілення від недуги пияцтва

Господи, Спасителю мій, що перетерпів великі спокуси в пустелі від диявола, не дай мені стати його покірним(-ною) рабом(-бою). Вияви благодать Свою у додержанні мною даного слова. Допоможи мені, врозуми мене, щоб всі дні мого земного життя я у тверезості перебував(-вала). Спрямуй ходу мою, щоб без блукань перейти мені шлях, Тобою, Всеблагий, заповіданий.

Молитва подяки після видужання

Милосердний Господи, Ти заради нас, заради нашого спасіння переніс страшні терпіння, наругу і смерть, і похорон тілом, а по воскресінні Твоєму Ти всім, хто з вірою до Тебе приходить, подаєш Твоє безмежне милосердя, Твою допомо-

гу в години смутку та немочі душевної й тілесної. Ти по всі дні життя нашого тримаєш правицю Твою святу над нами. Прийми ж, Милосердний Спасителю мій, Джерело життя мого, мою щиросердну і безмежну подяку за Твоє милосердя до мене, недостойного(-ну) і грішного(-ну) раба(-бу) Твого(Твою), бо Ти повернув мені здоров'я, зміцнив мої сили, підняв мене з постелі недуги і благословив далі ходити ногами моїми по цій грішній землі.

Прийми, Сину Божий, мій цей не лукавий, а щирий дар молитви й подяки Тобі за Твою милість до мене, і благаю Тебе: не залишай мене без опіки Твоєї, а керуй мною і життям моїм, щоб жив (жила) я заповідями Твоїми і чинив(-ла) святу волю Твою, прославляв(-ла) Тебе і сподобився(-лася) досягнути вічного і блаженного життя у Твоїм Небеснім Царстві. Благослови, щоб я там і тут на землі приносив(-ла) поклоніння і славлення Тобі з Безпочатковим Твоїм Отцем і Пресвятим і Животворчим Твоїм Духом на віки віків. Амінь.

Молитви за пораненого чи хворого

Ісусе Христе, Боже наш! Хвора жінка з вірою великою доторкнулася до краю одежі Твоїї, і стала здоровою. Через віру її, Ти дав їй те, чого вона хотіла. З такою вірою і я вдаюся до Тебе, Лікарю всіх, допоможи рабу(-бі) Твоєму (Твоїй) ... (ім'я) в його(її) недугі. Дай йому(їй) спокій душевний і силу тілесну, благослови його(її) сном спокійним, а з ним і здоров'ям, і силою, та підійми його(її) з постелі хвороби. Господи, Ласка Твоя нехай буде над нами, бо ми надіємося на Тебе. Амінь.

Владико Вседержителю і Святий Царю, який всіх караєш, але не нищиш, зміцнюєш підупалих і підносиш повалених, печалі життя людського розвіюєш. Молимося до Тебе, Боже наш, слугу Твого (Твою) ... (ім'я) відвідай Милістю Твоєю, прости йому(їй) всякий гріх вільний чи

невільний. Так, Господи, Твою Цілющу Силу з Неба зішли, доторкнися до його(її) тіла, погаси гарячку, вгамуй пристрасть і всяку таємну неміч. Будь лікарем слугі Твоєму(Твоїй), підійми його(її) з постелі недуги і від ложа болю — цілим(-лою) і здоровим(-вою), зроби його(її) Твоїй Церкві послушним(-шною) і Твоєї Волі виконавцем. Бо Тобі належить милувати і спасати нас, Боже наш, і ми Тобі славу возсилаємо, Отцю і Сину, і Святому Духові нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Премилосердний Боже, Отче, Сину і Святий Душе, в нероздільній Тройці Тобі всі поклоняються і Тебе всі славлять! Зглянься милостиво на слугу Твого(Твою) ... (ім'я), відпусти йому(їй) всі провини його(її), подай йому(їй) зцілення від хвороби, поверни йому(їй) здоров'я і сили тілесні, подай йому(їй) довге і щасливе життя, духовні й земні Твої Блага, щоб він(вона) разом з нами

приносив(-сила) подячні молитви Тобі, Всещедрому Богові і Творцеві нашому.

Пресвята Богородице, всесильним заступництвом Твоїм допоможи мені ублагати Сина Твого, Господа мого, за зцілення слуги Твого(Твоєї) ... *(ім'я)*.

Всі ангели і всі Святі, моліть Бога за недужого(-жу) слугу Його ... *(ім'я)*. Амінь.

Лікарю душ і тіл наших, Джерело життя нашого, Христе Ісусе Господи і Спасителю наш! Поглянь милосердним оком Твоїм на раба(-бу) Твого(Твою) ... *(ім'я)* в тяжкій недузї, прихились до наших слізних благань, перстом милосердя Твого доторкнись до немічного тіла пораненого(-ної) *(хворого)(-рої)* брата(сестри) нашого(-шої), вгаси вогонь тіла його(її), зменш біль недуги, поверни здоров'я, піднеси його(її) з постелі немочі, продовж дні життя його(її), щоб на землі він(вона) послужив(-жила) Тобі, ходив(-дила) по стежках заповітів Твоїх

та удостоївся(-їлась) Твого Небесного Царства і разом із святими славив(-вила) Тебе, Бога Милостивого, з Отцем і Духом на віки віків. Амінь.

Молитви над багатьма хворими та пораненими

Господи, Боже наш, Ти послав у світ Свого Сина, щоб Він обтяжив Себе нашими стражданнями і ніс на Собі наші хвороби, чинив добро і зцілював усіх. З покорою Тебе просимо: поблагослови цих поранених та хворих людей, дай їм тілесну силу, міцного духу і терпеливість. Поверни їм повноту здоров'я, щоб вони подолали свою слабкість і, підтримані Твоєю допомогою, втішалися тривалим здоров'ям і з радістю прославляли Тебе в спільноті вірних в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа нині, повсякчас і на віки вічні. Амінь.

Молитва за пораненого чи хворого перед операцією

Господи, Ісусе Христе, Боже наш, Ти терпеливо переніс побиття і біль від ран на Твоєму Пресвятому Тілі тільки для

того, щоб спасти душу й тіло слуг Твоїх. Зглянься сьогодні ласкаво на терпляче тіло слуги Твого(Твоєї) ... (ім'я), і дай йому(їй) силу терпеливо перенести хірургічну операцію, яка на нього(неї) чекає. Благослови, Господи, лікарів та їхніх помічників і всі їхні засоби, яких вони будуть використовувати для того, щоб повернути йому(їй) здоров'я, і зроби так, щоб він вона) прийняв(-няла) тілесні терпіння, як засіб для спасіння своєї душі. Бо Ти, Христе Боже наш, Милосердний і ми Тобі славу возсилаємо, разом з Твоїм Вічним Отцем, і Пресвятим, і Благим, і Животворним Твоїм Духом, нині, повсякчас і на віки вічні. Амінь.

Молитва за того, хто з відчаю страждає від недуги пияцтва

Господи, Боже наш, Щедрий і Премилостивий, не бажаєш Ти смерті грішника, але його навернення та успадкування ним вічного життя! Зглянься милостивим Твоїм оком на одержимого(-му) недугою пияцтва раба(-бу) Твого (Твою). Тобі відома його(її) скорбота від цієї

недуги, знаєш про неминучість природи нашої, бачиш силу великого й лукавого спокусника. Врозуми затьмареного(-ну) розумом, вилікуй одержимого(-му), утверди у поміркованості, скріпи у стриманості, щоб не охопила його(її) безнадія, хай відродиться в ньому(ній) турбота за спасіння своєї душі, про здоров'я свого тіла на славу Твою і за життя у чеснотах для користі власної й на благо ближніх. Хай у тверезості проживе життя своє і достойно прославить ім'я Твоє. Амінь.

Молитва про те, щоб доглядати з любов'ю за недужими

Господи Ісусе Христе, Сину Бога Живого, Агнче Божий, який береш гріхи світу, Пастирю Добрий, який положив душу Свою за вівці Свої, Небесний Лікарю душ і тіл наших, що зцілюєш всяку недугу і хворобу в людях Твоїх! Припадаю до Тебе, допоможи мені, недостойному(-ній) слугі Твоєму (Твоїй). Поглянь, Багатомилостивий, на обов'язки мої і служіння моє, дай мені бути вірним(-ною) в малому, послужити хворим ради Тебе, взяти на

себе терпіння тих, хто терпить, і не собі, а Тобі Єдиному догоджати впродовж усіх днів життя мого. Бо Ти сказав, Пресолодкий Ісусе: «Що зробите одному з братів Моїх менших, те Мені зробите» (*Мт. 25, 40*). Так, Господи, дай мені, грішному(-шній), за словом Твоїм, щоб я сподобився(-билась) творити Волю Твою Благу на втіху і розраду для хворих слуг Твоїх, яких Ти викупив Своєю Чесною Кров'ю. Пошли мені благодать Твою, яка спалює в мені тернини пристрастей, бо Ти покликав мене, грішного(-ну), служити Імені Твоєму. Без Тебе ми не можемо творити нічого: відвідай серце моє, щоб стояти завжди біля хворих та відкинутих; наділи мою душу любов'ю Твою, яка все терпить і ніколи не згасає. Тоді я зможу, Тобою зміцнений(-на), перенести всі труднощі і віру зберегти, аж до останнього мого подиху. Бо Ти є Джерелом зцілення душ і тіл наших, Христе Боже наш, і Тобі славу, подяку, і поклін возсилаємо нині, повсякчас і на віки вічні. Амінь.

МОЛИТВИ ЗА ПОТРЕБОЮ

Молитва про визволення від страху

Всемогущий Боже! Час Твоєї Слави настав: змилосердся наді мною і позбав мене великого нещастя. На Тебе покладаю мої надії. Бо сам(-ма) я є немічним(-ною) і грішним(-ною). Допоможи мені, Боже, і визволи мене від страху. Господи, помилуй мене. Амінь.

Молитви в час прийняття важливих рішень

Даруй, Господи, мені, недостойному, благодать розуміння та мудрості, щоб розпізнавати все те, що є Тобі угодним, а моєму народу – корисним. І не лише розпізнавати, але й мудро виконувати. Амінь.

ПОХОВАННЯ ТА ПОМИНАННЯ ЗАГИБЛИХ

Молитва при тих, хто помирає

Всемогутній і Милосердний Боже, Ти подав людському родові засоби для спасін-

ня, а вірним Твоїм слугам пообіцяв, в нагороду, вічне життя. Поглянь ласкаво на Твого(Твою) слугу ... *(ім'я)*, що тяжко страждає. А якщо його(її) життя наближається до свого кінця, і Ти кличеш його(її) з землі у вічність, то збережи його(її) душу, Тобою створену. Нехай у ту хвилину, коли його(її) душа буде розлучатися з тілом, прийде по неї Твій Ангел, і нехай вона стане перед Тобою, Спасителем і Суддею, очищеною від всякої скверни гріха, та нехай сподобиться почути радісні слова: «Вірний і добрий слуго, увійди в радість Небесного Царства» *(Мт. 25, 21)*. Амінь.

Молитва під час відходу душі від тіла

Премилосердний Боже! Поглянь ласкаво на слугу Свого(Свою) і вислухай ті сердечні молитви, які до Тебе возносимо. Не пам'ятай гріхів його(її) молодості і несвідомості, лише згадай про Своє безмежне Милосердя. Він(вона) щиро визнав(-нала) ті гріхи і шкодує, що зробив(-била) їх, та просить у Тебе Милосердя.

Звільни його(її) душу від усіх мук пекельних, від кайданів гріховних, та від вічного терпіння. Відкрий йому(їй) Небо й візьми слугу Свого(Свою) в оселю вічного щастя. Амінь.

Коротка молитва за померлого

Зі святими упокой, Христе, душу(-ші) раба(-би, -бів) Твого (Твоєї, Твоїх) там, де нема болізни, ні печалі, ні зітхання, а життя безкінечне.

Молитва за всякого померлого християнина

Пом'яни, Господи, Боже наш, у вірі й надії на життя вічне спочилого раба(-бу) Твого(Твою) ... *(ім'я)*, як Милосердний і Чоловіколюбний, відпускаючи гріхи та згладжуючи неправди, полегши, даруй і прости всі його(її) провини вільні й невольні, визволи його(її) від вічної муки та вогню геєнського і дай йому(їй) вічні Твої блага, наготовані для тих, що люблять Тебе. Коли ж і згрішив(-шила) він(вона), та не відступив(-пила) від Тебе і безсумнівно в Отця, і Сина, і Свя-

того Духа, Бога, Тебе, в Тройці славимого, вірував(-вала) і Одиницю в Тройці і Тройцю в Одиниці православно аж до останнього свого подиху визнавав(-вала). Будь милостивим до нього(неї) і віру в Тебе замість діл прийми і з святими Твоїми, як Щедрий, упокой: нема бо людини, що жила б і не згрішила. Ти один тільки без усякого гріха, і правда Твоя — правда вічна, і Ти один Бог милости і щедрот, і чоловіколюбства, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині й повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитва за побратимів (християн), що впали в бою

Молитва перед відправкою тіл з місця бойових дій.

Всемогутній Боже, вічний Боже, Сотворителю і Спасителю всіх, молю Тебе, змилосердися над душами тих воїнів хоробрих і товаришів вірних ... *(імена)*, що слово Твого Сина Христа зберегли: немає більшої любові, ніж хто душу свою покладе за друзів своїх. Вони по-геройськи життя своє віддали за Вітчизну і наш

народ, тож зроби їх сопричасниками тієї великої і вічної радості, що підготовлена праведникам. Амінь.

**Молитва за побратимів
(нехристиян), що впали в бою**

Молитва перед відправкою тіл з місця бойових дій.

Пом'яни, Господи, якщо можна, душі самовіддано полеглих у бою побратимів наших ... *(імена)*, що відійшли від нас, перебуваючи у відступництві від святої Твоєї Православної Церкви! Незбагненні суди Твої. Ти, що судитимеш всіх, хто не пізнав імені Твого, за законом совісті їхньої *(Рим. 2, 11-16)*, прийми жертву їхню. Бо Ти сказав, Господи, «Немає більше від тієї любови, як хто душу свою покладе за друзів своїх» *(Ін. 15, 13)*. Не зарахуй за гріх цієї молитви моєї. Але нехай буде свята воля Твоя! Амінь.

Як з повагою поховати знайдені тіла загиблих *(ворогів, мирних жителів)*, коли поряд немає священика

Якщо серед загиблих можна за будь-яки-

ми ознаками ідентифікувати християн (знайдені при тілі загиблого натільний хрестик, іконка, молитовник, Біблія), таких потрібно поховати окремо, а на могилі поставити хрест, змайстрований з підручних матеріалів.

Поклавши тіла до могили, помолися:

Воістину все суєта, а життя – тінь і сон, бо даремно турбується всякий земнородний, як каже Писання: хоч би й світ увесь здобули, і тоді до гробу підемо, де разом царі й убогі. Тому, Христе Боже, спочилих цих упокой як Чоловіколюбчець.

Також молитви за померлого та за всякого померлого християнина (стор. 97).

Якщо ідентифікувати християн серед загиблих не вдалося або є ознаки, що це іновірці (знайдено Коран, натільний кулон у вигляді шестикутної зірки, інші нехристиянські зображення чи предмети), таких варто поховати окремо, а на могилі поставити пам'ятну табличку.

Поклавши тіла до могили, помолися:

Упокой, Господи, і, якщо можна, помилуй, душі загиблих цих. Незбагненні суди

Твої. Не зарахуй за гріх цієї молитви моєї.
Але нехай буде свята воля Твоя! Амінь.

Поминання жертв голодоморів, репресій і воєн

Пом'яни, Господи, всіх жертв голодоморів, репресій і воєн, усіх, що полягли за волю України, за ім'я Господнє, замучених і убієнних од віку і всіх, за кого нема кому помолитися. Прости їм усі гріхи їх вільні й невольні, даруй їм Царство Твоє Небесне і причастя вічних Твоїх благ і сотвори їм вічну пам'ять.

Поминання православних воїнів, що поклали життя своє за віру та Батьківщину

Непереможний, неосяжний і могутній у боротьбі Господи Боже наш! Молимо Тебе, пом'яни у Царстві Твоєму православних воїнів, у боях убитих, і прийми їх у Свої небесні світлиці як зраних мучеників, омитих своєю кров'ю, як тих, хто постраждав за Святу Церкву Твою та Батьківщину, що її благословив Ти як насліддя Твоє. Молимо Тебе, прийми воїнів,

що відійшли до Тебе, у полки ратоборців Небесних Сил, прийми їх милістю Твоєю, бо вони віддали життя в бою за незалежність землі Української, бо захищали від ворогів православну віру. Пом'яни, Господи, і всіх, що добрим подвигом змагалися за віддавна бережене Апостольське Православ'я, за освячену і Тобою обрану, як народ Божий, українську землю, на яку вороги Хреста і Православ'я приходили з вогнем і мечем. Прийми з миром душі рабів Твоїх ... *(імена)*, що воювали за мирне життя наше, за добробут і спокій наш, і даруй їм вічний спокій, бо вони рятували міста й села і собою захищали Батьківщину. Помилуй Твоїм милосердям убитих на війні православних ратників, прости їм усі гріхи, в цьому житті заподіяні словом чи ділом, свідомо чи несвідомо.

Зглянься милостиво, о Премилосердний Господи, на рани їхні, муки, стогін і страждання, і визнай за подвиг добрий і Тобі вгодний. Прийми їх милістю Твоєю, бо люті скорботи й тягарі тут понесли, перебуваючи в нестатках, у скруті, тру-

дах і неспанні, голод, спрагу і виснаження терпіли, були як ті вівці, що на заколення.

Молимо Тебе, Господи, нехай будуть рани їхні оливою та ліками, пролитими на гріховні рани їхні. Зглянься з небес, Боже, і пом'яни мужів, убитих у розквіті літ і сил, старців — у силі духу й мужности. Подивись на сердечну скорботу нашу, подивись на журбу нашу і змилосердся, Всеблагий Господи!

Ти забрав від нас рідних наших, але не позбав нас Твоєї ласки: осели в Царстві Небеснім усіх повік незабутніх рабів Твоїх ... *(імена)*, як добрих воїнів, що мужньо потрудилися у страшних і вікопомних битвах; зодягни їх там у шати світлі й чисті, як тих, що вибілили тут одяг свій у крові своїй, і вінців мученицьких сподоби. Даруй їм бути спільниками у торжестві та славі переможців разом з усіма, хто воював під знаменом Хреста Твого проти світу, плоти й диявола; долучи їх до собору славних страсотерпців, добропобідних мучеників, праведних і всіх святих Твоїх. Амінь.

Молитва за тих, що творили нам добро

Молитва за мирних жителів, які загинули, допомагаючи у виконанні бойових завдань (розвідінформацією, провізією, транспортом, спорядженням та іншим). Або за тих, хто вберіг ближніх від смерті ціною власного життя.

Господи Боже наш! Ти заповів, щоб ми всім віддячували, сказавши: як хочете, щоб вам чинили люди, так і ви їм чиніть. Але що я можу вчинити і чим відплатити вже спочилому(-лій) рабові(-бі) Твоєму (Твоїй) ... *(ім'я)*, що так багато благодіяв(-яла) мені. У Тебе, Господи, у Тебе, щедрій у милості Боже наш, усяка відплата. Тому молю Тебе, Подателю добра, прийми від мене моє мале моління разом з подякою за всі добродійства Твої, даровані мені через раба(-бу) Твого (Твою) ... *(ім'я)*.

Молю Тебе, Боже, Спасителю мій, зглянься з висоти Святої оселі Твоєї на молитву мою і відвідай милістю спочилого(-лої) раба(-би) Твого (Твоєї) ... *(ім'я)*. Вияви

на ньому(ній) силу благодати Твоєї та невимовне Твоє милосердя у прощенні й відпущенні гріхів і покрий його(її) виправданням Твоїм. Даруй йому(їй), Господи, Царство Небесне і вічний спокій, бо він(вона) допомагав(-гала) мені та ближнім моїм у потребах, скруті, скорботах і немочах і подавав(-вала) потрібне від наддостатку дарів Твоїх.

Молю Тебе, Благосте вічна, віддай йому(-їй) сторицею за добродійство його(її): за земні блага — небесними, за тимчасові — вічними, і подай йому(їй) вічну втіху. Пом'яни, Господи, і всіх, що відійшли до Тебе, потрудившись у вірі й побожному житті на славу пресвятого імені Твого, що добро творили безпорадним, нужденним і вбогим. Упокой на лоні Авраама, Ісака та Якова тих, що відвідували недужих, страждених і в'язнів; прийми у світлиці Свої тих, хто приймав у свій дім подорожніх і бідних. Даруй, Премилосердний Господи, споглядати незгасне світло Твого Царства та споживати небесну трапезу Твою тим, хто в ім'я Твоє насичував спрагли й голодні душі наші,

подавав добрі поради та гідний приклад християнського життя, навчаючи милосердю, лагідности, смиренномудрости, терпеливості, стриманості, вселяючи в нас дух миру й любови.

Пом'яни, Господи, у Царстві Твоїм спочилих рабів Твоїх, що завжди щиро молилися Тобі за наше спасіння душевне та достойне життя, за збереження і добробут святих Твоїх церков, за мир і спасіння всього світу; упокой зо свяtimi Твоїми рабів Твоїх, що молилися за навернення заблуканих, які відпали від віри, за спасіння тих, що гинуть у гріхах.

Молю Тебе, Христе Боже наш, благаю Тебе, як Суддю, Котрий має судити світ, відплати їм зі Свого чоловіколюбства і сподоби їх почути найбажаніший голос: «Прийдіть, благословенні Отця Мого, успадкуйте Царство, приготоване вам від створення світу» (*Мт. 25, 34*). Нехай увійдуть вони в нього, оспівуючи і благословляючи Твоє найдорожче ім'я в нескінченні віки. Амінь.

СВЯТІ

ТАЇНСТВА

II. СВЯТІ ТАЇНСТВА

Коротка інформація про святі таїнства

Таїнство – це священодійство, через яке таємно й невидимо подається людині благодать Божя.

Свята Православна Церква має сім таїнств: **хрещення, миропомазання, покаяння (сповідь), причастя (євхаристія), шлюб, священство та елеосвячення (соборування).**

2.1 ТАЇНСТВО ХРЕЩЕННЯ

Таїнство хрещення є таке священодійство, в якому віруючий у Христа через **триразове занурення тіла у воду, закликаючи ім'я Пресвятої Тройці - Отця, Сина і Святого Духа, омивається від первородного гріха, а також від усіх гріхів, вчинених ним до хрещення, відроджується** благодаттю Духа Святого в нове духовне життя (духовно народжується) **і робиться членом Церкви, тобто благодатного Царства Христового.**

Хрещення необхідне кожному, хто

бажає бути членом Церкви Христової. **«Якщо хто не народиться водою і Духом, не може увійти у Царство Боже»,** - каже Господь (Ін. 3, 5).

Для прийняття хрещення необхідні **віра і покаєння**.

Вказівки до чину таїнства хрещення

1. Хрещення не може чинитися нічим іншим, а тільки водою. Вода має бути чистою, ні з чим іншим не змішана.
2. Здійснити хрещення можна у водоймі (річка, озеро, ставок) або в посудині, достатньо великій, щоб можна було присісти й зануритись у воду. Якщо нічого з цього при собі немає, у крайньому випадку можна воду зливати на голову охрещуваного руками або ж прямо з військової фляги.
3. Якщо хрещення здійснювалося в посудині, воду від хрещення треба виливати тільки в чисті місця, де люди не ходять.
5. У разі крайньої потреби, коли є небезпека, що дитина (або раніше неохрещена доросла людина) може померти, не дочекавшись священника, **таїнство хрещен-**

ня може здійснити православно віруючі чоловік чи жінка.

6. **Формула хрещення:** «Охрещується раб(раба) Божий(-жа) ... (ім'я) в ім'я Отця (занурення у воду), амінь. І Сина (занурення), амінь. І Святого Духа (занурення), амінь».

7. **Хрещення людини здійснюється лише один раз в її житті і тому не повторюється.** Але 14-е правило VI Вселенського Собору наказує: «Коли немає цілком певних свідків, які безсумнівно ствердили б, що ця дитина охрещена, а вона сама, через своє малолітство, не може дати відповіді, чи було здійснене Таїнство, то треба без усякого сумніву охрестити її, щоб не позбавити її очищення Таїнством». У таких випадках Требник митрополита Петра Могили вказує, що при хрещенні такої дитини необхідно вставляти слова: «якщо віна(вона) неоохрещений(-на)», тобто хрестильна формула звучатиме так: «Охрещується раб(раба) Божий(-жа) ... (ім'я), якщо він(вона) неоохрещений(-на), в ім'я Отця...». Ця формула є умовною.

8. Таїнство, звершене православним вірянном в екстрених ситуаціях, є дійсним і не може здійснюватись повторно за умов:

- якщо доросла людина приймає хрещення добровільно, без примусу, є цілком свідомою в своєму вчинку, має твердий намір охреститися, розкаюється в своїх попередніх нехристиянських поглядах і приймає вчення Церкви про Святу Трійцю, яке викладене в Символі віри (стор. 181), а в разі збереження життя дає обіцянку пізнати вчення Православної Церкви в повній мірі;

- якщо формула Хрещення виголошена правильно з трикратним зануренням (а в крайніх випадках - зливанням води на голову охрещуваного) при словах «Отця», «і Сина», «і Святого Духа».

9. Той, хто звершує чин хрещення в таких польових умовах, є для охрещуваного хресним батьком (хресною матір'ю), а тому мусить взяти на себе зобов'язання молитись за його здоров'я чи за спокій у приватних своїх молитвах та на богослужіннях.

10. Якщо раніше охрещений (немовля, дитина чи доросла людина) православним вірянином (солдатом чи офіцером) залишився живим після складних обставин, які зумовили таке екстрене звершення таїнства, то священник повинен завершити все інше, що належить до чину хрещення, окрім самого хрещення водою, та здійснити таїнство миропомазання.

11. Якщо охрещуваний вижив, необхідно, за можливості, потурбуватись про його подальшу долю та забезпечити його духовне виховання, щоб людина знала, що вона охрещена у Православ'ї, пізнала зміст своєї віри і стала повноцінним членом Православної Церкви.

Скорочений чин святого хрещення немовляти при загрозі його життю

Коли до смерті немовляти залишаються лічені хвилини, а священика поряд немає:

- 1. Вибери православне чоловіче (жіноче) ім'я.**
- 2. Візьми будь-яку чисту воду.**
- 3. Тричі виливаючи воду на голову дитини, промов:**

Охрещується раб(раба) Божий(-жа) *(вкази вибране ім'я)* в ім'я Отця *(поливай водою)*, амінь. І Сина *(поливай)*, амінь. І Святого Духа *(поливай)*, амінь.

- 4. Надягни на шию немовляти чи поклади поряд натільний хрестик (якщо є можливість).**

Таїнство звершене!

Якщо немовля ще живе, читай молитву при помираючих (стор. 95).

Якщо вже померло – коротку молитву за померлого (стор. 97). Цю ж молитву читай при похованні дитини (за відсут-

ності священика), а також заупокійні тропарі (стор. 226).

Якщо немовля вижило, див. вказівки до чину таїнства хрещення (стор. 108).

Скорочений чин святого хрещення при загрозі життю дитини та дорослого

Цей чин застосовується у випадках:

- якщо солдат (офіцер), раніше нехрещений або сумнівається, чи був охрещений в дитинстві, бажає прийняти Православ'я перед тяжким боєм, в якому він може не вижити;

- коли поранена чи тяжкохвора людина (дитина), раніше не хрещена або є сумнів, чи була охрещена раніше, бажає прийняти Православ'я перед своєю смертю;

але поряд немає священика.

За таких умов звершуємо таїнство наступним чином:

1. **Катехизація.** Для того, щоб хоч коротко ознайомити того, хто готується до хрещення, з основами православної

віри, запропонуй прочитати 4-ту частину цього молитовника «КАТЕХИЗИС». Якщо немає ніяких протиріч і людина приймає ці основні постулати віри – можна здійснити Таїнство.

2. Приготування. Вибери чи приготуй місце для хрещення - див. п. 1-3 вказівок до чину таїнства хрещення (стор. 108).

Якщо є можливість, приготуй для охрещуваного чисту білу сорочку (крижмо - символ чистоти душі після хрещення).

Вибери православне чоловіче (жіноче) ім'я, бажано святого чи святої, які поминаються Церквою в цей день чи в найближчі дні, або ж інше ім'я за бажанням. Але в жодному випадку не можна давати неправославне ім'я.

3. Сповідування віри: перед тим, як здійснити таїнство хрещення, запитай в охрещуваного:

Чи віруєш ти в Ісуса Христа?

Відповідь охрещуваного: Вірую в Нього як Царя і Бога. *І промовляє Символ віри «Вірую в Єдиного Бога...» (стор. 181).*

4. *Хрещення:*

Початкові молитви

Від «Господи, Ісусе Христе...» до «Отче наш...» (стор. 22).

Молитва на освячення води

Господи Боже Вседержителю, Творче всього видимого і невидимого, Ти створив небо і землю, море і все те, що в них. Ти в одне зібрав усі води, замкнув безодню і запечатав її страшним і славним Твоїм іменем. Ти підносиш води вище неба. Ти на водах заснував землю і утвердив море силою Твоюю. Ти у водах сокрушив зміям голови. Ти страшний єси, і хто може стати проти Тебе? Поглянь, Господи, на творіння Твоє і на воду цю, благослови й освяти її. Зішли на неї благодать визволення та благословення Йорданське, вчини її джерелом нетління, даром освячення, гріхів відпущення, зціленням недуг, знищенням демонів, недоступною для сил ворожих, повною сили ангельської. Нехай же вийдуть з неї всі ворожі сили, що загрожують Твоєму створінню,

бо призиваю я ім'я Твоє, Господи, дивне і славне і страшне для сил ворожих.

5. *Підведи охрещуваного до місця хрещення і, ставши лицем на схід сонця, у будь-який зручний спосіб (в залежності від обставин) тричі занурюй у воду чи зливай воду на голову охрещуваного, промовляючи:*

Формула Хрещення

Охрещується раб(раба) Божий(-жа) *(вкази вибране ім'я)* в ім'я Отця *(занурюй у воду чи поливай водою)*, амінь. І Сина *(занурюй чи поливай)*, амінь. І Святого Духа *(занурюй чи поливай)*, амінь.

6. *Надягни на шию охрещуваного натільний хрестик (якщо є можливість).*

7. *Одягни охрещуваного у білу сорочку (якщо є можливість), промовляючи:*

Усі ті, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися. Алилуя.

Кінцеві молитви

Від «Достойно є...» до «Господи, Ісусе Христе...» (стор. 32).

2.2 ТАЇНСТВО ПОКАЯННЯ (СПОВІДЬ)

Покаяння є Таїнством, у якому віруючий сповідує (розкриває усно) свої гріхи Богу в присутності священика і отримує через священика прощення гріхів від Самого Господа Ісуса Христа.

Ісус Христос дав святим **апостолам**, а через них і всім **священикам** владу **відпускати (прощати) гріхи**: «**Прийміть Духа Святого. Кому відпустите гріхи, тим відпустяться; на кому залишите, залишаться**» (Ін 20, 22-23).

Ще Іоан Хреститель, готуючи людей до прийняття Спасителя, проповідував «хрещення на покаяння для відпущення гріхів... І всі хрестилися в річці Йордані від нього, **сповідаючи гріхи свої**» (Мк 1, 4-5).

Св. апостоли, отримавши на це владу від Господа, звершували Таїнство покаяння: «Багато хто з тих, що увірували, приходили, **сповідаючи і відкриваючи діла свої**» (Дії. 19, 18).

Для отримання прощення (відпущення)

гріхів від того, хто сповідується (кається), вимагається: примирення з усіма ближніми, щирий жаль через свої гріхи й усне сповідання їх, твердий намір виправити своє життя, віра в Господа Ісуса Христа і надія на Його милосердя.

В особливих випадках на того, хто кається, накладається «єпітимія» (слово грецьке — заборона), або покута, яка вимагає благочестивих вчинків і деяких обмежень, спрямованих на подолання гріховних звичок.

Приготування до сповіді

Іспит совісті за десятьма заповідями

Гріхи проти 1-ї заповіді «Я є Господь Бог твій, нехай не буде у тебе інших богів, крім Мене»

Безбожництво (заперечення Божого буття), богохульство (зухвалі слова проти Бога), багатобожжя, безвір'я, маловір'я, єресь (видумування, поширення й дотримування вчень, які суперечать

Божественній істині або перекручують її), розкол (свавільне відокремлення від Православної Церкви), боговідступництво (зречення істинної віри через боязнь переслідувань, глузувань або заради якихось земних розрахунків), чаклунство, ворожіння, складання гороскопів та захоплення ними, марновірство (забобонність, віра в речі, яким приписується надприродна сила), самолюбство, не вдячність, сумнів в істинах православної віри; сором визнавати свою віру; мовчання, коли хтось говорить проти Церкви і віри; неналежне ставлення до святині; насміхання з релігійних обрядів; втрата надії на Боже милосердя або нерозумна, надмірна надія на нього; нарікання на Бога, впадання у відчай; людинодогідливість (коли турбуються більше про те, як догодити людям, ніж Богу).

Гріхи проти 2-ї заповіді «Не роби собі ідола і нічого подібного до нього, не поклоняйся і не служи йому»

Гордість, користолюбство, черевоугодництво, марнославство, надмірне піклування про вигляд тіла.

Гріхи проти 3-ї заповіді «Не згадуй імені Господа Бога твого даремно»

Божіння (божба – легковажне вживання клятви у звичайних розмовах), блюзнірство (коли про священні предмети говорять жартома або насміхаючись), порушення обіцянок, даних Богові, клятвopушення і неправдива клятва іменем Божим.

Гріхи проти 4-ї заповіді «Шість днів працюй і роби всі діла твої, а день сьомий – Господу Богові твоєму»

Недостойне проведення неділь і свят. Лінування ходити до храму й брати участь у богослужіннях, молитися, постити, приступати до Сповіді і Причастя. Праця в неділі та свята без нагальної потреби. Негідна поведінка в храмі. Зanedбування пізнання істин християнської віри.

Гріхи проти 5-ї заповіді «Шануй батька твого і матір твою – і добре тобі буде, і довго житимеш на землі»

Зневага своїх батьків, родичів, учителів та духовних отців, неслухняність їм, невдячність, чинення їм зла; не молився за

них, бажав їм зла, говорив лихе про них, чинив їм кривду. Погане виховання своїх дітей, занедбання їхнього духовного життя.

Гріхи проти 6-ї заповіді «Не вбивай»

Убивство (активне чи пасивне сприяння йому), самогубство (найстрашніший гріх, який виключає можливість покаяння; вкорочування свого віку нестриманостями, вадами) заподіяння шкоди здоров'ю ближнім, участь у сварках і бійках, виснажування підлеглих важкою працею і жорстокі покарання, розбуджування ненависті, бажання зла, проклинання, мстивість. Спокушання (намовляння) до гріха. Пияцтво. образа і зневага честі й доброго імені ближніх. Насміхання, непростення. Куріння. Уживання наркотиків чи поширення їх. Аборт, спричинення до вбивства ненароджених дітей.

Гріхи проти 7-ї заповіді «Не чини перелюбу»

Перелюб (порушення подружньої вірності), блуд, одіяння (дошлюбні статеві стосунки, проституція, рукоблуддя, різні

статеві збочення), любовання нечистими думками, оглядання непристойних видовищ, уживання лайливих та нецензурних слів, читання неморальних книжок, розбивання подружжя.

Гріхи проти 8-ї заповіді «Не кради»

Крадіжка (привласнення будь-яким чином того, що належить іншим), святотатство (кража церковної власності), хабарництво, дармоїдство, здирництво (одержання грошей або майна, користуючись чужою бідой), ухилення від сплати боргу, приховування знайдених речей, обмірювання й обважування під час продажу, затримування платні робітникові, жадібність, немилосердя, користолюбство, небажання дати жертву на храм Божий, невиправляння заподіяної шкоди, витрата грошей на непотрібні речі.

Гріхи проти 9-ї заповіді «Не свідчи неправдиво проти ближнього твого»

Неправдиве свідчення проти ближніх, обман, осуд, виявляння без потреби чужих хиб, обмовляння, пліткування, глу-

зування, лукавство, лицемірство, відкриття чужих таємниць.

Гріхи проти 10-ї заповіді «Не ждай нічого того, що належить ближньому твоєму»

Пожадання чужої власності, заздрість, невдоволеність своїм становищем і нестримне бажання мати більше й більше тих благ, що має ближній.

МОЛИТВИ ПЕРЕД СПОВІДДЮ

Молитви покаяння

Полегши, відпусти, прости, Боже, гріхи наші вільні й невольні, словом чи ділом, свідомі чи несвідомі, вдень чи вночі, чи в думках, чи в помислах заподіяні – все нам прости, бо Ти Благий і Чоловіколюбець.

Зв'язаний нині тенетами безлічі гріхів і обтяжений жорстокими пристрастями й бідуванням, до Тебе вдаюся, мого порятунку, й взиваю: поможи мені, Діво, Мати Божа.

Молитва щоденного сповідання гріхів

Сповідую Тобі, Господу Богові моєму і Творцю, Єдиному в Святій Тройці, хвальному і поклоняємому Отцю і Сину, і Святому Духові, всі мої гріхи, вчинені в усі дні життя мого, і в кожную годину, і в теперішній час, і в минулі дні й ночі ділом, словом, помислом, об'їданням, пияцтвом, тайножерством, пустослів'ям, зневірою, лінощами, суперечками, непослухом, обмовлянням, осудом, недбалістю, самолюбством, хабарництвом, розкраданням, неправдомовством, зажерливістю, користолюбством, ревностями, заздрістю, гнівом, злопам'ятством, ненавистю, здирництвом і всіма моїми чуттями: зором, слухом, нюхом, смаком, дотиком та іншими моїми гріхами, разом душевними й тілесними, що ними Тебе, Бога мого й Творця, прогнівив(-вила) і ближнього мого образив(-зила). Про що жалкую, винним(-ною) являюся перед Тобою, Богом моїм, і маю волю каятися, тільки допоможи мені, Господи Боже мій, покірно зі сльозами молю Тебе. Вчинені

перелічені гріхи мої милосердям Твоїм прости мені й звільни від них, я ж визнав(-нала) їх перед Тобою, бо Ти Благий і Чоловіколюбчець.

МОЛИТВИ ПІСЛЯ СПОВІДІ

Молитва 1 після сповіді

Безкінечно милосердний Господи! Дякую Тобі від усього серця, що Ти протист мені мої гріхи й очистив мою душу. Допоможи мені, Господи, щоб я назавжди став Твоєю доброю й вірною дитиною. В майбутньому обіцяю ніколи не грішити й уникати всього, що мене доводить до злого.

Пречиста Діво, Богородице Маріє! Допоможи мені якнайкраще виконувати волю Божу, так, як Ти це робила. Будь моєю заступницею перед Богом.

Святий ангеле охоронителю, бережи мене від злого. Амінь.

Молитва 2 після сповіді

З глибини душі дякую Тобі, наймилосердніший Боже, що Ти очистив мене

від моїх гріхів і допустив знову до Своєї милості. Віддіюся Тобі на служіння тілом і душею. Скріпи мою слабку волю, щоб я зміг перемогти всі спокуси до кінця.

ЯК ПРИЙНЯТИ ОСТАННЮ СПОВІДЬ ВМИРАЮЧОГО, ЯКЩО ПОРЯД НЕМАЄ СВЯЩЕНИКА

Апостол Яків навчає нас: «Признавайтесь одини одному в провинах і моліться один за одного...» (Як. 5, 16).

Отже, як прийняти останню сповідь людини, котра помирає у вас на руках.

- 1. У першу чергу запитай, чи бажає людина посповідатись. Можливо, вона відчуває якусь провину, яка її гнітила протягом останнього часу, чи, можливо, впродовж усього життя, у чому не могла зізнатись дотепер.*
- 2. Уважно вислухай, не перебиваючи, що людина хоче сказати сама.*
- 3. Якщо людині особливо нічого сказати, запитай, чи не затаїла на когось зла (ненависті, образи), чи не є з ким в складних неприємних стосунках, з ким хотіла б*

примиритись, попросити прощення.

4. *Коли вже все сказано, запитай, чи кається в гріхах своїх - сповіданих і тих, яких не пам'ятає.*

5. *Якщо людина вже настільки слабка, що не може говорити, вона може відповідати на запитання кивками голови чи пожиманням руки.*

6. *Все, що сказано сповідником, - таємниця, яку можна розголошувати лише з його згоди. А всі прохання вмираючого необхідно обов'язково виконати. Це стосується і всіх присутніх, які були свідками цієї сповіді.*

7. *Вислухавши сповідь, помолися:*

Господи Боже наш, що Петрові й блудниці за їхні сльози гріхи простив і виправдав митаря, що провини свої визнав, прийми сповідь раба(-би) Твого(Твоєї) ... *(ім'я)*, і, як Благий, прости усі його(її) гріхи, якими він(вона) згрішив(-шила) перед Тобою вільно чи невольно, словом чи ділом або помислами, бо Ти єдиний маєш владу відпускати гріхи. Бо Ти Бог милости і милосердя, і Тобі славу возси-

лаємо Отцю, і Сину, і Святому Духу нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

2.3 ТАЇНСТВО ЄВХАРИСТІЇ (ПРИЧАСТЯ)

*Причастя є таїнством, у якому віруючий (православний християнин) у вигляді хліба і вина **приймає (споживає) істинне тіло і кров Господа Ісуса Христа і через це таємниче з'єднується з Христом і стає причетником вічного життя.***

*Таїнство святого причастя установив Сам Господь наш Ісус Христос під час Тайної вечері, Сам його звершив і заповів звершувати й надалі: «Ісус у ту ніч, коли був зраджений, узяв хліб і, віддавши хвалу, переломив і сказав: **прийміть, споживайте, це Тіло Моє, яке за вас ламається; це творіть на спомин про Мене.** Також і чашу після вечері взяв, промовивши: **ця чаша є новий завіт у Моїй Крові, це творіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене**» (Мт. 26, 26-28; Мк. 14, 22-24; Лк. 22, 19-24; 1 Кор. 11, 23-25).*

У розмові з народом Ісус Христос ска-

зав: «Якщо не будете споживати Плоті Сина Людського і не питимете Його Крови, то не будете мати життя в собі. Хто їсть Мою Плоть і п'є Мою Кров, має життя вічне, і Я воскрешу його в останній день. Бо Плоть Моя є істинною їжею, і Кров Моя є істинним питтям. Хто їсть Мою Плоть і п'є Мою Кров, в Мені перебуває, і Я в ньому» (Ін 6, 53-56).

Згідно з заповіддю Христовою, таїнство причастя постійно звершується у Церкві Христовій і звершуватиметься до кінця віку за богослужінням, яке називається **літургією** (грец. – спільна служба), під час якої хліб і вино силою та дією Духа Святого перетворюються, або переосуществлюються на істинне тіло й істинну кров Христову.

До таїнства св. причастя християни повинні підготувати себе говінням, яке полягає у молитві, постуванні, примиренні з усіма, а потім - сповіддю, тобто очищенням своєї совісті в таїнстві покаєння.

*Таїнство св. причастя по-грецьки називається **євхаристією**, тобто «подякою».*

МОЛИТВИ ПЕРЕД ПРИЧАСТЯМ

Вірші прп. Симеона Метафраста

Коли хочеш їсти Тіло Владики, зі страхом приступи, щоб не опалитися, бо воно — вогонь.

П'ючи ж Божественну Кров для причастя, спершу примирися з тим, хто тебе засмутив, і лише тоді поживу таємну споживай.

Перше причастя страшної жертви Животворчого Тіла і Крови Владики, таким чином помолися з трепетом:

Молитва 1, свт. Василя Великого

Владико Господи Ісусе Христе, Боже наш, Джерело життя і безсмертя, Співтворче всього творіння видимого й невидимого, Рівновічний і Співбезпочатковий Сину Безпочаткового Отця! Ти з безмірної благодости в останній час тіло прийняв і був розп'ятий і похований за нас, неvdячних і нерозсудливих, і Твоєю кров'ю обновиw

понівечену гріхом природу нашу. Сам, Безсмертний Царю, прийми покаяння і від мене грішного(-ної), і нахили вухо Твоє до мене, і вислухай слова мої. Бо згрішив(-шила) я, Господи, згрішив(-шила) перед небом і перед Тобою і став(-ла) недостойний(-ною) поглянути на висоту слави Твоєї, бо я прогнівив(-вила) Твою благість, порушив(-шила) Твої заповіді й не послухав(-хала) Твоїх повелінь. Але Ти, Господи, Незлопам'ятливий, Довготерпеливий і Многомилостивий, не віддав мене на погибель із беззаконнями моїми і навернення мого чекаєш. Бо Ти ж, Господи, сказав через пророка Твого: не бажаю Я смерті грішника, але нехай він покається і буде живий. Бо Ти, Владико, не хочеш погубити творіння рук Твоїх, і не любя Тобі погибель людська, але хочеш, щоб усі спаслися і до пізнання істини прийшли. Тому і я, хоч і недостойний(-на) неба й землі, і цього дочасного життя, бо всього себе піддав(-дала) гріхові, віддав(-дала) у неволю пристрастям і осквернив(-нила) Твій образ; але, Твоїм ділом і творінням

бувши, я, нещасний(-на), не втрачаю надії на своє спасіння і приходжу, на Твоє безмірне милосердя надію поклавши. Прийми ж і мене, Чоловіколюбче Господи, як блудницю (Лк. 7, 36-50), як розбійника (Лк. 23, 40-43), як митаря (Лк. 19, 1-10) і як блудного (Лк. 15, 11-32), і візьми мій важкий тягар гріхів, Ти, що гріхи світу взяв, що зціляєш немочі людські, що кличеш до Себе й заспокоюєш знеможених і обтяжених, що прийшов покликати не праведників, а грішників до покаєння. Очисти мене від усякої скверни тіла й духу і навчи мене приступати до святощів зі страхом Твоїм, щоб, приймаючи в чистім свідоцтві сумління мого частину святощів Твоїх, я з'єднався(-налася) зі Святим Твоїм Тілом і Кров'ю, і щоб Ти жив і перебував у мені з Отцем і Святим Твоїм Духом. Так, Господи Ісусе Христе, Боже мій, не на осуд нехай буде мені причастя Пречистих і Животворчих Твоїх Таїн, і нехай не буду я немічний(-на) душею й тілом, недостойно причастившись їх. Але дай мені аж до останнього зітхання мого неосудно приймати части-

ну святощів Твоїх на спільність із Духом Святим, на путь до життя вічного і на добру відповідь на страшнім суді Твоїм; щоб і я з усіма обранцями Твоїми був(була) спільником(-ницею) нетлінних Твоїх благ, які Ти приготував для тих, що люблять Тебе, Господи; вони ж прославляють Тебе повіки. Амінь.

Молитва 2, свт. Іоана Золотоустого

Господи Боже мій, я знаю, що я недостойний(-на) і негідний(-на) того, щоб Ти ввійшов під покрівлю дому душі моєї, бо він увесь спустошений і занепалий, і не маєш у мені достойного місця, де б голову прихилити. Але, як Ти з висоти задля нас принизив Себе, так і нині знизся до моєї недостойности. І як Ти зволив лягти у печері в яслах тварин нерозумних, так благозволь увійти в ясла нерозумної моєї душі і в осквернене моє тіло. І як ти не вважав за недостойне ввійти й повечеряти з грішниками в домі Симона прокаженого (*Мк. 14, 3*), так благозволь увійти і в дім убогої моєї, прокаженої і грішної душі. І як Ти не відкинув подіб-

ної до мене блудниці й грішниці, що прийшла і доторкнулася до Тебе (*Мт. 26, 6-13*), так змилосердся і наді мною, грішним(-ною), що приходжу і доторкаюсь Тебе. І як Ти не погордував скверними й нечистими її устами, що цілували Тебе, так не погордуй і моїми, ще більш, ніж її, скверними й нечистими устами та скверним і найнечистішим моїм язиком. Але нехай буде жарина Пресвятого Твого Тіла і Дорогоцінної Твоєї Крови на освячення, і на просвітлення, і на здоров'я вбогої моєї душі й тіла; на полегшення тягарів моїх многих провин, на збереження від усякого диявольського діла, на віддалення і припинення мого злого й лукавого звичаю, на змертвіння пристрастей, на сповнення заповідей Твоїх, на примноження божественної Твоєї благодати і на здобуття Царства Твого. Бо я приходжу до Тебе, Христе Боже, не з погордою, але зі сміливою надією на невимовну Твою благість; і щоб мене, надовго віддаленого від спільности з Тобою, не уловив вовк мислений. Благаю ж Тебе, Владико, Єдиний Святий, освяти

мою душу і тіло, розум і серце, нутро й істоту, і всього мене обнови, і вкорени страх Твій у мені, і освячення Твоє вчини незнищеним у мені. І будь мені помічником і заступником, провадячи у спокої життя моє, сподобляючи мене стояти праворуч Тебе разом зі святими Твоїми, молитвами й благанням Пречистої Твоєї Матері, безтілесних Твоїх слуг і пречистих сил, і всіх святих, що від віку Тобі вгодне вчинили. Амінь.

Молитва 3, прп. Симеона Метафраста

Єдиний Чистий і Нетлінний Господи! Ти, що з невимовної милости чоловіколюбства прийняв цілу нашу тлінність від чистої і непорочної крові Тієї, Яка надприродно породила Тебе, Христе Ісусе, Премудросте Божа, Спокою і Сило, зішестям Божественного Духа і благоволінням Віковічного Отця; Ти, що через Твоє втілення прийняв животворчі й спасенні страждання: хрест, цвяхи, спис, смерть, — умертви мої душогубні пристрасті тілесні. Ти, що Твоїм погребінням поло-

нив царство пекельне, поховай добрими думками мої лукаві замисли і знищ духа лукавства. Ти, що Твоїм на третій день живоносним воскресінням підвів упалого праотця, підійми мене, що впав (впа-ла) у гріхи, подаючи мені способи пока-яння. Ти, що Твоїм преславним вознесен-ням на небо обожествив прийняте тіло і вшанував його перебуванням праворуч Отця, сподоби мене через причастя Свя-тих Твоїх Таїн здобути блаженну долю спасених. Ти, що через пришествя Уті-шителя Твого Духа вчинив святих Твоїх учеників почесним посудом, яви й мене вмістилищем Його пришествя. Ти, що зно-ву прийдеш судити вселенну по правді, благоволи, щоб і я зустрів(-ріла) на хма-рах Тебе, мого Суддю і Творця, з усіма святими Твоїми, щоб я нескінченно про-славляв(-ляла) і оспівував(-вала) Тебе, з Одвічним Твоїм Отцем і Пресвятим, і Благим, і Животворчим Твоїм Духом, нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Молитва 4, прп. Іоана Дамаскина

Владико Господи Ісусе Христе, Боже наш,

Єдиний, що маєш владу прощати людям гріхи, прости, як Благий і Чоловіколюбець, усі мої провини, свідомі й несвідомі; і сподоби мене неосудно причаститися Божественних, і Найславніших, і Пречистих, і Животворчих Твоїх Таїн не на тягар, не на муку, не на примноження гріхів, але на очищення, й освячення, і запоруку майбутнього життя і Царства, на оборону й допомогу, і на поборення супротивників, і на знищення многих моїх провин. Бо Ти Бог Милостивий і Милосердний, і Чоловіколюбний, і Тобі ми славу віддаємо, з Отцем і Святим Духом, нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Молитва 5, Симеона Нового Богослова

Від скверних уст, від мерзенного серця, від нечистого язика, від оскверненої душі прийми благання, Христе мій, і не відкинь ні слів моїх, ні благань, ані зухвальства. Дай мені, Христе мій, сміливо говорити те, що я хочу, але й навчи мене, що мені треба чинити й говорити. Згрішив(-шила) я більше, ніж блудниця, що,

довідавшись, де Ти перебуваєш, і, купивши мира, сміливо прийшла намастити Твої ноги, Бога мого, Владики й Христа мого (Лк. 7, 36-50). Як не відкинув Ти її, що прийшла від щирого серця, так і мною не погордуй, Слово, а дозволь мені Твої ноги і держати, і цілувати, і потоками сліз, як дорогоцінним миром, сміливо їх намащати. Обмий мене сльозами моїми, очисти мене ними, Слово, відпусти й провини мої і подай мені прощення. Ти знаєш множество злих учинків моїх, Знаєш і струпії мої, і рани бачиш мої, але і віру знаєш, і прагнення бачиш, і зітхання чуєш. Не втаїться від Тебе, Боже мій, Сотворителю мій, Визволителю мій, ні крапля сльози, ані частина краплі. Спостерегли очі Твої те, чого я не зробив(-била) ще, і в книзі Твоїй записано також і те, чого я ще не вчинив(-нила). Поглянь на негідність мою, поглянь на неміч мою, яка вона велика. І всі гріхи відпусти мені, Боже всього, щоб я з чистим серцем, з боязкою думкою і сокрушеною душею причастився (-тилась) Непорочних Твоїх і Пресвятих Таїн, що

оживляють і обожествляють усякого, хто їсть і п'є з чистим серцем. Бо Ти, Владико мій, сказав: кожний, хто їсть Моє Тіло і п'є Мою Кров, той у Мені перебуває, а Я в ньому (Ін. 6, 56). Правдиве кожне слово Владики і Бога мого, бо хто учасник божественних і боготворчих милостей, той уже не самотній, але з Тобою, Христе мій, трисонячним світлом, що світ просвіщає. Щоб не перебувати мені одному без Тебе, Життєдавче, дихання моє, життя моє, утіхо моя, спасіння світу, я до Тебе приступив(-пила), як бачиш, зі сльозами й сокрушеною душею, бажаючи визволення від моїх провин і неосудного причастя Твоїх Животворчих і Непорочних Таїн, щоб Ти перебув, як і сказав, зі мною, найнікчемнішим(-шою); щоб спокусник, знайшовши мене без Твоєї благодати, не заволодів мною підступно і, спокусивши, не відвернув від боготворчих Твоїх слів. Тому я до Тебе припадаю й гаряче взиваю до Тебе: як прийняв Ти блудного (Лк. 15, 11-32) і блудницю (Лк. 7, 36-50), що прийшли, так прийми, Милосердний, мене, блудного(-ну) й розпусного(-ну),

мене, що нині до Тебе приходжу з душею сокрушеною. Знаю, Спасе, що ніхто інший так не згрішив Тобі, як я, і не вчинив таких діл, які я вчинив(-нила). Але знаю також і те, що ні страшні провини, ані безліч гріхів не перевищують великого довготерпіння і найвищого чоловіколюбства Бога мого. Але тих, що каються, Ти оливою милости і очищуєш, і освітлюєш, і учасниками світла чиниш, щедро творячи спільниками Твого Божества, і на диво ангелам і людському розумінню багаторазово розмовляєш із ними, як із правдивими друзями Твоїми. Це дає мені сміливість, це окрилює мене надією, Христе мій. І я, сміливо надіючись на Твої великі добродійства для нас, радіючи і разом тремтячи, приймаю вогонь, будучи травою, і, дивне чудо, покриваюся росою невидимою, наче справді купина, що колись горіла неопалимо (*Вух. 3, 2*). І тому вдячною думкою і вдячним серцем, усім моїм вдячним єством, душею й тілом, поклоняюся, величаю і прославляю Тебе, Боже мій, бо Ти благословений, нині й повіки. Амінь.

МОЛИТВИ ПІСЛЯ ПРИЧАСТЯ

Слава Тобі, Боже. Слава Тобі, Боже. Слава Тобі, Боже!

Подячна молитва 1

Дякую Тобі, Господи Боже мій, що Ти не відкинув мене грішного(-шну), а сподобив стати учасником(-ницею) святощів Твоїх. Дякую Тобі, що сподобив Ти мене недостойного(-ну) причаститися Пречистих Твоїх і Небесних Дарів. Але, Владико Чоловіколюбче, що задля нас помер, і воскрес, і дарував Страшні оці й Животворчі Тайни на добро й освячення душ і тіл наших, дай, щоб вони і мені стали на зцілення душі й тіла, на відігнання всякого супротивника, на просвітлення очей серця мого, на спокій душевних сил моїх, на віру неосудну, на любов нелицемірну, на повноту мудрости, на додержання заповідей Твоїх, на примноження божественної Твоєї благодати і Царства Твого осягнення; щоб цим усім у святині Твоїй збережений(-на), завжди пам'ятав(-тала) я благодать Твою і вже не для себе жив(жила), а для Тебе, нашого

Владики і Доброчинця. І так, покинувши це життя в надії на життя вічне, вічний осягнув(-нула) спокій, де не перестає голос тих, що святкують, і насолода безмежна тих, що бачать лиця Твого красу несказанну. Ти бо єси правдиве бажання і радість невимовна тих, що люблять Тебе, Христе Боже наш, і Тебе величає все творіння повіки. Амінь.

Молитва 2, свт. Василя Великого

Владико Христе Боже, Царю віків і Сотворителю всього, дякую Тобі за все добре, що подав мені, і за причастя Пречистих і Животворчих Твоїх Таїн. Благаю Тебе, Добрий і Чоловіколюбний, охорони мене покровом Твоїм і в захисті крил Твоїх і дай мені аж до останнього мого зітхання з чистим сумлінням причащатися святощів Твоїх на відпущення гріхів і на життя вічне. Ти бо єси Хліб Життя, Джерело святині, Податель добра, і Тобі славу віддаємо, з Отцем і Святим Духом, нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Молитва 3, прп. Симеона Метафраста

Ти, що дав мені Тіло Своє добровільно на поживу, Ти вогонь, що палиш недостойних, не спали мене, Творче мій. Але пройми все єство моє, усі члени, серце. Спали терня провин моїх, душу очисти, думки освяти, увесь склад тілесний зміцни, п'ять органів чуття просвіти. Всього мене припни до страху Твого. Завжди покривай, бережи й охорони мене від усякого діла та слова душетліного. Очисти, обмий і прикраси мене, оздоб, врозуми і просвіти мене. Учини мене оселею Твого Духа єдиного, а вже не оселею гріха, щоб по причасті від мене, як від дому Твого і як від вогню, втікали злочинець усякий і всяка недоля. На заступників перед Тобою кличу всіх святих, чини безтілесних, Предтечу Твого, апостолів премудрих, а з ними і Матір Твою пренепорочную, чистую. Молитви їх прийми, Христе мій Милосердний, і сином (дочкою) світла слугу Твого (Твою) вчини. Ти бо, Благий, єдиний еси і освячення душ наших, і світлість, і Тобі, Богові і Владиці, належно славу всі віддаємо повсякдень. Амінь.

Молитва 4

Тіло Твоє Святее, Господи Ісусе Христе, Боже наш, нехай буде мені на життя вічне і Кров Твоя Дорогоцінна на відпущення гріхів. Нехай же буде мені причастя це на радість, здоров'я і втіху; а на страшному і другому пришестві Твоєму сподоби мене грішного(-шну) стати праворуч слави Твоїї, молитвами пречистої Твоїї Матері і всіх святих. Амінь.

Молитва 5, до Пресвятої Богородиці

Пресвятая Владичице Богородице, світло затемненої душі моєї, надіє, покрове, пристановище, утіхо, радосте моя, дякую Тобі, що сподобила мене недостойного(-ну) бути причасником(-ницею) Пречистого Тіла і Дорогоцінної Крови Сина Твого. Ти, що породила Світ істинний, просвіти мої мисленні очі серця. Ти, що породила Джерело безсмертя, оживи мене, через гріх на смерть засудженого(-ну). Ти, Милостивого Бога милосердна Мати, помилуй мене і дай мені жаль і каяття в серці моєму, і покору в думках

моїх, і визволення з неволі помислів моїх; і сподоби мене до останнього зітхання неосудно приймати Пречистих Таїн освячення на зцілення душі й тіла. І дай мені сльози покаяння і визнання, щоб величати й славити Тебе всі дні життя мого. Бо Ти благословенна і препрославлена єси навіки. Амінь.

БОГОСЛУЖІННЯ

ІІІ. БОГОСЛУЖІННЯ

(громадська молитва)

3.1 БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ СВЯТИТЕЛЯ ІОАНА ЗОЛОТОУСТОГО

Диякон: Благослови, владико.

Священик: Благословенне Царство Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Велика або мирна єктенія

Диякон: В мирі Господу помолимось.

Люди: Господи, помилуй
(повторюємо за кожним проханням).

За мир з неба і спасіння душ наших Господу помолимось.

За мир усього світу, за добрий стан святих Божих Церков і за з'єднання всіх Го-

споду помолимося.

За святий храм цей і тих, що з вірою, по-
божністю та страхом Божим входять до
нього, Господу помолимося.

За [все]святішого отця нашого *(або –
блаженнішого владика нашого) ... (ім'я,
титул глави Помісної Церкви), і [високо]*
преосвященнішого владика нашого...
(ім'я, титул єпархіального архієрея), чес-
не пресвітерство, у Христі дияконство,
за весь причет і людей Господові помолі-
мося.

За Богом бережену Україну нашу, за вла-
ду і військо її Господу помолимося.

За місто наше і за всяке місто, село і
країну, і за тих, що по вірі живуть у них,
Господу помолимося.

За добре поліття, за врожай плодів зем-
них і за часи спокійні Господу помоли-
мося.

За подорожніх, за недужих, знеможених
та поневолених і за спасіння їх Господу
помолимося.

У разі потреби тут бувають додаткові прохання.

Щоб визволитися нам від усякої скорботи, гніву, небезпеки та недолі, Господу помолимося.

**Заступи, спаси, помилуй і охорони нас,
Боже, Твоєю благодаттю.**

Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну,
Славну Владичицю нашу Богородицю
й Приснодіву Марію зо всіма святими
пом'янувши, самі себе, і один одного, і
все життя наше Христу Богові віддамо.

Люди: Тобі, Господи.

Молитва першого антифону:

Священник: Господи Боже наш, Твоя держава несказанна і слава неосяжна. Твоя милість безмірна і чоловіколюбство невимовне. Сам, Владико, з благосердя Твого зглянься на нас і на святий храм цей і подай нам і тим, що моляться з нами, багату милість Твою і щедрість Твою.

С в я щ е н и к в и г о л о ш у є: Бо Тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Антифон 1, зображальний (Пс. 102, вибрані стихи)

Л ю д и: Благослови, душе моя, Господа, благословенний Ти, Господи. Благослови, душе моя, Господа, і вся істота моя – ім'я святее Його. Благослови, душе моя, Господа і не забувай усіх добродійств Його. Він прощає всі беззаконня твої, зціляє всі недуги твої. Він визволяє від тління життя твоє, вінчає тебе милістю і щедротами. Щедрий і Милостивий Господь, Довготерпеливий і Багатомилостивий. Благослови, душе моя, Господа, і вся істота моя – ім'я святее Його. Благословенний Ти, Господи.

Мала ектенія 1

Д и я к о н: Ще і ще в спокої Господу помолимося.

Л ю д и: Господи, помилуй.

Диякон: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Диякон: Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну, Славну Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію зо всіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Люди: Тобі, Господи.

Молитва другого антифону:

Священник: Господи Боже наш, спаси людей Твоїх і благослови насліддя Твоє, охорони повноту Церкви Твоїї, освяти тих, що люблять красу дому Твого, прослав їх Твоєю божественною силою і не залиш нас, що надіємось на Тебе.

Священник виголошує: Бо Твоя держава і Твоє є Царство, і сила, і слава Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Антифон 2, зображальний

(Пс. 145)

Л ю д и: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу.

¹Хвали, душе моя, Господа. Буду хвалити Господа, поки життя мого. ²Співатиму Богові моєму, доки живу. ³Не надійтеся на князів, на синів людських, в них немає спасіння. ⁴Вийде дух його, і вернеться в землю свою; в той день загинуть усі помисли його. ⁵Блажен, кому Бог Якова помічник його, у кого надія на Господа Бога свого, ⁶що створив небо і землю, море і все, що в них; Він береже істину повік, ⁷творить суд покривдженням, дає поживу голодним; ⁸Господь визволяє закованих, Господь умудряє сліпців. Господь підносить повалених, Господь любить праведників, ⁹Господь охороняє пришельців, сироту і вдову прийме, а путь грішників погубить. ¹⁰Воцариться Господь повік, Бог твій, Сіоне, з роду в рід.

І нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Єдинородний Сину і Слово Боже, Без-

смертний єси, і зволив ради нашого спасіння тіло прийняти від святої Богородиці і Вседіви Марії, став людиною без зміни божества. Ти ж розп'ятий був, Христе Боже, і смертю смерть подолав; Ти один у Святій Тройці, рівнославлений з Отцем і Святим Духом, спаси нас.

Мала єктенія 2

Диякон: Ще і ще в спокої Господу помолимося.

Люди: Господи, помилуй.

Диякон: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Диякон: Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну, Славну Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію зо всіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Люди: Тобі, Господи.

Молитва третього антифону:

Священик: Ти, що дав нам ці спільні й однодушні молитви і обіцяв виконати прохання двох або трьох, що згодяться в ім'я Твоє, Сам і нині прохання рабів Твоїх на благо їм сповни, і подай нам і в цьому житті розуміння Твоїєї істини, і в майбутньому даруй життя вічне.

Священик виголошує: Бо Ти Благий і Чоловіколюбний Бог єси, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духу, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Антифон 3, Блаженні

(Мт. 5:3-12)

У Царстві Твоїм пом'яни нас, Господи, коли прийдеш у Царство Твоє.

³Блаженні убогії духом, бо їх є Царство Небесне. ⁴Блаженні ті, що плачуть, бо вони втішаться. ⁵Блаженні тихі, бо вони успадкують землю. ⁶Блаженні голодні й спрагнені правди, бо вони наситяться. ⁷Блаженні милостиві, бо вони помилувані будуть. ⁸Блаженні чисті серцем, бо

вони Бога побачать. ⁹Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться. ¹⁰Блаженні гнані за правду, бо їх є Царство Небесне. ¹¹Блаженні ви, коли ганьбитимуть вас і гнатимуть та ширитимуть про вас усяку лиху славу неправдиво Мене ради. ¹²Радійте і веселіться, бо велика нагорода вам на небесах.

Вхід з Євангелієм

Молитва входу

Священник: Владико, Господи Боже наш, що встановив на Небесах чини і воїнства ангелів і архангелів служити славі Твоїй, вчини, щоби з нашим входом відбувся і вхід святих ангелів, що разом з нами служили б і прославляли б Твою благість. Бо Тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Диякон: Благослови, владико, святий вхід.

Священник: Благословен вхід святих Твоїх завжди, нині, і повсякчас, і на

віки віків.

Диякон: Амінь.

Диякон: Премудрість! Станьмо побожно!

Люди: Прийдіте, поклоні-
мось і припадім до Христа. Спаси нас,
Сину Божий, дивний у святих своїх,
співаємо Тобі: алилуя, алилуя, алилуя.

Якщо в неділю: Спаси нас, Сину Божий,
що воскрес із мертвих, співаємо Тобі:
алилуя, алилуя, алилуя.

Люди співають належні тропарі і кондаки.

Молитва Трисвятого

Священник: Боже Святий, Ти в
святих перебуваєш, Тебе трисвятими го-
лосами серафими оспівують і херувими
славлять, і всі Небесні Сили Тобі покло-
няються. Ти привів усе з небуття до бут-
тя, створив чоловіка на образ Свій і по-

добу і всякими дарами його прикрасив. Кожному, хто просить, Ти даєш премудрість і розум, не відкидаєш і грішника, а встановляєш покаяння для спасіння. Ти сподобив нас, смиренних і недостойних рабів Твоїх, і в цю годину стати перед славним Твоїм жертвовником і належне Тобі поклоніння і хвалу приносити. Сам, Владико, прийми з наших грішних уст Трисвяту пісню, зглянься на нас з милосердя Твого, прости нам усяку провину вільну і невольну, освяти наші душі і тіла, і дай нам побожно служити Тобі всі дні життя нашого, молитвами Пресвятої Богородиці і всіх святих, що від віку Тобі угодні були.

Диякон: Благослови, владико, час Трисвятого.

Священик: Бо Ти Святий єси, Боже наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас

Диякон: і на віки віків.

Люди: Амінь.

Диякон: Звели, владико.

Священик: Благословен, хто йде

в ім'я Господнє.

Диякон: Благослови, владыко,
Горній престіл.

Священник: Благословен єси на
Престолі слави Царства Твого, що сидиш
на херувимах, завжди, нині і повсякчас, і
на віки віків.

Трисвяте

Люди: Святий Боже, Святий
Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй
нас (*тричі*).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу, і нині,
і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Святий Безсмертний помилуй нас.

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий
Безсмертний, помилуй нас.

Читання Святого Письма

Читання апостола

Диякон: Будьмо уважні!

Священник: Мир усім!

Чтець: І духові твоєму.

- Д и я к о н:** Премудрість.
- Ч и т е ц ь:** Прокимен на голос ... і читає прокимен.
- Л ю д и:** повторюють цей прокимен.
- Ч и т е ц ь:** читає стих.
- Л ю д и:** повторюють прокимен.
- Ч и т е ц ь:** читає половину прокимна.
- Л ю д и:** доспівують другу половину прокимна.
- Д и я к о н:** Премудрість
- Ч и т е ц ь:** промовляє назву послання апостола - Діянь святих апостолів читання [**або:** Соборного послання святого апостола ... (ім'я апостола) читання; **або:** до Римлян (Галатів, Ефесян, Євреїв ...) послання святого апостола Павла читання; **або:** до Коринтян (Солунян, Тимофія...) перше (друге) послання святого апостола Павла читання].
- Д и я к о н:** Будьмо уважні!

Ч и т е ц ь: *читає Апостол.*
С в я щ е н и к: Мир тобі.
Ч и т е ц ь: І духові твоєму.
Д и я к о н: Премудрість.
Ч и т е ц ь: Алилуя (*тричі*).
Л ю д и: Алилуя (*тричі*).
Ч и т е ц ь: *виголошує стихи із псалмів.*

Молитва перед Євангелієм

С в я щ е н и к: Засвіти в серцях наших, Чоловіколюбний Владико, Богопізнання Твого нетлінне світло, і відкрий мисленні очі наші на розуміння євангельської проповіді Твоєї. Всели нам страх блаженних заповідей Твоїх, щоб ми, подолавши всі тілесні похоті, провадили духовне життя і думали, і чинили все вгодне Тобі. Бо Ти єси освячення і просвічення душ і тіл наших, Христе Боже, і Тобі славу возсилаємо, з Безпочатковим Твоїм Отцем, і Пресвятим і Благим і Животворчим Твоїм Духом, нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Читання євангелія

Диякон: Благослови, владико, благовістителя святого апостола і євангеліста *(ім'я євангеліста)*.

Священик: Бог, молитвами святого славного всехвального апостола і євангеліста *(ім'я євангеліста)*, нехай дасть тобі слово благовістити силою великою на сповнення Євангелія улюбленого Сина Свого, Господа нашого Ісуса Христа.

Диякон: Амінь.

Священик: Премудрість! Станьмо побожно, вислухаймо святе Євангеліє! Мир усім!

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від *(ім'я євангеліста)* святого Євангелія читання.

Люди: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.

Священик: Будьмо уважні.

Диякон: *читає Євангеліє.*

Священик: Мир тобі, що благовіствуєш.

Люд у: Слава Тобі, Господи,
слава Тобі.

Потрійна єктенія

Диякон: Промовмо всі, з усієї
душі і з усього розуміння нашого промо-
вмо.

Люд у: Господи, помилуй.

Диякон: Господи, Вседержи-
телю, Боже отців наших, молимося Тобі,
вислухай і помилуй.

Люд у: Господи, помилуй.

Диякон: Помилуй нас, Боже, з
великої милости Твоєї, молимося Тобі,
вислухай і помилуй.

Люд у: Господи, помилуй
(трисі).

Священик: Господи Боже наш,
прийми від рабів Твоїх цю щиру молитву,
і помилуй нас з великої милости Твоєї, і
пошли всю щедрість Твою на нас і на всіх
людей Твоїх, що сподіваються від Тебе
багатої милости.

Диякон: Ще молимося за [все]

святішого отця нашого *(або – блаженнішого владика нашого)* ... *(ім'я, титул глави Помісної Церкви)*, і *[високо]*преосвященнішого владика нашого... *(ім'я, титул єпархіального архієрея)*, за братів наших священиків, священномонахів і за все у Христі братство наше.

Л ю д и: Господи, помилуй *(тричі) повторюємо за кожним проханням.*

Ще молимося за Богом бережену Україну нашу, за владу і військо її, щоб ми тихе і мирне життя прожили у всякому благочесті і чистоті.

У разі потреби тут бувають додаткові прохання.

Ще молимося за святіших патріархів православних, за благочестивих і повік незабутніх фундаторів святого храму цього і всіх раніше спочилих отців і братів наших, що тут і повсюди лежать,

- православних.

Ще молимося за милість, життя, мир, здоров'я, спасіння, Боже завітання, прощення і відпущення гріхів рабів Божих ... *(поминає імена за здоров'я)*, і всіх парафіян святого храму цього, щоб зберегтися їм від усякої скорботи, гніву, біди, недуг душевних і тілесних, щоб спокійно вони жили, щоб у здоров'ї і добробуті всі дні життя їх проходили, Всемиловитий Господи, вислухай нас і помилуй.

Ще молимося за тих, що дари приносять і добро діють у святому і всесесному храмі цьому; за тих, що трудяться, співають, і за всіх присутніх людей, що сподіваються від Тебе великої і багатой милости.

Св я щ е н и к: Бо Ти Милостивий і Чоловіколюбний Бог еси, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Заупокійна єктенія

Д и а к о н: Помилуй нас, Боже, з великої милости Твоєї, молимося Тобі,

вислухай і помилуй.

Л ю д и: Господи, помилуй
(тричі) повторюємо за кожним проханням.

Ще молимося за упокоєння душ спочилих рабів Божих... *(імена)*, і за відпущення їм усякої провини, вільної і невольної.

Щоб Господь оселив душі їх там, де праведні спочивають.

Милости Божої, Царства Небесного і відпущення гріхів їх у Христа, Безсмертного Царя і Бога нашого, просимо.

Л ю д и: Подай, Господи.

Д и я к о н: Господу помолимося.

Л ю д и: Господи, помилуй.

С в я щ е н и к: Боже духів і всього тілесного, Ти смерть подолав і диявола знищив, і життя світові Твоєму подав. Сам, Господи, упокой душу спочилих рабів Твоїх... *(імена)* у місці світлім, у місці квітучім, у місці спокою, де нема ні недуги, ні скорботи, ні зітхання. Всякий гріх, що вчинили вони, словом, чи ділом, чи думкою, як Благий і Чоловіколюбний Бог, прости, бо нема людини, що жила б і

не згрішила. Правда Твоя – правда вічна,
і слово Твоє – істина.

Св я щ е н и к виголошує: Бо Ти єси
воскресіння, життя і упокоєння спочи-
лих рабів Твоїх ... *(імена)*, Христе Боже
наш, і Тобі славу возсилаємо з Безпочат-
ковим Твоїм Отцем і Пресвятим і Благим
і Животворчим Твоїм Духом, нині, і по-
всякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Єктенія за оголошених

Д и а к о н: Оголошені, помоліть-
ся Господеві.

Л ю д и: Господи, помилуй
(повторюємо за кожним проханням).

Вірні, за оголошених помолімоь, щоб
Господь помилував їх.

Щоб просвітив їх словом істини.

Щоб відкрив їм Євангеліє правди.

Щоб приєднав їх до Святої Своєї Собор-
ної і Апостольської Церкви.

Спаси, помилуй, заступи і охорони їх,
Боже, Твоєю благодаттю.

Оголошені, голови ваші вклоніть перед Господом.

Л ю д и: Тобі, Господи.

Молитва за оголошених

С в я щ е н и к: Господи Боже наш, що в висотах живеш і на смиренних споглядаєш, Ти для спасіння роду людського послав Єдинородного Сина Твого і Бога, Господа нашого Ісуса Христа; зглянься на рабів Твоїх оголошених, що вклонилися Тобі, і сподоби їх у належний час купелі відродження, відпущення гріхів і одежі нетління, приєднай їх до Святої Твоєї Соборної і Апостольської Церкви і прилучи їх до вибраного Твого стада.

С в я щ е н и к виголошує: Щоб і вони з нами славили пречесне й величне ім'я Твоє, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Єктенія вірних 1

Д и я к о н: Оголошені, вийдіть!

Д и я к о н: Оголошені, вийдіть!

Диякон: Щоб ніхто з оголошених не залишився, тільки вірні, ще і ще в мирі Господу помолимося.

Люди: Господи, помилуй.

Перша молитва за вірних

Священик: Дякуємо Тобі, Господи Боже Сил, що сподобив нас і нині стати перед святим Твоїм жертовником і припасти до милосердя Твого за гріхи наші і за людську несвідомість. Прийми, Боже, благання наше, дай нам бути достойними приносити Тобі молитви, благання і жертви безкровні за всіх людей Твоїх; а нас, яких Ти настановив на цю Твою службу, учини гідними силою Святого Духа Твого неосудно і безпорочно в чистім свідоцтві совісти нашої призивати Тебе у всякий час і на всякому місці, щоб, вислухавши нас, Ти був Благий до нас з великої Твоєї милости.

Диякон: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Диякон: Премудрість!

Священик виголошує: Бо Тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Єктенія вірних 2

Диякон: Ще і ще в мирі Господу помолимося.

Люди: Господи, помилуй
(повторюємо за кожним проханням).

Коли священик править один, то дальших прохань не проказує.

За мир з неба і спасіння душ наших Господу помолимося.

За мир усього світу, за добрий стан святих Божих Церков і за з'єднання всіх Господу помолимося.

За святий храм цей і тих, що з вірою, побожністю та страхом Божим входять до нього, Господу помолимося.

Щоб визволитися нам від усякої скорбо-

ти, гніву, небезпеки та недолі, Господу помолимось.

Друга молитва за вірних

Священник: Знову і часто припадаємо до Тебе і молимося Тобі, Благий і Чоловіколюбний, щоб Ти, зглянувшись на благання наші, очистив наші душі й тіла від усякої тілесної і душевної скверни і дав нам безвинно й неосудно стояти перед святим Твоїм жертовником. Дай же, Боже, і тим, що моляться з нами, успіх у житті й вірі і в духовному розумінні; дай тим, що завжди зо страхом і любов'ю служать Тобі, безвинно й неосудно причаститися Святих Твоїх Таїн і Небесного Твого Царства сподобитися.

Диякон: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Люд: Господи, помилуй.

Диякон: Премудрість!

Священник виголошує: Бо під Твоєю державою завжди охорону маючи, Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому

Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и:

Аміль.

Херувимська пісня

Л ю д и:

Ми, що херувимів тайно уявляємо і Животворчій Тройці трисвяту пісню співаємо, всякі нині життєві відкладімо турботи.

ВЕЛИКИЙ ВХІД

Молитва Великого входу

С в я щ е н и к:

Ніхто із зв'язаних тілесними пристрастями і похиттю не достойний приходити, або наближатися, або служити Тобі, Царю слави! Бо служити Тобі – велике і страшне навіть для самих Небесних Сил. Одначе, з невимовного і безмежного Твого чоловіколюбства, Ти Сам непреложно і незмінно став чоловіком, був нашим Архиєреєм і, як Владика всього, передав нам священнодійство Богослужної цієї і безкровної жертви. Бо Ти Єдиний, Господи Боже наш, маєш владу над небесним і земним; Тебе на престолі херувиминосять, Ти

серафимів Господь і Цар Ізраїля, Ти Єдиний Святий і в святих перебуваєш. Тому молю я Тебе, Єдиного, Благого і Благопо-
слушного: зглянься на мене, грішного і негідного раба Твого, і очисти мою душу й серце від совісті лукавої, і силою Святого Твого Духа мене, одягненого благодаттю священства, учини гідним стати коло святої Твоєї цієї трапези та священнодіяти тайну Святого і Пречистого Твого Тіла і Чесної Крови. До Тебе-бо я приходжу, вклонивши голову свою, і молюся Тобі: не відвертай лиця Твого від мене і не відкидай мене із слуг Твоїх, сподоби мене, грішного і недостойного раба Твого, принести Тобі дари ці. Бо Ти єси Той, що приносиш жертву і Принесений, що приймаєш і роздаєшся, Христе Боже наш, і Тобі славу возсилаємо з Безпочатковим Твоїм Отцем і Пресвятим і Благим і Животворчим Твоїм Духом, нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Священник: Ми, що херувимів тайно уявляємо і Животворчій Тройці Три-
святую пісню співаємо, відкладімо нині всякі житейські піклування.

Диякон: Щоб підняти Царя всіх, Якого в славі проводять невидимо ангельські чини. Алилуя, алилуя, алилуя.

Повторюють тричі.

Диякон: [Все]святішого отця нашого (або – блаженнішого владика нашого) ... (ім'я, титул глави Помісної Церкви), і [високо]преосвященнішого владика нашого... (ім'я, титул єпархіального архієрея) нехай пом'яне Господь Бог у Царстві Своїм завжди, нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Священник: Преосвящених митрополитів, архієпископів і єпископів православних, священство, дияконство і весь чернечий чин, Богом бережену Україну нашу, владу і військо її, парафіян святого храму цього, вас і всіх православних християн нехай пом'яне Господь Бог у Царстві Своїм завжди, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь. Піднімімо ж ми Царя всіх, що Його як переможця ангельські чини несуть невидимо. Алилуя, алилуя, алилуя.

Благальна ектенія 1

Диякон: Доповнімо молитву нашу Господу.

Люди: Господи, помилуй
(повторюємо за кожним проханням).

За принесені Чесні Дари Господу помолимось.

За святий храм цей і тих, що з вірою, побожністю та страхом Божим входять до нього, Господу помолимось.

Щоб визволитися нам від усякої скорботи, гніву, небезпеки та недолі, Господу помолимось.

Священник: Господи Боже Вседержителю, Єдиний Святий, Ти приймаєш жертву хвали від тих, що всім серцем призивають Тебе! Прийми ж благання і нас, грішних, та принеси його до святого Твого жертовника, і сподоби нас гідно приносити Тобі дари і жертви духовні за наші гріхи і людську несвідомість. І сподоби нас знайти благодать у Тебе, щоб була приємна Тобі жертва наша і щоб Благий Дух благодаті Твоїї вселився в

нас і в принесених Дарах цих і в усіх людях Твоїх.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Дня всього звершеного, святого, спокійного і безгрішного, у Господа просимо.

Л ю д и: Подай, Господи *(повторюємо за кожним проханням)*.

Ангела миру, вірного провідника, охоронителя душ і тіл наших у Господа просимо.

Прощення і відпущення гріхів та провин наших у Господа просимо.

Доброго і позиточного для душ наших і миру для світу у Господа просимо.

Останок життя нашого в мирі та покаянні скінчити у Господа просимо.

Християнського кінця життя нашого, безболісного, бездоганного, мирного, і доброї відповіді на Страшному Суді Христовім просимо.

Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну, Славну Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію зо всіма святими

пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Люди: Тобі, Господи.

Священник виголошує: Щедротами Єдинородного Сина Твого, що з Ним благословен єси, з Пресвятим і Благим і Животворчим Твоїм Духом нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Священник: Мир усім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Полюбимо один одного, щоб одностайно сповідувати.

Люди: Отця, і Сина, і Святого Духа, Тройцю Єдиносущну і Нероздільну.

Священник: Возлюблю Тебе, Господи, Кріпосте моя; Господь – Твердиня моя і Пристановище моє.

Диякон: Двері, двері! В премудрості будьмо уважні!

Символ віри

Люди: Вірую в Єдиного Бога Отця, Вседержителя, Творця неба і землі,

всього видимого і невидимого.

І в Єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, Єдинородного, від Отця рожденного перше всіх віків.

Світло від Світла, Бога Істинного від Бога Істинного, рожденного, нествореного, єдиносущного з Отцем, через Якого все сталося.

Він для нас, людей, і для нашого спасіння з небес зійшов, і тіло прийняв від Духа Святого і Марії Діви, і стався людиною.

І розп'ятий був за нас при Понтії Пилаті, і страждав, і був похований.

І воскрес на третій день, як було написано.

І вознісся на небо і сидить праворуч Отця.

І знову прийде у славі судити живих і мертвих, і Царству Його не буде кінця.

І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, що з Отцем і Сином рівнопоклоняємий і рівнославлений, що говорив через пророків.

В Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву.

Визнаю одне хрещення на відпущення гріхів.

Чекаю воскресіння мертвих і життя будочого віку. Амінь.

Анафора

Це є важлива частина Божественної Літургії, де хліб і вино під дією благодаті Духа Святого за посередництвом священика перетворюються в істинне Тіло та істинну Кров Господа нашого Ісуса Христа (Ін. 6, 27-63).

Д и а к о н: Станьмо побожно, станьмо зо страхом. Будьмо уважні, щоб у мирі святу жертву приносити.

Л ю д и: Милість миру, жертву хваління.

С в я щ е н и к: Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога і Отця і причастя Святого Духа нехай буде зо всіма вами.

Л ю д и: І з духом твоїм.

С в я щ е н и к: До неба піднесімо серця.

Люди: Піднесли до Господа.

Священик: Дякуємо Господеві.

Люди: Достойно і праведно є поклонятися Отцю, і Сину, і Святому Духу, Тройці Єдиносущній і Нероздільній.

Священик: Достойно і праведно є Тебе славити, Тебе благословляти, Тебе хвалити, Тобі дякувати, Тобі поклонятися на всякому місці володіння Твого. Ти єси Бог Несказаний, Неосяжний розумом, Невидимий, Незбагнений, завжди Сущий і завжди Незмінний, Ти, і Єдинородний Син Твій, і Дух Твій Святий. Ти з небуття до буття нас привів, а коли ми впали в гріх, Ти знову нас підніс, і безперестанно все діяв, поки нас на небо привів і будуче Царство Твоє нам дарував.

За все це дякуємо Тобі, і Єдинородному Твоєму Синові, і Духові Твоєму Святому за всі Твої до нас добродійства, які ми знаємо і яких не знаємо, за явні і неявні. Дякуємо Тобі і за цю службу, що з рук наших Ти зволив прийняти, хоч і стоять перед Тобою тисячі архангелів, незчис-

ленна сила ангелів, шестикрилих і мно-
гооких херувимів і серафимів, що високо
витають на крилах.

Св я щ е н и к виголошує: Пісню пере-
моги співають, виголошують, виклику-
ють і промовляють.

Л ю д и: Свят, Свят, Свят Го-
сподь Саваоф, - повне небо і земля слави
Твоїєї! Осанна в вишніх! Благословен, хто
йде в ім'я Господнє! Осанна в вишніх!

Св я щ е н и к: З цими блаженними
Силами, Владико Чоловіколюбний, і ми
виголошуємо і промовляємо: Святий еси
і Пресвятий Ти, і Єдинородний Твій Син, і
Дух Твій Святий. Святий еси і Пресвятий,
і велична слава Твоя. Ти світ Твій так по-
любив, що й Сина Свого Єдинородного
віддав, щоб усякий, хто вірує в Нього, не
загинув, а мав життя вічне. Він, прийшов-
ши і діло нашого спасіння виконавши,
в ніч, як зраджено Його, а правдивіше,
коли Він Сам Себе віддав за життя світу,
взяв хліб у святі Свої і пречисті і непо-
рочні руки, подякувавши, благословив-
ши, освятивши, розломивши, дав святим
Своїм ученикам і апостолам і промовив:

Священик виголошує: Приймійте, споживайте – це є Тіло Моє, що за вас ламається на відпущення гріхів.

Люди: Амінь.

Священик: Так само і чашу після вечері, промовляючи:

Священик виголошує: Пийте з неї всі – це є Кров Моя Нового Завіту, що за вас і за многих проливається на відпущення гріхів.

Люди: Амінь.

Священик: Тому і ми, споминаючи цю спасенну заповідь і все, що ради нас сталося: хрест, гріб, воскресіння на третій день, на небо вшестя, праворуч сидіння, друге і славне знову пришестя,

Священик виголошує: Твоє від Твоїх Тобі приносимо за всіх і за все.

Люди: Тебе оспівуємо, Тебе благословимо, Тобі дякуємо, Господи, і молимося Тобі, Боже наш.

Священик: Ще приносимо Тобі цю словесну й безкровну службу і просимо, і молимо, і благаємо: зішли Духа Тво-

го Святого на нас і на предложені Дариді.

Боже, очисти мене, грішного, і помилуй мене (*тричі*).

Господи, Ти, що Пресвятого Твого Духа в третю годину на апостолів Твоїх послав, Того, Благий, не відійми від нас, але обнови нас, що молимося Тобі.

Диякон: Серце чисте створи в мені, Боже, і духа праведного обнови в нутрі моєму.

Священик: Господи, Ти, що Пресвятого Твого Духа в третю годину на апостолів Твоїх послав, Того, Благий, не відійми від нас, але обнови нас, що молимося Тобі.

Диякон: Не відкинь мене від лиця Твого і Духа Твого Святого не відійми від мене.

Священик: Господи, Ти, що Пресвятого Твого Духа в третю годину на апостолів Твоїх послав, Того, Благий, не відійми від нас, але обнови нас, що молимося Тобі.

Диякон: Благослови, владико, святий хліб.

Священик: І створи хліб цей Чесним Тілом Христа Твого.

Диякон: Амінь. Благослови, владико, святу чашу.

Священик: А те, що в чаші цій, Чесною Кров'ю Христа Твого.

Диякон: Амінь. Благослови, владико, обоє.

Священик: Перетворивши Духом Твоїм Святим.

Диякон: Амінь, амінь, амінь.

Священик: Щоб стали ці Святі Дари причасникам на тверезість душі, на відпущення гріхів, на спільність із Святим Твоїм Духом, на осягнення Царства Небесного, на уповання на Тебе, не на суд або в осуд.

Ще приносимо Тобі цю словесну службу за у вірі спочилих праотців, отців, патріархів, пророків, апостолів, проповідників, благовісників, мучеників, сповідників, посників і за всяку душу праведну, у

вірі спочилу.

Священник виголошує: Особливо за Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну, Славну Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію.

Люд: Достойно є, і це є істина, славити Тебе, Богородицю, завжди славну і пренепорочну і Матір Бога нашого. Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без істління Бога Слово породила, суцю Богородицю, Тебе величаємо.

Священник: За святого Іоана, пророка, Предтечу й Хрестителя, за святих славних і всехвальних апостолів, святого... *(ім'я)*, що його пам'ять сьогодні творимо, і за всіх святих Твоїх, молитвами їх зглянься на нас, Боже. І пом'яни всіх спочилих в надії на воскресіння і життя вічне... *(імена померлих)*, і упокой їх там, де сяє світло лица Твого.

Ще молимося Тобі, пом'яни, Господи, всіх єпископів православних, що правдиво навчають слову Твоєї істини, все пресвітерство, у Христі дияконство і всякий

священничий чин.

Ще приносимо Тобі словесну цю службу за всесвіт, за Святу Соборну і Апостольську Церкву, і за тих, що в чистоті і побожному житті перебувають, за Богом бережену Україну, уряд і військо її. Дай їм, Господи, спокійне правління, щоб і ми за їх спокоєм тихе й мирне життя провадили у всякому благочесті та чистоті.

Священник виголошує: Найперше пом'яни, Господи, [все]святішого отця нашого (або – блаженнішого владика нашого) ... (ім'я, титул глави Помісної Церкви), і [високо]преосвященнішого владика нашого... (ім'я, титул єпархіального архієрея), і даруй їх святим Твоїм Церквам, щоб були вони у спокої збережені, почесні, здорові, довговічні і правдиво навчали слова Твоєї істини.

Люди: І всіх, і все.

Священник: Помяни, Господи, місто це (або – село це, монастир цей), в якому живемо, і всяке місто і країну, і тих, що по вірі живуть у них. Пом'яни, Господи, тих, що на морі, в дорозі, в недузі, в

тяжкій праці, в полоні, і спаси їх. Пом'яни, Господи, тих, що дари приносять і благо діють у святих Твоїх Церквах та пам'ятають за вбогих, і на всіх нас пошли милість Твою.

Св я щ е н и к виголошує: І дай нам єдиними устами і єдиним серцем славити і оспівувати пречесне і величне ім'я Твоє, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Св я щ е н и к: Нехай же будуть милості Великого Бога і Спаса нашого Ісуса Христа з усіма вами.

Л ю д и: І з духом твоїм.

Благальна екстенія 2

Д и я к о н: Всіх святих пом'янувши, ще і ще в мирі Господу помолимося.

Л ю д и: Господи, помилуй
(повторюємо за кожним проханням).

За принесені і освячені Чесні Дари Господу помолимося.

Щоб Чоловіколюбний Бог наш, прийняв-

ши їх у святий, і наднебесний, і мислений Свій жертовник, як духовні пахощі, зіслав нам Божественну благодать і дар Святого Духа, помолимося.

Щоб визволитися нам від усякої скорботи, гніву, небезпеки та недолі, Господу помолимося.

Священик: На Тебе покладаємо все життя і всю надію нашу, Владико Чоловіколюбний, і просимо, і молимо, і благаємо: сподоби нас причаститися Небесних Твоїх і Страшних Таїн, цієї священної і духовної Трапези, з чистою совістю, на відпущення гріхів, на прощення провин, на спільність із Духом Святим, на насліддя Царства Небесного, на сміливість перед Тобою, не на суд і не в осуд.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Дня всього звершеного, святого, спокійного і безгрішного, у Господа просимо.

Люди: Подай, Господи *(повторюємо за кожним проханням)*.

Ангела спокою, вірного провідника, охоронителя душ і тіл наших у Господа про-

симо.

Прощення і відпущення гріхів та провин наших у Господа просимо.

Доброго і пожиточного для душ наших і миру для світу у Господа просимо.

Останок життя нашого в мирі та покаянні скінчити у Господа просимо.

Християнського кінця життя нашого, безболісного, бездоганного, мирного і доброї відповіді на Страшному Суді Христовім просимо.

Єдність віри і причастя Святого Духа виблагавши, самих себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Л ю д и: Тобі, Господи.

С в я щ е н и к: І сподоби нас, Владико, безбоязно, неосудно насмілитись призивати Тебе, Небесного Бога Отця, і промовляти:

Л ю д и: Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє; нехай прийде Царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам

провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Священик: Мир усім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Голови наші вклонімо перед Господом.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Дякуємо Тобі, Царю Невидимий, що незчисленною Твоєю силою все сотворив і з великої милості Твоєї все з небуття в буття привів. Сам, Владико, зглянься з неба на тих, що вклонили свої голови перед Тобою, бо не перед тілом і кров'ю вони вклонилися, а перед Тобою, Страшним Богом. Ти ж, Владико, принесені Дари на добро нам усім однаково подай кожному по потребі; тих, що плавають, супроводь; з подорожніми на землі і в повітрі будь у

путі; хворих зціли, Лікарю душ і тіл наших.

Священник виголошує: Благодаттю, щедротами і чоловіколюбством Єдинородного Сина Твого, що з Ним благословен єси, з Пресвятим і Благим і Животворчим Твоїм Духом, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Причастя

Священник: Зглянься, Господи Ісусе Христе, Боже наш, з святої оселі Твоїєї і з престолу слави Царства Твого і прийди освятити нас, Ти, що вгорі з Отцем сидиш і тут з нами невидимо пробуваєш; і сподоби державною Твоюєю рукою подати нам Пречисте Тіло Твоє і Чесну Кров Твою, а через нас і всім людям.

Боже, милостивий будь до мене, грішного (*тричі*).

Диякон: Будьмо уважні!

Священник виголошує: Святее святым!

Люди: Єдин Свят, Єдин Го-

сподь, Ісус Христос, на славу Бога Отця.
Амінь.

Причасний

Л ю д и: Тіло Христове прийміть і з джерела безсмертного споживіть.

Тут священик та диякон причащаються самі та здійснюють приготування до причастя вірних.

Д и я к о н: Зі страхом Божим і вірою приступіть!

У цей час всі причасники мають приготуватись до прийняття Святих Дарів – Тіла і Крові Господа і Бога нашого Ісуса Христа, склавши руки на грудях навхрест (права рука зверху), стають побожно перед святою чашею.

Л ю д и: Благословен, хто йде в ім'я Господнє. Бог Господь і явився нам.

Священик разом з усіма причасниками вголос промовляють молитву перед Причастям (цю молитву кожен має знати напам'ять):

Вірую, Господи, і визнаю, що Ти єси воістину Христос, Син Бога Живого, що

прийшов у світ грішників спасти, між якими я перший(-ша). Ще вірую, що це саме є Пречисте Тіло Твоє і це саме є Чесна Кров Твоя. Молюся, отже Тобі: помилуй мене, і прости мені провини мої вільні і невольні, чи то в слові, чи в ділі, свідомі й несвідомі; і сподоби мене не-осудно причаститися Пречистих Твоїх Таїн на відпущення гріхів і на життя вічне. Амінь.

Вечері Твоєї Тайної, Сину Божий, причасником(-ницею) мене сьогодні прийми, бо ворогам Твоїм тайни не розповім і цілування не дам Тобі, як Юда, але, як розбійник, визнаю Тебе: пом'яни мене, Господи, у Царстві Твоїм.

Нехай не на суд і не в осуд буде мені причастя Святих Твоїх Таїн, Господи, а на зцілення душі й тіла.

С в я щ е н и к, причащаючи кожного, промовляє: Причащається раб Божий... *(ім'я)* Чесного, і Пресвятого, і Пречистого Тіла і Крови Господа і Бога Спаса нашого Ісуса Христа на відпущення гріхів своїх і на життя вічне.

У цей час люди співають причасний:
«Тіло Христове прийміть...» (стор. 191).

Священник виголошує: А л и л у я
(тричі).

Люди: Алилуга (тричі).

Перенесення Святих Таїн

Диякон згортає з диска до чаші часточки:

Священник: Омий, Господи, гріхи тих, що тут поминалися, Кров'ю Твоєю Чесною, молитвами святих Твоїх.

Священник виголошує: Спаси, Боже, людей Твоїх і благослови насліддя Твоє.

Люди: Ми бачили Світло Істинне, прийняли Духа Небесного, знайшли віру істинну, Нероздільній Тройці поклоняємось, бо Вона спасла нас.

Священник тричі кадить Чесні Дари:

Священник: Вознесися на небеса, Боже, і по всій землі слава Твоя.

Священник виголошує: Благословен

Бог наш завжди, нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Л ю д и: Амінь. Нехай повні будуть уста наші похвалою Тобі, Господи, щоб ми оспівували славу Твою, бо Ти сподобив єси нас причаститися Святих Твоїх Божественних, Безсмертних і Животворчих Таїн. Збережи нас у Твоїй святині увесь день навчатися правди Твоєї. Алилуя (*тричі*).

Подячна єктенія

Д и а к о н: Станьмо побожно, прийнявши Божественні, Святі, Пречисті, Безсмертні, Небесні і Животворчі Страшні Христові Тайни, достойно подякуємо Господу.

Л ю д и: Господи, помилуй.

Д и а к о н: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Л ю д и: Господи, помилуй.

Д и а к о н: Дня всього звершеного, святого, спокійного і безгрішного виблагавши, самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо Ти єси освячення наше, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Священик: З миром вийдемо.

Люди: З іменем Господнім.

Диякон: Господу помолимося.

Люди: Господи, помилуй.

Заамвонна молитва

Священик: Господи, Ти благословляєш тих, що Тебе благословляють, і освячуєш тих, що на Тебе надію покладають. Спаси людей Твоїх і благослови насліддя Твоє, повноту Церкви Твоїї збережи, освяти тих, що люблять красу дому Твого, прослав їх Божественною Твою силою і не залиши нас, що надіємось на Тебе. Мир світові Твоєму дай, Церквам Твоїм, священикам, Богом береженим Україні нашій, парафіянам святого храму цього і всім людям Твоїм. Бо всяке благодіяння і всякий звершений дар з висо-

ти є, сходячи від Тебе, Отця світла, і Тобі славу, подяку і поклоніння возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь. Нехай буде ім'я Господнє благословенне віднині і довіку *(тричі)*.

С в я щ е н и к: Благословення Господнє на вас, Того благодаттю і чоловіколюбством завжди, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

С в я щ е н и к: Слава Тобі, Христе Боже, надія наша, слава Тобі.

Л ю д и: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй *(тричі)*. Благослови.

С в я щ е н и к: Христос *(у неділю – що воскрес із мертвих)*, є Істинний Бог наш, молитвами Пречистої Своєї Матері, святого отця нашого Іоана, архієпископа Константинопольського, Золотоустого, і святого... *(ім'я святого, що його храм є)*, і святого... *(ім'я святого, що його пам'ять*

у той день), і всіх святих, помилує і спасе нас, бо Він Благий і Чоловіколюбний.

Л ю д и: Амінь.

У традиції Української Церкви є звичай після літургії співати Український Церковний Гімн «Боже Великий, Єдиний...» (стор. 55)

3.2 ЧИН ЗАГАЛЬНОГО МОЛЕБНЯ

Д и а к о н: Благослови, владико.

С в я щ е н и к: Благословен Бог наш завжди, нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Л ю д и: Амінь.

Початкові молитви

Молитва до Святого Духа

Л ю д и: Царю Небесний, Утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, Скарбе добра і життя Подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Милосердний, душі наші.¹¹

¹¹ *У пасхальний час - "Христос воскрес ..." (тричі) (стор. 21). Від Вознесіння до П'ятдесятниці (Трійці) починаємо з Трисвятого "Святий Боже..."*

Ч и т е ц ь: читає початкові молитви від Трисвятого «Святий Боже ...» по «Отче наш...» (стор. 21).

С в я щ е н и к: Бо Твоє є Царство... (стор. 22).

Ч и т е ц ь: Господи, помилуй (12 разів).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Прийдіть, поклонімся Цареві нашому, Богу.

Прийдіть, поклонімся і припадимо до Христа, Царя нашого, Бога.

Прийдіть, поклонімся і припадимо до Самого Христа, Царя і Бога нашого.

Псалом 142

¹Господи, почуй молитву мою, зглянься на моління моє в істині Твоїй, вислухай мене у правді Твоїй. ²І не входи у суд з рабом Твоїм, бо не виправдається перед Тобою ніхто з живих. ³Бо ворог переслідує душу мою, втоптав у землю життя моє, посадив мене в темряву, як

давно померлих. ⁴І впав у мені дух мій, стривожилось у мені серце моє. ⁵Я згадую дні давні, розмірковую про всі діла Твої і в творінні рук Твоїх повчаюся. ⁶До Тебе простягаю руки мої: душа моя, як земля безводна, перед Тобою. ⁷Скоро почуй мене, Господи, згасає дух мій. Не відверни лиця Твого від мене, бо уподібнюся тим, що сходять у могилу. ⁸Дай мені зрання відчувати милість Твою, бо на Тебе уповаю. Вкажи мені, Господи, путь, яким піду, бо до Тебе підношу душу мою. ⁹Визволи мене від ворогів моїх, Господи, до Тебе вдаюся, ¹⁰навчи мене творити волю Твою, бо Ти єси Бог мій. Дух Твій благий наставить мене на землю правди; ¹¹імені Твого ради, Господи, оживи мене правдою Твою. Виведи з печалі душу мою ¹²і милістю Твою знищ ворогів моїх. І вигуби гнобителів душі моєї, бо я раб Твій є.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя, слава Тобі, Боже *(тричі)*.

Велика або мирна єктенія

Д и а к о н: В мирі Господу помоли-
мось.

Л ю д и: Господи, помилуй
(повторюємо за кожним проханням).

За мир з неба і спасіння душ наших Го-
споду помолимось.

За мир усього світу, за добрий стан свя-
тих Божих Церков і за з'єднання всіх Го-
споду помолимось.

За святий храм цей і тих, що з вірою,
побожністю та страхом Божим входять
до нього, Господу помолимось.

За [все]святішого отця нашого (або –
блаженнішого владика нашого) ... (ім'я,
титул глави Помісної Церкви), і [високо]
преосвященнішого владика нашого...
(ім'я, титул єпархіального архієрея), чес-
не пресвітерство, у Христі дияконство,
за весь причет і людей Господові помолі-
мось.

За Богом бережену Україну нашу, за вла-
ду і військо її Господу помолимось.

За місто наше і за всяке місто, село і країну, і за тих, що по вірі живуть у них, Господу помолимося.

За добре поліття, за врожай плодів земних і за часи спокійні Господу помолимося.

За подорожніх, за недужих, знеможених та поневолених і за спасіння їх Господу помолимося.

У разі потреби тут бувають додаткові прохання.

Щоб визволитися нам від усякої скорботи, гніву, небезпеки та недолі, Господу помолимося.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну, Славну Владичицю нашу Богородицю й Приснодіву Марію зо всіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Л ю д и: Тобі, Господи.

С в я щ е н и к в и г о л о ш у є: Бо Тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Бог Господь

Д и а к о н: Бог Господь і з'явився нам; благословен, хто йде в ім'я Господнє.

Л ю д и: Бог Господь і з'явився нам; благословен, хто йде в ім'я Господнє
(повторюємо після кожного стиха).

Прославляйте Господа, бо Він Благий, бо повіки милість Його.

Обступили й оточили мене, я ж іменем Господнім переміг їх.

Не умру, а житиму і повідатиму про діла Господні.

Камінь, що занедбали будівничі, став в основу вугла. Від Господа це сталося і дивне воно в очах наших.

Співаємо ті тропарі, кому відправляється молебень.

Тропарі Спасителеві

До Христа Бога нині щиро звернімося, грішні, і смиренно припадім, у покаянні взиваючи з глибини душі: Владико, поможи нам, змилосердившись над нами, поспіши, бо гинемо від безлічі провин; не відпусти рабів Твоїх ні з чим, бо крім Тебе ми іншого Бога не знаємо *(двічі)*.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Ми, недостойні, не замовкнемо й ніколи не перестанемо оспівувати Божества Твого, Творче наш; бо якби Ти, змилосердившись, не зійшов з небес і задля нас не прийняв тіло, то хто визволив би нас від такої великої небезпеки? Не відступимо від Тебе, Владико. Церкву Твою визволи від усякої недолі і нас помилуй, Єдиний, що в святині перебуваєш.

Тропарі Богородиці

До Богородиці щиро нині звернімося ми, грішні й смиренні, і припадім, у покаянні з глибини душі взиваючи: Владичице, поможи, змилосердившись над нами, по-

спіши, бо гинемо від безлічі провин; не відпусти рабів Твоїх ні з чим, бо Тебе за єдину надію нашу маємо *(двічі)*.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Ми, недостойні, не перестанемо ніколи славити сили Твої, Богородице, бо коли б Ти не обороняла молитвою, то хто визволив би нас від такої великої небезпеки, і хто б нас донині вільними зберіг? Не відступимо, Владичице, від Тебе, бо Ти завжди спасаєш рабів Твоїх від усякого лиха.

Псалом 50

Помилуй мене, Боже... *(стор. 39)*.

Канон

Тут співається канон відповідно до наміру (1-3 пісня канону). Або ж замість канону - приспів.

Приспів канону на молебні до Спасителя:

С в я щ е н и к:

Ісусе, Сину Божий, помилуй нас.

Л ю д и:

Ісусе, Сину Божий, помилуй нас.

Ісусе, Сину Божий, по-

Св я щ е н и к: Ісусе, Сину Божий, по-
милуй нас.

Л ю д и: Ісусе, Сину Божий, по-
милуй нас.

Св я щ е н и к: Ісусе, Сину Божий, по-
милуй нас.

Л ю д и: Ісусе, Сину Божий, по-
милуй нас.

Св я щ е н и к: Слава Отцю, і Сину, і
Святому Духові.

Л ю д и: І нині, і повсякчас, і на
віки віків. Амінь.

Інші приспіви, на молебні

до Богородиці: Пресвятая Богородице,
спаси нас.

до святителя: Святителю отче ... (ім'я),
моли Бога за нас.

до апостола: Святий апостоле ... (ім'я),
моли Бога за нас.

до пророка: Святий пророче ... (ім'я),
моли Бога за нас.

до святого ченця: Преподобний отче ... (ім'я), моли Бога за нас.

до мученика: Святий мучениче ... (ім'я), моли Бога за нас.

до священномученика: Священномучениче ... (ім'я), моли Бога за нас.

Мала ектенія (після 3-ї пісні канону)

Диякон: Ще і ще в спокої Господу помолимося.

Люд: Господи, помилуй.

Диякон: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Люд: Господи, помилуй.

Диякон: Пресвяту, Пречисту, Преблагословенну, Славну Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію зо всіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо.

Люд: Тобі, Господи.

С в я щ е н и к в и г о л о ш у є: Бо Ти єси Бог наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Сідальний

На молебні до Спасителя:

Л ю д и: Визволь з біди рабів Твоїх, Многомилостивий, бо ми щиро до Тебе звертаємось, Милостивого Визволителя, Владики всіх, Господа Ісуса.

Інші сідальні, на молебні

до Богородиці: Спаси від небезпеки рабів Твоїх, Богородице, бо ми всі після Бога вдаємося до Тебе, як до непорушної стіни й заступниці.

Зглянься милосердно, всхвальна Богородице, на тяжкі рани тіла мого і зціли страждання душі моєї.

до святого: Моли Бога за нас, ... (ім'я), бо

ми щиро до тебе звертаємось, скорого помічника й молитвеника за душі наші.

Далі співаємо 4-6 пісні канону, чи лише приспіви в такому ж порядку, як на стор. 209.

Мала єктенія (після 6-ї пісні канону)

Ще і ще в спокої Господу помолимося...
(стор. 232).

С в я щ е н и к в и г о л о ш у є: Бо Ти є Цар миру і Спас душ наших, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Кондак

Заступнице християн усердная,
молитвинице до Творця надійная, не погордуй молитвами грішників, але прийди швидше, як Благая, на поміч нам, що з вірою взиваємо до Тебе: поспіши на молитву й скоро прийди на благання, бо Ти заступаєшся завжди за тих, що шанують Тебе, Богородице.

За бажанням, тут може читатися акафіст. Далі – читання Євангелія.

Прокимен

На молебні до Спасителя:

Дай нам поміч в утиску, марне спасіння людське.

Стих: **З** Богом ми покажемо силу, і Він знищить гнобителів наших.

Інші прокимни, на молебні

до Богородиці: Пом'яну ім'я Твоє у всякому роді й роді.

Стих: Слухай, дочко, і споглянь, і прихили вухо твоє.

ангелам: Ти твориш духів ангелами Своїми, і слугами – вогненне полум'я.

Стих: Благослови, душе моя, Господа. Господи Боже мій, Ти дивно великий.

пророкам: Ти ієрей повік за чином Мелхиседековим.

Стих: Сказав Господь Господеві моему: сиди праворуч Мене, доки не покладу ворогів Твоїх підніжжям ніг Твоїх.

апостолам: По всій землі розійшлося віщування їх, і в кінці вселенної слова їх.

Стих: Небеса повідають славу Божу, про творіння рук Його промовляє небозвід.

святителям: Уста мої промовлятимуть премудрість, і повчання серця мого – розум.

Стих: Слухайте це всі народи, почуйте всі, хто живе по всьому світі.

преподобним: Чесна перед Господом смерть преподобних Його. **Стих:** Чим відплачу Господеві за все, що Він дав мені?

мученикам: Звеселиться праведник у Господі і уповає на Нього. **Стих:** Вислухай, Боже, молитву мою, коли я молюся до Тебе.

сповідникам: Звеличаться праведні у славі і зрадіють в оселях своїх.

Стих: Заспівайте Господеві пісню нову, хвала Його в Церкві преподобних.

мученицям і преподобним жонам: Дивний Бог у святих Своїх, Бог Ізраїлів.

Стих: В церквах благословіть Бога Господа всі покоління Ізраїля.

Читання Євангелія

Диякон: Господу помолимося.

Люди: Господи, помилуй.

Священник виголошує: Бо Ти Святий єси, Боже наш, і в святих перебуваєш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Диякон: Все, що дише, нехай хвалить Господа.

Люди: Все, що дише, нехай хвалить Господа.

Диякон (стих): Хваліть Бога у святих Його, хваліть Його у твердині сили Його.

Люди: Все, що дише, нехай хвалить Господа.

Диякон: Все, що дише.

Люди: Нехай хвалить Господа.

Диякон: І щоб сподобитися нам вислухати святого Євангелія, Господа Бога молімо.

Л ю д и: Господи, помилуй
(тричі).

Д и а к о н: Премудрість! Станьмо
побожно, вислухаймо святе Євангеліє!

С в я щ е н и к: Мир усім!

Л ю д и: І духові твоєму.

С в я щ е н и к: Від (ім'я євангелиста)
святого Євангелія читання.

Л ю д и: Слава Тобі, Господи,
слава Тобі.

Д и а к о н: Будьмо уважні.

С в я щ е н и к: читає Євангеліє.

Євангельські читання:

Спасителеві: Мт. 7, 7-11.

Богородиці: Лк. 1, 39-48.

Святителю: Ін. 10, 1-10.

Мученикам: Лк. 12, 3-12.

Пророкам: Мт. 23, 29-39.

Апостолам: Мт. 9, 36; 10, 1-8.

Преподобним: Мт. 11, 20-30.

Л ю д и: Слава Тобі, Господи,
слава Тобі.

*Далі співаємо 7-9 пісні канону чи лише
приспіву в такому ж порядку, як на стор.
209.*

Після канону:

Л ю д и: Слава Отцю, і Сину, і
Святому Духові.

Отче, Слово й Душе, Тройце Свята, очи-
сти безліч гріхів наших.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Молитвами Богородиці, Милостивий,
очисти безліч гріхів наших.

Помилуй мене, Боже, з великої ласки
Твоєї, і з великого милосердя Твого про-
сти провини мої.

Стихира: Не доручай мене людському
заступництву, Пресвятая Владичице, але
прийми благання раба Твого: бо печаль
огорнула мене і стріл демонових терпіти
не можу, покрову не маю, ніде сховатися
окаянному, завжди переможений і утіхи
не маю, крім Тебе, Владичице світу, надіє

і заступнице вірних, не погордуй моліннями моїми і корисне вчини мені.

Достойно є, і це є істина, славити Тебе, Богородицю, завжди славну і пренепорочну і Матір Бога нашого. Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без істління Бога Слово породила, сущу Богородицю, Тебе величаємо.

Тропарі

Якщо правиться молебень до Пресвятої Богородиці, то співають ще ці тропарі:

Вищу небес і чистішу сонячного світла, визволительницю нашу від прокляття, Владичицю світу в піснях величаємо.

Від безлічі гріхів моїх знемагає тіло, знемагає й душа моя: до Тебе звертаюся, Благодатна, надіє зневірених. Ти мені поможи.

Владичице й Мати Визволителя, прийми благання недостойних рабів Твоїх, щоб примирити нас з Народженим від Тебе. О, Владичице світу, будь нам заступницею.

Співаємо щиро нині пісню Тобі, Всехвальна Богородице, радісно, із Предтечею і всіма святими: моли, Богородице, помилувати нас.

Усі воїнства ангелів, Предтече Господній, дванадцять апостолів і всі святі з Богородицею, піднесіть молитву, щоб спасти нас.

І далі Потрійна ектенія.

Якщо ж правиться молебень Спасителів чи святому, то Потрійна ектенія відразу після «Достойно є...».

Потрійна ектенія

Д и я к о н: Помилуй нас, Боже, з великої милости Твоєї, молимося Тобі, вислухай і помилуй.

Л ю д и: Господи, помилуй
(тричі) повторюємо за кожним проханням.

Д и я к о н: Ще молимося за [все] святішого отця нашого *(або – блаженнішого владика нашого)* ... *(ім'я, титул глави Помісної Церкви)*, і [високо]преосвященнішого владика нашого... *(ім'я, титул єпархіального архієрея)*, за братів

наших священиків, священномонахів і за все у Христі братство наше.

Ще молимося за Богом бережену Україну нашу, за владу і військо її, щоб ми тихе і мирне життя прожили у всякому благочесті і чистоті.

У разі потреби тут бувають додаткові прохання.

Ще молимося за милість, життя, мир, здоров'я, спасіння, Боже завітання, прощення і відпущення гріхів рабів Божих ... *(поминає імена за здоров'я)*, і всіх па-рафіян святого храму цього.

С в я щ е н и к: Бо Ти Милостивий і Чоловіколюбний Бог єси, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Л ю д и: Амінь.

Потім читається молитва до Спасителя, Богородиці або святителя, кому від-правляється молебень.

Молитва до Пресвятої Богородиці

Якщо молебень до Богородиці.

Диякон: Ще і ще, схиливши коліна, до Пресвятої Владичиці Діви Богородиці помолімось.

Люди: Пресвятая Богородице, спаси нас.

Священик: О, Пресвятая Владичице, Богородице! Ти вища за всіх ангелів і архангелів, і за все творіння чесніша. Ти помічниця покритих, зневірених надія, убогих заступниця, засмучених утіха, зголоднілих годувальниця, нагих одіяння, недужих зцілення, грішних спасіння, усіх християн поміч і захист. О, Всемиловита Владичице, Діво Богородице, милістю Твоєю спаси і помилуй і ризою Твоєю чесною захисти всіх християн православних. І ублажай, Пречиста Владичице, Христа Бога нашого, що від Тебе без сімені тіло прийняв, щоб зміцнив Він нас силою Своєю з неба на невидимих і невидимих ворогів наших. О, Всемиловита Владичице, Богородице! Піднеси нас із безодні гріховної і визволи від го-

лоду, мору, землетрусу і повені, вогню і
меча, від нападу ворожого та міжусобиці,
від наглої смерті, від повітря згубного і
від пошесті смертоносної та від усякого
лиха. Подай, Пречиста Владичице, мир і
здоров'я рабам Твоїм ... *(імена)*, усім пра-
вославним християнам, просвіти їм на
спасіння розум та очі сердечні, сподоби
нас, грішних рабів Твоїх, Царства Сина
Твого, Христа Бога нашого. Бо держава
Його благословенна і препрославлена з
Безпочатковим Його Отцем, і Пресвятим,
і Благим, і Животворчим Його Духом
нині і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Малий відпуст

Диякон: Премудрість.

Священник: Пресвятая Богороди-
це, спаси нас.

Люди: Чеснішу від херувимів
і незрівнянно славнішу від серафимів,
що без істління Бога Слово породила,
сущу Богородицю, Тебе величаємо.

Священник: Слава Тобі, Христе

Боже, надія наша, слава Тобі.

Л ю д и: Слава Отцю, і Сину,
і Святому Духові нині, і повсякчас, і на
віки віків. Амінь.

Господи, помилуй (*тричі*). Благослови.

С в я щ е н и к: Христос, що воскрес
із мертвих, Істинний Бог наш, молитва-
ми Пречистої Своєї Матері і всіх святих,
помилує й спасе нас, бо Він Благий і Чо-
ловіколюбний.

Л ю д и: Амінь.

3.3 ЛІТІЯ ЗА В БОЗІ СПОЧИЛИХ

*Літія за в Бозі спочилих буває: а) перед
відправкою тіл загиблих воїнів з місця бо-
йових дій; б) в поминальні дні над могила-
ми загиблих чи в храмі (польовій каплиці).*

*Священик в єпитрахилі бере кадилицю
і, покадивши, промовляє:*

С в я щ е н и к: Благословен Бог наш
завжди, нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Л ю д и: Амінь.

Початкові молитви

Ч и т е ц ь: читає початкові молитви від Трисвятого «Святий Боже...» по «Отче наш...» (стор. 21)

С в я щ е н и к: Бо Твоє є Царство...
стор. 22.

Л ю д и: Амінь.

Заупокійні тропарі

З духами спочилих праведників, душі(-шу) рабів(-ба, -би) Твоїх(-го, -єї), Спасе, упокой і прийми їх (його, її) до блаженного життя біля Тебе, Чоловіколюбче.

В оселях Твоїх, Господи, де всі святі Твої спочивають, упокой і душі(-шу) рабів(-ба, -би) Твоїх(-го, -єї), бо Ти один є Чоловіколюбець.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу.

Ти єси Бог, що до пекла зійшов і розбив кайдани закованих, Сам і душі(-шу) рабів(-ба, -би) Твоїх(-го, -єї) упокой.

І нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Єдина чиста і непорочна Діво, що Бога

без сімені породила, молися за спасіння душ(-ші) їх(його, її).

Заупокійна єктенія

Диякон: Помилуй нас, Боже, з великої милости Твоєї, молимося Тобі, вислухай і помилуй.

Люди: Господи, помилуй
(тричі) повторюємо за кожним проханням.

Ще молимося за упокоєння душ спочилих рабів Божих... *(імена)*, і за відпущення їм усякої провини вільної і невольної.

Щоб Господь оселив душі їх там, де праведні спочивають.

Милости Божої, Царства Небесного і відпущення гріхів їх у Христа, Безсмертного Царя і Бога нашого, просимо.

Люди: Подай, Господи.

Диякон: Господу помолимося.

Люди: Господи, помилуй.

Священик: Боже духів і всього тілесного, Ти смерть подолав і диявола знищив, і життя світові Твоєму подав. Сам, Господи, упокой душу спочилих ра-

бів Твоїх ... *(імена)* у місці світлім, у місці квітучім, у місці спокою, де нема ні недуги, ні скорботи, ні зітхання. Всякий гріх, що вчинили вони, словом, чи ділом, чи думкою, як Благий і Чоловіколюбний Бог, прости, бо нема людини, що жила б і не згрішила. Правда Твоя – правда вічна, і слово Твоє – істина.

Священник виголошує: Бо Ти єси воскресіння, життя і упокоєння спочилих рабів Твоїх ... *(імена)*, Христе Боже наш, і Тобі славу возсилаємо з Безпочатковим Твоїм Отцем і Пресвятим і Благим і Животворчим Твоїм Духом, нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Малий відпуст

Диякон: Премудрість.

Священник: Пресвятая Богородице, спаси нас.

Люди: Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без істління Бога Слово породила, сущу Богородицю, Тебе величаємо.

Священик: Слава Тобі, Христе Боже, надія наша, слава Тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Господи, помилуй (*тричі*). Благослови.

Священик: Христос, що воскрес із мертвих, Істинний Бог наш, молитвами Пречистої Своєї Матері, святих славних і всехвальних апостолів, преподобних і богоносних отців наших і всіх святих, душі(-шу) спочилих(-лого, -лої) рабів(-ба, -би) Своїх(-го, -єї) ... (*імена*) в оселях святих учинить, на лоні Авраама упокоїть, до праведних приєднає і нас помилує, бо Він Благий і Чоловіколюбчець.

Люди: Амінь.

Священик: У блаженнім успінні вічний спокій подай, Господи, спочилим(-лому, -лій) рабам(-бу, -бі) Твоїм(-єму, -їй) ... (*імена*) і сотвори їм(йому, їй) вічну пам'ять.

Люди: Вічна пам'ять
(*тричі*).

КАТЕХИЗИС

IV. КАТЕХИЗИС

(основні принципи православної віри)

4.1 ЗАПОВІДІ БОЖІ ТА ПОБОЖНІ НАВЧАННЯ

1. ВІРА

Символ православної віри

Це короткий і точний виклад 12-ти основних істин (догматів) християнської віри, складений і затверджений на 1-му (325 р.) та 2-му (381 р.) Вселенських Соборах.

Хто ці істини не приймає, той не може бути православним християнином.

1. Вірую в Єдиного Бога Отця, Вседержителя, Творця неба і землі, всього видимого і невидимого.
2. І в Єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, Єдинородного, від Отця рожденного перше всіх віків.
3. Світло від Світла, Бога Істинного від Бога Істинного, рожденного, несотво-

ренного, єдиносущного з Отцем, через Якого все сталося.

4. Він для нас, людей, і для нашого спасіння з небес зійшов, і тіло прийняв від Духа Святого і Марії Діви, і стався людиною.

5. І розп'ятий був за нас при Понтії Пилаті, і страждав, і був похований.

6. І воскрес на третій день, як було написано.

7. І вознісся на небо і сидить праворуч Отця.

8. І знову прийде у славі судити живих і мертвих, і Царству Його не буде кінця.

9. І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, що з Отцем і Сином рівнопоклоняємий і рівнославлений, що говорив через пророків.

10. В Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву.

11. Визнаю одне хрещення на відпущення гріхів.

12. Чекаю воскресіння мертвих і життя будочого віку.

Пояснення до Символу віри святителя Іларіона, митрополита Київського

Вірую в Єдиного Бога, Який славиться в Тройці: в Отця ненародженого, безпочаткового, безконечного; в Сина народженого, теж безпочаткового і безконечного; в Духа Святого, Який виходить із Отця і являється в Сині, теж безпочаткового і рівного Отцю і Сину; в Тройцю Єдиносущну, але роздільну лицями, Тройцю іменами, але Єдиного Бога. Не зливаю розділення, ані єдності не розділяю, бо єднаються Вони несумісно і розділяються нероздільно. Отець тому так називається, що ненароджений; Син - що народжений; Дух же Святий — що виходить, не одходячи. Не буває ані Отець Сином, ані Син Отцем, ані Дух Святий — Кожному своє, несумісно суще, крім Божества. Бо єдине Божество в Тройці, єдине владцтво Його, єдине Царство Його; спільно Трисвяте Воно для херувимів, спільний поклін Йому од ангелів і людей, єдина Йому слава і дяка од всього світу.

Того Єдиного Бога відаю і в Того вірую. В Його ж ім'я і охрестився, в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. І що прийняв од писань святих отців, того й навчився. І вірую, і визнаю, що Син, благоволінням Отця і Святого Духа хотінням, зійшов на землю спасти рід людський, від небес і Отця не одлучився, і Святого Духа отіненням вселився в утробу Діви Марії, і зачався, як Сам тільки знає, і народився без сімені чоловічого, Матір Дівою зберігши, як і годиться Богу, — і при народженні, і перед народженням, і по народженні, синівства не одкинувши.

Визнаю, що на небесах Він був без Матері, а на землі без Отця, вигодувався як людина і виховувався, і був людиною істинною, не приви́дом, а істинно в нашій плоті, сповна Бог і сповна людина, у двох ествах і хотінні волі. Од того, що було, не одступився, а те, чого не було, взяв на Себе, і постраждав плоттю як людина заради мене, і, без страсті перебувши, вмер, безсмертний, аби мене, мертвого, ожити; зійшов у пекло, аби прадіда мого Адама визволити і обо-

жити, а диявола зв'язати, постав як Бог, вийшов з-між мертвих як переможець, Христос, Цар мій, триденно, і, з'явившись багато разів ученикам Своїм, зійшов на небеса до Отця, од Якого невідлучним був, і сів праворуч од Нього. Сподіваюся, що Він знову прийде з небес, але не таємно, як раніше, а в славі Отчій, з небесними воїнами. І мертві на голос ангельський зустрічати Його вийдуть. І буде Він судити живих і мертвих і віддавати кожному за ділами його.

Вірую ж і в сім Соборів православних святих отців. Того, кого вони одкинули, і я одмітаю; того, кого вони проклинали, і я проклинаю, а що на письмі вони передали нам, те я приймаю. Святу ж і Преславну Діву Марію Богородицею нарікаю, шаную і з вірою поклоняюся їй, і на святій іконі її Господа мого Немовлям на лоні її бачу і веселюся; розп'ятого Його бачу і радуюся; на воскреслого Його, і як восходить на небеса, дивлячись, здіймаю руки і поклоняюся Йому. Також і угодників Його святих ікони бачачи, славлю Того, Хто спас їх, мощі їхні з любов'ю і вірою

цілую, і чудеса їхні проповідую, і зцілення од них приймаю.

До Кафолічної й Апостольської Церкви прилучаюсь, з вірою входжу, з вірою молюся, з вірою виходжу.

Так, вірую! І не посоромлюся, і перед народами визнаю, і заради визнання душу свою покладу!

Слава ж Богу за все — Він дбає про мене понад силу мою! І моліться за мене, чесні вчителі і владики Руської землі. Амінь.

Істини віри

Бог є Єдиний, що все створив, всім керує, про все піклується і все тримає в правиці Своїй.

Бог є в трьох особах: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий. Всі три Особи є в Святій Тройці Єдині.

Син Божий, Ісус Христос, родився від Пренепорочної і Пречистої Діви Марії, від Неї прийняв людське тіло і став чоловіком. Страждав і помер на хресті за нас і за наші гріхи, був похований у гробі і воскрес на третій день, а після сорока днів

вознісся на небо.

Дух Святий, що походить від Отця, зійшов на апостолів і животворить Святу Христову Церкву.

Для осягнення спасіння потрібні: благодать Божа, віра і добрі діла.

Після смерті душі людські перебувають в оселях святих, уготованих від віків Отцем Небесним, або в місці, приготованому дияволу і слугам його.

Церква, яку заснував Ісус Христос на землі і що Він керує нею, як її Глава, дією благодаті Духа Святого через єпископів і священиків, є Єдина, Свята, Соборна і Апостольська.

Українська православна Церква, як і всі помісні православні Церкви, є Єдина Свята Соборна Апостольська Церква.

Сім дарів Духа Святого

1. Мудрість	5. Знання
2. Розум	6. Побожність
3. Рада	7. Страх Божий
4. Мужність	

Плоди дарів Святого Духа

1. Любов	6. Милосердя
2. Радість	7. Віра
3. Спокій	8. Покірливість
4. Довготерпіння	9. Стриманість
5. Добротливість	

Сім святих таїнств

1. Хрещення	5. Шлюб
2. Миропомазання	6. Священство
3. Сповідь	7. Єлеосвячення
4. Причастя	

Чотири речі, про які треба завжди пам'ятати

1. Смерть
2. Суд Божий
3. Вічне блаженство
4. Або вічні муки

2. НАДІЯ

Молитва Господня

(Мт. 6, 9-13)

⁹Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє; ¹⁰нехай прийде Царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. ¹¹Хліб наш насущний дай нам сьогодні; ¹²і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; ¹³і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є Царство, і сила, і слава навіки. Амінь.

Заповіді блаженства

(Мт. 5, 3-12)

³Блаженні убогі духом, бо їх є Царство Небесне. ⁴Блаженні ті, що плачуть, бо вони втішаться. ⁵Блаженні лагідні, бо вони успадкують землю. ⁶Блаженні голодні і спраглі правди, бо вони наситяться. ⁷Блаженні милостиві, бо вони помилувані будуть. ⁸Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать. ⁹Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться. ¹⁰Блаженні гнані за правду, бо їх

є Царство Небесне. ¹¹Блаженні ви, коли ганьбитимуть вас і гнатимуть, і зводитимуть на вас усяке лихослів'я та наклепи - Мене ради. ¹²Радійте і веселіться, бо велика нагорода вам на небесах. Так гнали і пророків, які були до вас.

Сім діл тілесного милосердя

1. Голодного нагодуй
2. Спраглого напої
3. Нагого зодягни
4. Ув'язненого відвідай
5. Недужого відвідай
6. Подорожнього прийми в дім
7. Померлого поховай

Сім діл духовного милосердя

1. Грішника напоум
2. Нерозумного навчи і допоможи пізнати правду
3. Тому, хто сумнівається, дай добру раду
4. За живих і померлих помолися
5. Засмученого втіш

6. Особисту кривду терпеливо знось

7. Заподіяну кривду щиросердно прости

3. ЛЮБОВ

Чесноти християнські

1. Віра

2. Надія

3. Любов

4. Мудрість

5. Справедливість

6. Терпіння

7. Стриманість

Головні гріхи і протилежні їм чесноти

1. Гординя

2. Скнарість,
жадібність

3. Перелюб, блуд
(нечистота тілес-
на та духовна)

4. Заздрість

5. Нестрима-
ність, об'їдання,
пияцтво

6. Гнів, дратівли-
вість

7. Лінощі

1. Скромність, сми-
ренність

2. Щедрість

3. Вірність, цнот-
ливість (чистота
тілесна та духовна)

4. Доброзичливість

5. Стриманість,
поміркованість,
тверезість

6. Лагідність, до-
брота

7. Працелюбність

Гріхи проти Святого Духа

1. Нерозкаяність у гріхах аж до смерти.
2. Свідоме протистояння Богові.

Десять заповідей Божих

(Вих. 20, 1-17)

1. **Я** є Господь Бог твій. Нехай не буде в тебе інших богів, крім Мене!
2. **Не** роби собі ідола і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі внизу, і що в воді та під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм.
3. **Не** згадуй імені Господа Бога твого марно.
4. **Шість** днів працєю і роби всю працю свою, а день сьомий - для Господа, Бога твого.
5. **Шануй** свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, які Господь, Бог твій, дає тобі.
6. **Не** вбивай.
7. **Не** чини перелюбу.
8. **Не** кради.

9. **Не** свідчи неправдиво проти свого ближнього.

10. **Не** жадай дому ближнього свого, не жадай жони його, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є у ближнього твого.

Дві найбільші заповіді

(Мт. 22, 36-40)

1. Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю.

2. Люби ближнього твого, як себе самого.

Церковні заповіді

1. Установлені свята святкуй.

2. **В** неділю та свята на службі Божій обов'язково бувай.

3. Установлених постів дотримуйся.

4. Сповідайся та причащайся святих і Божественних Таїн Христових.

5. Розваги з музикою і весілля в заборонені дні і в дні посту не справляй.

4.2 ПОВЧАННЯ ПРО МОЛИТВУ

Що треба робити під час молитви

1. Постійно нагадувати собі, що ти стоїш перед Вседержителем і благаєш Його простити безліч твоїх гріхів, за які, можливо, доведеться дати відповідь вже сьогодні – адже нам не відомий кінець нашого життя.

Св. Єфрем Сирін говорить: «Підлягаючи відповідальності за стільки поганих вчинків, коли й на молитві стою, боюся, щоб не зійшов з неба вогонь і не знищив мене. Але не впадаю у відчай, уповаючи на милість Божу», - ось зразок угодної Богу молитви.

2. Стояти рівно, не розслаблювати своє тіло, не спиратися, відганяти дрімоту. Хреститися й чинити поклони акуратно, уникаючи недбалости й автоматичності.

3. Не звертати увагу на різні тілесні й господарські проблеми, які майже завжди можна вирішити і після молитви.

4. Відкидати всякі земні думки, які відво-

лікають нас від молитви. Якщо ж від немочі тебе все ж захопить щось земне, то, схаменувшись, проси у Бога прощення за те, що ти, залишивши бесіду з Ним, став розмовляти з нечистими духами, які не хочуть, щоб ти молився щиро.

5. Всіляко уникати почуттів самозадоволення, радісного захоплення, мрійливості, а також зовсім не звертати уваги на будь-які видіння, навіть якщо здається, що з'являється Сам Христос. Це – бісівські спокуси, і сприяння їм призводить до тяжкої душевної хвороби.

6. Якщо душа забажає молитися своїми словами, відклади молитовник і молися без нього.

7. Просити Господа, щоб Він Сам навчив і врозумив нас, як треба Йому молитися.

Що перешкоджає молитві

1. Надмірність у їжі, питті та сні.

2. Марні розмови і сміх, а також пристрасть до розваг, зокрема телебачення, музики, світської літератури та ін. Все це, сприйняте у великій кількості, спу-

стошує душу, робить її байдужою і нечутливою до духовних цінностей.

3. Злопам'ятність і гнівливість.

4. Захоплення роботою, господарством та іншими турботами. Думки про них займають людину цілий день, у тому числі й ті декілька хвилин, які вона віддає для молитви.

5. Поблажливе ставлення до тілесної похоті.

6. Взагалі всякі малі і великі гріхи, особливо якщо вони не загладжені щирим покаянням. Всі вони віддаляють нас від Бога і дають владу над нами демонам.

Що сприяє молитві

1. Читання Біблії (кожного дня) і творів св. отців, у яких говориться про те, яким має бути життя християнина.

2. Життя за заповідями Божими. Адже для того, щоб Він вислухав нас, нам треба самим слухати Його.

3. Роздуми наприкінці кожного дня – чим сьогодні прогнівив Бога і яку зробив кривду ближньому.

4. Чиста сповідь і причастя Св. Таїн.

5. Піст.

6. Діла милосердя до ближніх, які роблять Бога милосердним до нас.

7. Постійна і безкомпромісна боротьба з пристрастями, тобто з гріховними схильностями душі. Св. отці налічують 8 головних пристрастей: любов до їжі; тілесна похоть; любов до грошей і матеріальних благ; гнів; печаль, викликана життєвими проблемами; духовна розчарованість і недбалість; любов до людської слави; гордість.

Про те, як треба хреститись

1. Хрестимось правою рукою. Для цього три пальці з'єднуємо разом, а два (безіменний та мізинець) притискаємо до долоні. Трьома з'єднаними пальцями торкаємося чола, живота, правого і лівого плеча, зображаючи на собі хрест, і, опустивши руку, кланяємось.

2. З'єднання трьох пальців символізує нашу віру в Святу Трійцю: Бога Отця, Бога Сина та Бога Духа Святого. Два при-

тиснуті пальці символізують віру в Сина Божого Ісуса Христа: що Він має два єства – є Бог і людина, і для нашого спасіння зійшов з неба на землю.

3. Під час хрещення руку покладаємо на чоло, щоб освятити наш розум і наші думки; на живіт – щоб освятити наші внутрішні почуття; на плечі – щоб освятити сили нашого тіла і щоб благословення Боже було на наших вчинках.

4. Хреститись треба зі словами: «В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа», або «Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові...».

5. Хреститись треба побожно, без поспіху. Не можна хреститись без потреби і поспішно.

4.3 Церковні свята та пости

Церковні свята

н.ст./ст.ст.

Не раніше Світле Христове Воскресіння (Пасха Господ-
04.04./22.03. ня, Великдень) – *найголовніше свято року.*

і не пізніше
08.05./25.04.

Дванадесяті свята

(дванадцять найбільших свят року)

н.ст./ст.ст.

За тиждень до Вхід Господній в Єрусалим (Вербна неділя)
Пасхи

<i>На 40-й день після Пасхи</i>	Вознесіння Господнє
<i>На 50-й день після Пасхи</i>	День Святої Трійці, або П'ятидесятниця. Зішестя Святого Духа на апостолів
<i>07.01./25.12.</i>	Різдво Христове
<i>19.01./06.01.</i>	Хрещення Господнє. Богоявлення
<i>15.02./02.02.</i>	Стрітення Господнє
<i>07.04./25.03.</i>	Благовіщення Пресвятої Богородиці
<i>19.08./06.08.</i>	Преображення Господнє
<i>28.08./15.08.</i>	Успіння Пресвятої Богородиці
<i>21.09./08.09.</i>	Різдво Пресвятої Богородиці
<i>27.09./14.09.</i>	Воздвиження Хреста Господнього
<i>04.12./21.11.</i>	Введення в храм Пресвятої Діви Марії

Великі свята

н.ст./ст.ст.

14.01./01.01. Обрізання Господнє; свт. Василія Великого, архієп. Кесарії Каппадокійської (*379 p.*); свт. Петра Могили, митрополита Київського і Галицького та всієї Руси (*1647 p.*)

07.07./24.06. Різдво Іоанна Предтечі

12.07./29.06. Святих першOVERХОВНИХ апостолів Петра і Павла

11.09./29.08. Усікновення голови Іоанна Предтечі

14.10./01.10. Покров Пресвятої Богородиці

Свята найбільш шановані в Українській Православній Церкві

Н.ст./ст.ст.	
12.02./30.01.	Трьох святих: Василя Великого, Іоана Золотоустого та Григорія Боголова
07.05./23.04.	Святого великомученика Юрія (Георгія) Переможця
28.07./15.07.	Святого рівноапостольного князя Володи-мира
14.08./01.08.	Перенесення Чесного Древа Хреста Господ-нього; хрещення Руси-України; семи мчч. Маккавеїв, матері їхньої Соломонії та учи-теля Єлеазара

11.09./29.08. Усікновення голови Іоанна Предтечі
08.11./26.10. Святого великомученика Дмитра Солунського

Пости Багатоденні пости

Н.ст./ст.ст.

За 7 тижнів до Пасхи Великий піст, або Чотиридесятниця
(6 тижнів посту і Страсний тиждень)

28.11./15.11. Різдвяний піст (Пилипівка)

Через 7 дн. після П'яти-десятниці до 12.07./29.06.

Петрів піст (Петрівка)

14.08./01.08.

Успенський піст (Спасівка)

Одноденні пости

н.ст./ст.ст.

27.09./14.09.

Воздвиження Хреста Господнього

19.01./06.01.

Йорданський Святвечір

11.09./29.08.

Усікновення голови Іоанна Предтечі

Щотижня

Середа і п'ятниця *(впродовж усього року, за винятком загальниць і Різдва свят)*

Загальниці

(період, коли немає посту в ср. і пт.)

Різдвяний період (святки) – з 07.01./25.12. по 17.01./04.01.

Неділя митаря і фарисея – тиждень після неділі митаря і фарисея (за три тижні до Великого посту).

Сиропусна неділя (масляниця) – тиждень перед Великим постом.

Пасхальна (Світла) – тиждень після Пасхи.

Троїцька – тиждень після П'ятидесятниці.

4.4 НАСТАНОВИ ТА ПОРАДИ ВОЇНАМ

Як християнину поєднати обов'язок захищати свою Батьківщину з заповіддю любити своїх ворогів?

Молімося за напоумлення людей, які розпочали війну проти України, за всіх, хто хоче цієї трагедії і хто прийшов до

нас зі зброєю. Маємо молитися за їх покаяння і навернення до Бога-Любові. А якщо таке покаяння і навернення не відбудеться, то просити, щоб Господь поклав край їхньому беззаконню і захистив людей від небезпеки. Така молитва потрібна і для нас і для них, бо якщо буде вислухана, дасть можливість всім спасатися у Господі й не озвіріти. Ми не повинні плекати у собі ненависті до ворогів, проте, поклавшись на волю Божу, можемо молитися, працювати, чинити милостиню і, якщо потрібно, на полі битви захистити Христову віру, свої родини, свою Україну.

Всяка оборонна війна на своїй території є справедливою, а вбивства загарбників у чесному бою – вимушеним і за цих складних та трагічних обставин – припустимим.

Не даваймо духу помсти оселитися в наших серцях. Для українського воїна-християнина згвалтування, мародерство, приниження гідності людини (мирної, воїна-ворога, полоненого) є неприпустимими.

З повагою ставмося до смерті кожного. За можливості віддаваймо тіла всіх загиблих землі.

Пам'ятаймо, що Бог вислуховує молитви праведних людей. Потрібно каятися і нам. Можливо, Господь дає Україні ці випробовування, щоб ми задумалися над гріхами. Серед наших найбільших гріхів – відпадання від Христової віри, а відтак, захланне накопичення або бажання накопичення матеріальних благ і злодійство, святотатство, яке проявляється у блудному житті, через що розпадаються сім'ї, поширюються хвороби, вбиваються абортами мільйони наших дітей. Ми – народ пияків. Самі п'ємо, а якщо не п'ємо, то споюємо інших. Багато хто з нас займається окультизмом у різних формах. Часто ми лихословимо, а значить, проклинаємо. Багато священиків та єпископів грішать через торгівлю таїнствами і байдужість. Не було в наших школах віри, у політиці – чесності, в армії – патріотизму, на державі – благословення Божого. Маємо покаятися, щоб Господь Бог вислухав нас, відвів біду і дав благословення.

Що неможливо людині, те можливо для Бога. Щира і гаряча молитва є набагато сильнішою за політику, дипломатію чи армію, бо допомагає людям спілкуватися з Творцем, який, за своєю милістю, може зробити чудо. Бог допомагає змінювати наше серце і розум на краще. Будемо змінюватися за євангельським духом – буде справедлива політика, будуть мовчати гармати.

Піст і молитва творять чудеса. У дні війни за волю України посилюймо говіння та молитву за мир і збереження Української держави. Причому просімо Бога не тільки за недоторканість кордонів, але й за те, щоб наш народ не відвернувся від православної віри і щоб при владі були справді віруючі люди та українські патріоти. Такі чесні та жертвовні люди, як показав час, у нас є. От тільки чи допустять їх до влади і чи будуть вони керувати без натиску і впливу світових безбожників, залишається питанням відкритим. Щоб закрити це питання, треба знати, що кожен з нас покликаний бути воїном Христовим.

Чим для нас, християн, є сповідь і причастя

Треба пам'ятати християнам про важливість причастя Тіла і Крові Господніх під виглядом хліба і вина на кожній Літургії (перекладається з грецької як спільне служіння всіх присутніх у храмі християн).

Літургія – це продовження Таємної Вечері, на ній відбувається таїнство безкровної жертви Євхаристії (з грецької – подяка Богові за все, що він зробив для нас) *(докладніше про це на стор. 187)*.

Незмірним є значення Таїнства Євхаристії, досягнути яке нашим розумом неможливо. Воно єднає нас з Богом, а через Бога один з одним у Церкву, яка є зібранням віруючих людей. Причастя запалює в нас Христову любов, підносить до Бога серце, зароджує в ньому чесноти, стримує напади на нас темних сил, дарує стійкість проти спокус, оживляє душу й тіло, зцілює їх, дає їм силу, зрощує чесноти — відновлює в нас ту чистоту душі, яка була у первородного Адама до гріхопадіння.

Друкуючи ці матеріали, ми хочемо, по-перше, нагадати собі про те, що треба підходити достойно до причастя, щоб воно не стало нам в суд і в осуд, і по-друге, вкотре хочемо нагадати про одну з найбільших проблем нашої Церкви – занепад євхаристичної свідомості у більшості її членів, як духовенства, так і вірних.

Проявляється це в тому, що парафіяни причащаються лише декілька разів на рік, а про зміст Євхаристії та її місце в Літургії духовенство людям не розповідає. От і виходить так, що у Великий піст храми переповнені сповідниками і причасниками, але значна частина цих людей до кінця не усвідомлює змісту Таїнства.

Причина цього – занепад євхаристичної свідомості, яка залежить від інтенсивності і правильності внутрішньої праці в боротьбі з пристрастями. Якщо це внутрішнє духовне життя слабшає, людина перестає відчувати необхідність частої участі у Таїнстві Євхаристії. Якщо не дотримано норму церковного життя – ча-

сте причастя і повну молитовну участь християнина у Літургії – то послаблення євхаристичної свідомості зміщує Євхаристію з центру духовного життя на периферію, а до центру духовного життя з периферії приходять такі речі, як, наприклад, церковно-політична боротьба «канонічних» і «неканонічних» патріархатів, обрядовірство, пристрасть до зовнішнього блиску і церковних нагород, а звідси майнові тяганини в парафіях і єпархіях тощо. Людина починає жити ні Христом, ні Церквою, ні працею заради спасіння, а речами навколоцерковними.

Достойно на освячення причаститися означає, по-перше, належним чином підготуватися, а по-друге, жити у відповідності до прийнятої в Таїнстві великої благодаті Святого Духа. А недостойно (в осуд) причаститися – приступити без підготовки, без віри і страху Божого та після причащення провадити гріховне життя – це ось буде на суд і в осуд. Перешкоди для частого причащення такі ж самі, як і взагалі для будь-якого причащення. Пасхи не буває без Розп'яття і

Страсної седмиці. І причащення не буває без морального євангельського життя, чистої совісті та справжнього покаяння, без постійної внутрішньої боротьби з пристрастями та плекання в собі чеснот.

Підготовка до причащення буває внутрішньою і зовнішньою. Зовнішня відбувається через виконання благочестивих приписів: очищення совісті через сповідання гріховних вчинків та помислів у Таїнстві Сповіді; більша участь у богослужіннях та менша у розвагах; піст, виконання додаткового молитовного правила, додаткові аскетичні вправи тощо.

Для внутрішньої підготовки перше і найголовніше – бажання причаститися, жага Бога, живе відчуття неможливості жити без Христа та поза Христом, відчуття того, що, з'єднуючись з ним у Таїнстві, ми знаходимо життя, – і нездоланне прагнення до цього єднання.

Спираючись на ці визначення, можна сказати, що перепорою до причащення може бути неготовність людини прий-

няти Христа, і вона може проявлятися в наступному:

Серйозне нерозуміння суті таїнства, коли людина чітко не усвідомлює, куди і для чого вона прийшла – якщо вона приходить не для того, щоб прийняти вечерю Господню на освячення та очищення гріхів, а для того, щоб виконати релігійний обряд або взяти участь у цікавому «театралізованому» дійстві. Дорослий християнин покликаний Церквою бути розсудливим і свідомо приймати Таїнства.

Відсутність бажання запричаститися або нещире, лицемірне бажання, що виникло під впливом неправдивої поради, обставин та іншого, коли людина не має щирого бажання поєднатися з Христом.

До чаші можна підходити лише з чистою совістю. Існують речі, несумісні з Євхаристією: це блуд, жорстоке чи байдуже ставлення до людей і таке інше. Слід докласти зусиль, щоб не було у нас подвійного життя: участь у Євхаристії та паралельне життя у гріху. У цьому небезпе-

ка для людини: «Через це багато з вас немічних і недужих, а багато і помирає» *(1 Кор. 11, 30)*. Взагалі всі Таїнства, а особливо Євхаристія, вимагають відповідного життя, тут не до жартів.

Стан ворожнечі та ненависті проти будь-кого за відсутності бажання цей стан загасити або вилікувати. Зрозуміло, що в житті бувають різні обставини, котрі часом нам непідвладні, але, як говорить апостол: «Якщо це можливо і залежить від вас, перебувайте в мирі з усіма людьми» *(Рим 12, 18)*, тобто наскільки це можливо, маємо примиритися з усіма.

Номінальне членство в Церкві, тобто свідома відмова від духовного життя, життя церковного. Отримавши зернину вічного життя в цьому Таїнстві, людина повинна зростити її, а не занедбати.

Явне перебування людини поза Церквою. Головні умови участі у Євхаристії – хрещення, віра і життя відповідно до заповідей Христових. Для того, щоб перебувати у Церкві, людина не може порушувати церковних канонів і морального

життя, тому що благодать дарується тим, хто не порушує кордонів віри і не переступає передання отців (Послання до Діогнета).

За матеріалами книги ігумена Петра Мещерінова «Чашу життя вкусіте»

**«МІСІОНЕРСЬКІ ЛИСТИ»
ЄПІСКОПА МИКОЛИ
(ВЕЛІМІРОВИЧА) СЕРБЬСЬКОГО
(1881-1956)**

**Лист інвалідові війни,
про сприяння Боже**

Пишете про свої страждання у ворожому полоні: Ваша історія дуже повчальна. Вас тричі вели на шибеницю й тричі скасовували страту без будь-якої видимої причини. Поза всяким сумнівом, на те були причини невидимі, приховані в Тому, Хто сотворив Вас, і у Вашій молитві до Нього. У ці страшні хвилини Ви молилися до Нього в серці своєму: Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо на Тебе уповає душа моя, і на покров крил Твоїх надію-

ся, допоки мине беззаконня *(Пс. 56, 2)*.

Імператор-аріанин Валент тричі брав до руки перо, щоб підписати вирок про заслання святого Василія Великого, і тричі перо ламалося в його руці: вражений імператор порвав вирок і дав святому спокій. Читайте Євангеліє, читайте цю Книгу життя й навчіться істини, і багато таємниць відкриються Вам. Згадується там і Ваш випадок: озлоблені євреї шукали вбити Господа Ісуса Христа, але не змогли взяти Його. Чому? Бо не прийшла ще година Його *(Ін. 8, 20)*. Що може зробити людина людині, якщо Господь не допустить? Нічого. Тому й Ваші кати не змогли стратити Вас, хоча тричі вели на шибеницю й ніщо, як здавалося, не перешкоджало їм, але перешкоджав Той, у владі Якого увесь світ і кожна людина. Не забувайте ж про те, що зробив для Вас Всевишній, розповідайте про це Вашим і дітям, і онукам, щоб і вони поклали на Нього все сподівання своє.

Лист політикові Н. Н. про політичну мораль.

З Вашого листа я зрозумів, що Ви схильні визнавати за політикою якусь особливу мораль, відмінну від загальнолюдської моралі. Це означає тільки одне, хоча висловилися Ви обережно й тонко: те, що непорядне у звичайних людських стосунках, у політиці порядне; те, що у звичайних людських стосунках неприпустиме, у політиці допускається. Ця небезпечна тенденція породжена не вчора й не Вами; на жаль, люди дійсно стали вважати політичну мораль особливою мораллю, тобто аморальністю. Хіба нам з Вами не доводилося чути таку думку: “Невже ти думаєш, що він говорить правду? Ні, він просто політик”.

Бачите, яка прірва розділяє Вашу теорію й думку народу? Вашу особливу, політичну мораль народ називає просто неправдою й обманом. А Ви повинні зважати на народну думку, тому що політика в кращому своєму змісті — справа народна, велике служіння народові. Я розумію, чого Ви хочете. Ви хотіли б знайти

якийсь особливий спосіб правління, щоб і народ процвітав, і держава розвивалася. І цей особливий спосіб, що неминуче нагадує рулетку, Ви називаєте політичною мораллю. Я не сумніваюся в шляхетності Ваших намірів, але все, що Ви говорите, перебуває поза поняттям моралі, поза християнством, поза культурою. Це давно відомі ігри сильного зі слабким, загравання, у яких, коли не допомагають штучні посмішки, в хід ідуть зуби, пазури, і навпаки. Народ говорить так: правдою земля стоїть. Якщо Ви зневажаєте цю непорушну народну аксіому, як “неуцтво”, послухайте, що стверджують цивілізовані англійці: “Чесність — найкраща політика”. Були часи в політичній історії Англії, коли вони думали інакше, але досвід навчив їх тому, що чесність воістину найкраща політика.

Якийсь відомий американський державний діяч сказав: “Якби американці йшли в парламент з тими ж думками й почуттями, з якими йдуть до церкви, тоді держава наша була б міцною і народ щасливим”. Навіть серед давніх язичників

на Балканах найбільше прославилися ті правителі, які й у державних справах, і в приватних дотримувалися однакових моральних правил. Згадайте, як вчинив праведний Арістид, коли голосували за вигнання його з батьківщини. Одна незнайома безграмотна людина попросила Арістида написати на черепку: “Вигнати Арістида!”. І Арістид не вагаючись написав слова, які були йому на шкоду.

Християнська віра, як ніщо й ніколи раніше, оголосила й затвердила єдність моралі. Однією з головних причин нинішніх смут і нещасть невеликого європейського континенту є подвійна мораль. Одна мораль застосовується в приватному житті, інша – у суспільному. Проте, що подвійна мораль не приводить народ до добра, свідчать нам ставлення ізраїльських старійшин до Христа й подальша історія народу Ізраїлю. Страчуючи лжесвідків у своєму народі, первосвященники самі шукали лжесвідків для суду над Христом. Між собою вони говорили, що Він на боці римлян (*Ин. 11, 48*), а перед римлянином Пілатом — що Ісус проти

римлян і кесаря, тому що Сам Себе царем робить (Ін. 19, 12), додаючи лицемірно: нема в нас царя, крім кесаря. Ось подвійна мораль. Ось політична мораль, якою юдейські політики, бажаючи врятувати свій народ, згубили його. Бачачи всі ці тенета, всю цю аморальну фарисейську метушню навколо Себе, Господь прорік: «Ось дім ваш залишиться вам порожнім». Ось Вам плід політичної моралі. Ось страшний урок всім народним лідерам, які роздирають мораль надвоє, віддаляючись від народної аксіоми: правдою земля стоїть.

Мир Вам і здоров'я від Господа.

4.5 ХРИСТІЯНСЬКІ ПРИТЧІ

Один чоловік упав у криницю і не міг звідти вибратись.

Хтось, хто мав добре серце, проходив там і сказав: «Мені дуже прикро, що з тобою таке трапилося. Від душі співчуваю». Політик, заклопотаний суспільними справами, минаючи криницю, прорік: «Це логічно, бо рано чи пізно хтось таки мусив туди впасти».

Побожний чоловік сказав: «Лише недобрим людям трапляється впасти в криницю».

Учений замислився над тим, у який спосіб чоловік опинився у криниці.

Політик-опозиціонер вирішив виступити з оскарженням супроти уряду.

Журналіст постановив наступного тижня написати полемічну статтю для газети.

Чоловік практичний спитав, чи треба платити податки за криниці.

Сумна особа ствердила: «Моя криниця ще гірша!»

Гуморист засміявся: «Напийся кави. Це підніме тобі настрій!»

Оптиміст повідомив: «З тобою могло статися ще гірше».

Песиміст докинув: «Скоро зсунешся на саме дно».

Ісус побачив чоловіка в криниці, подав йому руку і витягнув звідти.

Чого світ потребує найбільше?

Трішки більше привітності, трішки менше користолюбства.

Трішки більше дарувати, трішки менше вимагати.

Трішки більше посмішки, трішки менше гримас.

Трішки більше «ми», трішки менше «я».

Трішки більше сміху, трішки менше плачу.

Трішки більше квітів на дорозі життя, трішки менше на гробах.

Одного разу двоє друзів-хлоп'ят каталися на ковзанах на малому замерзлому ставку. Був похмурий холодний вечір. Діти їздили обережно, але раптом лід проламався і один із хлопчиків упав у воду.

Ставок був неглибокий, але вода в ополонці почала замерзати, закриваючи отвір.

Другий хлопчик повернувся на берег, узяв найбільший камінь, який вдалося знайти, і побіг туди, де провалився його малий друг. Почав щосили вдаряти каменем об лід, аж врешті-решт розбив його. Схопивши друга за руку, допоміг йому вибратися з води...

Коли прийшли рятувальники і побачили, що сталося, здивувалися: «Як це йому вдалося? Як хлопчик зміг розбити такий грубий і щільний шар льоду?»

Дідусь, який проходив поблизу, сказав:

– Знаю, як він це зробив!

– Як? – спитали вони.

Дідусь відповів:

– Не було поруч нікого, хто б застеріг: «Це тобі не вдасться...».

Маємо дивовижні сили, але так легко забуваємо про них!

У забутому гірському храмі зберігалася ікона Богородиці, на зворотному боці якої була написана одна молитва - молитва усиновлення. Ось вона:

Господи, допоможи мені бути приятелем усіх. Приятелем, що чекає і не нудиться, що приймає з добротою, що вислуховує без зусилля, що дякує з радістю. Приятелем, якого завжди можна знайти. Допоможи мені пропонувати іншим безкорисливу дружбу, випромінюючи радісний мир, Твій мир, Господи. Вчини так, щоб я був готовий підтримувати і приймати насамперед найслабших і покривджених. Таким чином я зможу помагати іншим відчувати Твою близькість, Господи ніжності.

Використана література:

- 1. Біблія. Книги Священного Писання Старого та Нового Завіту.** – К: Вид. від. УПЦ КП, 2004. – 1416 с.
- 2. Воскресний Октоїх і Загальна Мінея.** – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2001. – 694 с.
- 3. Закон Божий. Підручник для сім'ї та школи.** Видання 3-тє / прот. Серафим Слобідський. – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2005. – 655 с.
- 4. З вірою і любов'ю. Молитовник православної родини з Псалтирем.** Видання 3-тє, доповнене / архієп. Ігор Ісіченко, митр. прот. Іван Пашуля, митр. прот. Василь Саган, прот. Віталій Зубак. – Харків, Київ, Львів: Вид. «Святогорець», 2007. – 576 с.
- 5. Ідемо до Сповіді та Причастя** / прот. Віталій Собок, В. Гребенюк. – Луцьк: Вид. від. «Ключі», 2007. – 24 с.
- 6. Молитва** / Упоряд. В. С. Дудик. — К.: Європейська енциклопедія, 2008. — 544 с.
- 7. Молитовник військовослужбовця «Молись і служи!»** – Львів, Київ: Вид. «Друкарські куншти», 2013. – 256 с.

8. Молитовник. Видання 2-ге, з виправленнями і доповненнями. – К.: Вид. від. УПЦ КП «Воскресіння», 2001. – 507 с.

9. Молитовник за спочилих. — К.: Парафія св. Архистрати́га Михаїла, 2009. — 52 с.

10. Молитовник за Україну та її захисників. Видання 2-ге, доповнене. — К.: Парафія св. Архистрати́га Михаїла, 2014. — 68 с.

11. Петро (Мещерінов) ігум., Боженів О. В. Чашу життя вку́сіте. – К.: Вид. Qvo vadis, 2009. – 96 с.

12. Православний молитовник / прот. Андрій Горобець. – Рівне: Вид. «Волинські обереги», 2001. – 156 с.

13. Святитель Микола Сербський. Місіонерські листи. – Стрий: Редакція журналу «Премудрість Божя Софія», 2007. – 488 с.

14. Служебник. – К.: Вид. від. УПЦ КП, 1999. – 496 с.

15. Требник. Ч.2. – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2006. – 258 с.

[illegible]

Благодійна місія «Православне діло»

Релігійне видання

«Молитовник війська українського»

Упорядники:

пластун сеніор праці
ієрей Віталій Поровчук,
Каменярі

пластун сеніор прихильник
Тарас Рябчевський,
Каменярі

Коректор:
Лариса Кітова